

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

BİLECİK ŞEYH EDEBALI
ÜNİVERSİTESİ

T.C.

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

PROTOHİSTORYA VE ÖNASYA ARKEOLOJİSİ PROGRAMI

(Anadolu Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tarafından Yürütülen Ortak Program)

**KANLITAŞ HÖYÜK'TE 2013-2014 YILLARINDA
ELE GEÇİRİLEN ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma Gamze ŞAHİN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ali Umut TÜRKCAN

Bilecik, 2014
10016862

T.C
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
PROTOHİSTORYA VE ÖNASYA ARKEOLOJİSİ PROGRAMI
(Anadolu Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tarafından Yürütülen Ortak Program)

KANLITAŞ HÖYÜK'TE 2013-2014 YILLARINDA
ELE GEÇİRİLEN ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatma Gamze ŞAHİN

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Ali Umut TÜRKCAN

Bilecik, 2014
10016862

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

Sayfa: 1/1

17/08/2015

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 22.06.15 tarih ve 138/8 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 17.08.15 tarihinde Tez Savunma Sınavı yapılan Fatma Gamze Şahin 'in "Kanlıtaş Höyük'te 2013-2014 Yıllarında Ele Geçirilen Erken Kalkolitik Dönem Seramiği " konulu tez çalışması Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ DANIŞMANI: Doç. Dr. Ali Umut Türkcan

ÜYE : Prof. Dr. Turan Efe

ÜYE : Doç. Dr. Ali Umut Türkcan

ÜYE : Yrd. Doç Dr. Neyir Kolankaya Bostancı

ÜYE :

ONAY

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

Madde 43-(3) Yüksek lisans tez sınavı jürisi ve tez savunma sınav tarihi, ilgili ABD/ASD başkanlığının önerisi ve EYK kararı ile belirlenir. Önerinin uygun bulunmaması halinde tez jürisini ilgili EYK belirler. Jüri, biri öğrencinin tez danışmanı ve en az biri enstitünün başka bir ABD/ASD'den ya da başka bir yükseköğretim kurumundan olmak üzere üç veya beş asıl, birisi ilgili ABD/ASD'den, diğeri de enstitüye bağlı başka ABD/ASD'den veya başka bir yükseköğretim kurumundan olmak üzere iki yedek öğretim üyesinden, öğretim üyesi bulunmadığı takdirde doktora/sanatta yeterlik derecesine sahip öğretim elemanları ya da sanatçı öğretim elemanlarından oluşur. ABD/ASD başkanı, jüri üyelerini uzmanlık alanlarını göz önünde bulundurarak önerir. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda ikinci tez danışmanı jüri üyesi olamaz.

BEYAN

“Kanlitaş Höyük’te 2013-2014 yıllarında ele geçirilen Erken Kalkolitik Dönem Seramiği” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel ahlak kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmını Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Fatma Gamze ŞAHİN

10.08.2015

ÖN SÖZ

Bu tezin yazılması aşamasında, çalışmamı sahiplenerek titizlikle takip eden danışmanım Doç. Dr. Ali Umut TÜRKCAN ‘a değerli katkı ve emekleri için içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Prof. Dr. Turan EFE, Doç. Dr. Necmi Karul, Neyir Kolonkaya Bostancı ve Murat Türkteki çalışmamın son haline gelmesine değerli katkılar yapmışlardır. Bu vesileyle tüm hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmalarım esnasında benden yardımlarını esirgemeyen Kanlıtaş Höyük ekip arkadaşlarım Ferhat Erikan, Z. Barış Beyoğlu, Tolunay Bayram, Nurten Kanbur, Zeynep Çetin, Zeynep Bayar, Ayben Bilgin ve Kayhan C. Kılınç desteklerinden dolayı minnettarım. Son olarak bugünlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim annem Neriman Şahin ve babam Orhan Şahin’e şükranlarımı sunarım.

Fatma Gamze ŞAHİN

ÖZET

“Kanlıtaş Höyük’te 2013-2014 yıllarında ele geçirilen Erken Kalkolitik Dönem Seramiği” adlı tez kapsamında Kanlıtaş Höyük yerleşmesinin seramikleri detaylı incelenerek malzemenin tanıtılması bununla birlikte Kanlıtaş Höyük’ün Porsuk Kültürü içindeki yeri ve önemi hakkında elde edilen bilgilerin aktarılması amaçlanmıştır.

Kanlıtaş Höyük’ün konumu dikkate alınırsa Porsuk Kültür Bölgesi’nde Kütahya ve Eskişehir’in kesiştiği noktada yer almaktadır. Doğu Marmara Bölgesi’ndeki Gelişkin Fikirtepe kültürünün etkileri bunun yanı sıra Hacılar I kültürü etkisi, Porsuk Kültürü’nü meydana getirmiştir. Genel anlamda bakıldığında Porsuk Kültür Bölgesi içerisinde kazısı yapılan Orman Fidanlığı ve Kanlıtaş Höyük yerleşmelerinin seramik geleneklerinin dışında ele geçen küçük buluntular da bu kültürün bölgesel özelliklere sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Morumsu-kırmızı ve kırmızı astarlı mallar, bunun yanı sıra koyu yüzlü seramik grupları ile dışa açılan derin kâseler, dışa açılan tabaklar, basık boyunlu çömlekler, dışa dönük ağız kenarlı çömlekler, küresel gövdeli çömlekler ve omurgalı çömlekler Porsuk Kültür Bölgesi olarak tanımlanan bölgenin Erken Kalkolitik Dönem seramik geleneğini yansıtmaktadır.

Çoğunlukla kâselerde devetüyü (veya krem) üzerine morumsu-kırmızı veya kırmızı boya bezemeli motifler görülmektedir. Diğer taraftan çömlekler ve derin kâseler gri, siyah ve kahverengi tonlarında yüzeye sahiptir. Bu kaplar üzerine görülen sok-ve-çek (stab-and-drag) tekniğinde yapılan sokma bezeme örnekleri ile yiv, kazıma ve baskı bezemeli örnekler bu bölge içerisindeki yerleşmelerde rastlanılmaktadır.

Genel olarak baktığımızda, Kanlıtaş Höyük ve Orman Fidanlığı yerleşmelerinde tespit edilen kap formları ve bezeme örnekleri bu yerleşmelerin benzer nitelikte seramik geleneğine sahip olduklarını göstermektedir. Diğer taraftan, Asmainler ve Aslanapa yerleşmelerinde bulunan, bazı mal grupları ve kap formları Kanlıtaş Höyük ve Orman Fidanlığı örnekleri ile ortak payda da görülmektedir. Sonuç olarak, Porsuk Kültür

Bölgesi içerisinde yer alan Kanlıtaş Höyük yerleşimi Anadolu ve Balkanların birbiri ile olan kültür alışverişi için önemli bir geçiş noktası niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: Erken Kalkolitik, Kanlıtaş Höyük, Seramik, Porsuk Kültürü

ABSTRACT

The aim of “Kanlıtaş Höyük Early Chalcolithic Pottery from 2013-2014 Excavation Seasons” thesis is to analyze and describe the pottery from Kanlıtaş Höyük settlement in details and to indicate the place and importance of Kanlıtaş Höyük in Porsuk Culture.

If ever consider the location of Kanlıtaş Höyük, it falls into Eskişehir and Kütahya intersection point. The effects of both “Developed Fikirtepe” culture of East Marmara Region and Hacılar I culture constitute Porsuk Culture. In general, the excavations at Orman Fidanlığı and Kanlıtaş Höyük settlements show that apart from pottery tradition, small finds also indicate that this culture has regional features.

Purplish-red slipped and red slipped wares, besides dark face ceramic groups, flaring deep bowls, flaring plates, squat necked pots, outturning rim pots, spherical body pots and carinated pots reflect the Early Chalcolithic period pottery tradition of Porsuk Culture Region.

Frequently purplish-red or red painted motifs on camel (or cream) occurred on bowls. On the other hand pots and deep bowls have gray, black and brown tones surfaces. Both stap-and-drag technique pricked decoration examples; also inlay, groove and impressed decoration on these vessels are seen at the settlements in this region.

In general, some ware groups and vessel forms of Asmainler and Aslanapa sites are similar with Kanlıtaş Höyük and Orman Fidanlığı examples. In this respect, the pottery tradition of region has similar features. As a conclusion, Kanlıtaş Höyük settlement at Porsuk Culture Region is an important transit point for cultural exchange between Anatolia and Balkans..

Key Words: Early Chalcolithic, Kanlıtaş Höyük, Pottery, Porsuk Culture.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
RESİMLER LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi
LEVHALAR LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ELE ALINAN BÖLGENİN COĞRAFİ VE ZAMANSAL KAPSAMI

1.1.COĞRAFİ KAPSAM	3
1.1.1. İçbatı Anadolu Bölümü	3
1.1.2. Yukarı Sakarya Bölümü	5
1.1.3. Güney Marmara Bölümü.....	8
1.2. ZAMANSAL KAPSAM.....	9
1.2.1. Kalkolitik Dönem	9
1.2.1.1. Erken Kalkolitik Dönem.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

KANLITAŞ HÖYÜK YERLEŞMESİ VE ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİ

2.1. KANLITAŞ HÖYÜK	14
2.1.1. Araştırma Tarihçesi	14
2.1.2. Tabakalanma ve Tarihlendirme.....	15
2.2. KANLITAŞ HÖYÜK ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİ.....	20
2.2.1. Mal Gruplarının Tanıtımı ve Değerlendirilmesi	22

2.2.2.Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği Biçimsel Özellikleri	30
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM PORSUK KÜLTÜRÜ

YERLEŞMELERİ VE SERAMİĞİ

3.1.ORMAN FİDANLIĞI.....	44
3.1.1. Araştırma Tarihçesi	45
3.1.2. Tabakalanma	45
3.1.3. Orman Fidanlığı Erken Kalkolitik Dönem Seramiği	46
3.2.ASMALINLER	57
3.2.1. Asmainler Erken Kalkolitik Dönem Seramiği	58
3.3.ASLANAPA	59
3.3.1. Aslanapa Erken Kalkolitik Dönem Seramiği	60

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMALAR

4.1. KANLITAŞ HÖYÜK ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ	62
4.2. KANLITAŞ HÖYÜK ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİ'NİN PORSUK KÜLTÜR BÖLGESİ'NDEKİ DİĞER YERLEŞMELER ARASINDAKİ YERİ VE ÖNEMİ	67
4.3. KANLITAŞ HÖYÜK VE KOMŞU BÖLGELERİN ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	71
SONUÇ	76
KAYNAKÇA	78
EK-1 (KATALOG)	81
EK-2 (LEVHALAR)	113
EK-3 (RESİMLER)	165
ÖZGEÇMİŞ	178

KISALTMALAR

AÜ	: Anadolu Üniversitesi
Çev	:Çeviren
Ed	:Editör
vd	: ve diğerleri
KST	: Kazı Sonuçları Toplantısı
ss	: Sayfa Sayısı
KTB	:Kültür ve Turizm Bakanlığı
AST	:Araştırma Sonuçları Toplantısı

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Kanlıtaş Höyük Doğudan Görünüm.....	14
Resim 2: Gri Açıklı Mallar	24
Resim 3: Kahve Mallar.....	25
Resim 4 : Morumsu-Kırmızı(purplish-red) Astarlı Mallar.....	27
Resim 5: Kırmızı Astarlı Mallar	28
Resim 6: Beyaz Astarlı (koyu kırmızı boyalı) Mallar	29
Resim 7: Devetüyü Açıklı Mallar.....	30
Resim 8: Boya Bezemeli Gruplar	39
Resim 9: Sokma Bezemeliler	40
Resim 10: Yiv Bezemeliler	41
Resim 11: Kabartma Bezemeliler.....	42
Resim 12: Orman Fidanlığı Yerleşmesi Güneyden Görünüm	44
Resim 13: Asmainler yerleşmesi	57
Resim 14: Aslanapa Yerleşmesi.....	60
Resim 15: Süzgeç Kap Parçaları	64
Resim 16: Dama Tahtası Motifli Boya Bezemeliler	66
Resim 17: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) Dışa Açılan Tabaklar,form 1	164
Resim 18: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kaseler, Form 3	165
Resim 19: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kaseler, Form 6	166
Resim 20: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) İçe Dönük Ağız Kenarlı, Basit Profilli Sığ Kaseler, Form 4.....	166
Resim 21: Orman Fidanlığı, Minyatür Kaplar: form 26.....	166
Resim 22: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) Basık Boyunlu Çömlekler: form 19....	167
Resim 23: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) Daralan (Küresel Gövdeli), Çömlekler: form 9	167
Resim 24: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) Hafif Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Boyunlu Çömlekler: form 24	167

Resim 25: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Basık Boyunlu Çömlekler: Form 22	168
Resim 26: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) İçe Doğru Daralan, Basık Boyunlu Çömlekler: Form 17	169
Resim 27: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) Dışa Açılan Geniş, Basık Boyunlu Çömlekler: Form 21	169
Resim 28: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Küresel veya Çiftkonik Gövdeli Açık Formlu Kaplar: Form 16	170
Resim 29: Orman Fidanlığı Bezemeli Seramik Grupları ve Süzgeç kap parçaları	170
Resim 30: Asmainler seramiği	171
Resim 31: Aslanapa Seramiği	172
Resim 32: Kuzfındık Vadisi ve İnönü Ovası Yerleşmelerini Gösteren Harita	173
Resim 33: Kanlıtaş Höyük 2013 yılı çalışma alanının ve höyüğün kuşbakışı görünümü üzerinde izohipsli topografik plan.....	173
Resim 34: Kanlıtaş Höyük Ortografik 3 Boyutlu Yükselti Görüntüsü	174
Resim 35: Kanlıtaş Höyük ve çevresi panoramik fotoğraf	174
Resim 36: Kanlıtaş 2013 Yılında Açılan Plankareler Kuşbakışı Görünüm, Öge ve Mekanlar	175
Resim 37: Kanlıtaş Höyük 2014 Yılı Çalışmalarında Açılan Plankareler Kazı sonu Kuşbakışı Görünüm	176
Resim 38: Kanlıtaş Höyük 2013 ve 2014 Yılı Çalışmalarında Açılan Plankareler	177
Resim 39: Kanlıtaş Höyük Genel Planı Mimari Çizim	178

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Kanlıtaş Höyük Karbon 14 Tarihleme ve Konteksler	18
Tablo 2: Orman Fidanlığı Karşılaştırmalı Tabakalanma Tablosu.....	45
Tablo 3: Kanlıtaş Höyük Karşılaştırmalı Kronoloji Tablosu	67
Tablo 4: Kanlıtaş Höyük ve Orman Fidanlığı Form Gruplarının Karşılaştırma Tablosu	69

LEVHALAR LİSTESİ

Levha I : A.1. Dışa Açılan Tabaklar	113
Levha II: A.2. Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler	114
Levha III: A.2. Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler	115
Levha IV: A.2. Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler	116
Levha V: A.2. Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler.....	117
Levha VI: A.2. Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler	118
Levha VII: A.3. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kaseler	119
Levha VIII: A.3. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kaseler.....	120
Levha IX: A.3. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kaseler	121
Levha X: A.4. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Basit Profilli Sığ Kaseler	122
Levha XI: A.4. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Basit Profilli Sığ Kaseler.....	123
Levha XII: A.5. Minyatür Kaseler.....	124
Levha XIII: A.5. Minyatür Kaseler	125
Levha XIV: B1. Basık Boyunlu Çömlekler	126
Levha XV: B1. Basık Boyunlu Çömlekler	127
Levha XVI: B1. Basık Boyunlu Çömlekler	128
Levha XVII: B2. Küresel Gövdeli Çömlekler	129
Levha XVIII: B2. Küresel Gövdeli Çömlekler	130
Levha XIX: B3. Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Basık Boyunlu Çömlekler	131
Levha XX: B3. Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Basık Boyunlu Çömlekler	132
Levha XXI: B4. İçe Doğru Daralan, Basık Boyunlu Çömlekler	133
Levha XXII: B4. İçe Doğru Daralan, Basık Boyunlu Çömlekler.....	134
Levha XXIII: B5. Hafif Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Boyunlu Çömlekler.....	135
Levha XXIV: B6. Dışa Açılan Geniş, Basık Boyunlu Çömlekler.....	136
Levha XXV: B7. Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Küresel veya Çiftkonik Gövdeli Açık Formlu Kaplar	137
Levha XXVI: Küresel Gövdeli kaplara ait gövde parçaları.....	138
Levha XXVII: Silindirik Boyunlu Çömlek, ve omurgalı gövde parçaları	139
Levha XXVIII: C. Düz dipler.....	140

Levha XXIX: C. Düz dipler	141
Levha XXX: C. Düz dipler	142
Levha XXXI: C. Düz dipler	143
Levha XXXII: C. Düz dipler	144
Levha XXXIII: D. Tutamak Kulplar	145
Levha XXXIV: D. Tutamak Kulplar	146
Levha XXXV: D. Tutamak Kulplar	147
Levha XXXVI: E.1. Boya Bezemeli Gövde parçaları	148
Levha XXXVII: E.1. Boya Bezemeli Gövde parçaları	149
Levha XXXVIII: E2. Sokma Bezemeliler	150
Levha XXIX: E2. Sokma Bezemeliler	151
Levha XL: E2. Sokma Bezemeliler	152
Levha XLI: E.3. Yiv Bezemeliler	153
Levha XLII: E.3. Yiv Bezemeliler	154
Levha XLIII: E.4. Kabartma Bezemeliler	155
Levha XLIV: E.4. Kabartma Bezemeliler	156
Levha XLV: E.4. Kabartma Bezemeliler	157
Levha XLVI: E. 5. Baskı Bezemeliler	158
Levha XLVII: Süzgeç Kap Parçaları	159
Levha XLVIII: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği Form Cetveli	160
Levha XLIX: Kanlıtaş Höyük ve Orman Fidanlığı Erken Kalkolitik Dönem Seramiği Karşılaştırmalı Form Cetveli	161

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiğinin, Ana Mal Gruplarının Dağılımı	22
Şekil 2: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiğinin, Alt Mal Gruplarının Dağılımı	23
Şekil 3: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği Biçim Gruplarının Dağılımı	31
Şekil 4 : Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem, Kase Form Gruplarının Dağılımı... ..	32
Şekil 5: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem, Çömlek Form Gruplarının Dağılımı	34
Şekil 6: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği Bezemeli Grupların Dağılımı	38
Şekil 7: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem, Boya Bezemelilerin Mal Gruplarına Göre Dağılımı.....	39

GİRİŞ

“Kanlıtaş Höyük’te 2013-2014 Yıllarında Ele Geçirilen Erken Kalkolitik Dönem Seramiği” adlı araştırmanın amacı, Kanlıtaş Höyük yerleşiminde Doç. Dr. Ali Umut Türkcan başkanlığındaki 2013 ve 2014 yılları arasında yapılan kazılar sonucunda, ele geçen Erken Kalkolitik Dönem seramiğinin mal ve biçim özellikleri açısından tanıtılması ve analizidir. Bu bağlamda incelenen seramiğin Eskişehir ve Kütahya bölgelerinde bulunan Orman Fidanlığı, Asmainler ve Aslanapa yerleşmelerinin Erken Kalkolitik Dönem seramik grupları içerisindeki yeri, bu seramik grupları ile benzerlikleri ve farklılıkları vurgulanmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu çalışma kapsamında ele alınan seramik malzemenin form, yüzey işlemi, süsleme gibi teknolojik ve tipolojik özellikleri analiz edilmeye çalışılmıştır.

İlk olarak bölgede, Eskişehir merkeze bağlı Orman Fidanlığı kazısı ile ortaya konan bölgenin Erken Kalkolitik Dönem bulgularının, Kanlıtaş Höyük seramiklerinin detaylı incelemelerinin yapılması ile destekleneceği düşünülmektedir. Kanlıtaş Höyük yerleşiminin bölgenin genel seramik geleneklerini yansıtmaması açısından bu araştırma Orman Fidanlığı ile tanıtılan Kalkolitik Dönem Porsuk Kültürü’nü de betimleyen seramiklerinin gelişimini ve etkileşimini anlamamıza yarayacaktır. Porsuk Bölgesi’nde yer alan yerleşmelerin birbirleriyle olan ilişkilerini seramik gelenekleri açısından incelemek ve bu bölgede yapılan çalışmaların yoğunlaşması gerektiğini vurgulanmak istenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda elde edilecek veriler ve bilgiler ışığında Kanlıtaş Höyük yerleşiminde kazılar sonucunda ele geçen Erken Kalkolitik Dönem seramiğini sistematik bir biçimde görme olanağına kavuşulacaktır.

Çalışmanın odak noktasını oluşturan Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği üzerinde yapılan inceleme bölüm 2’de detaylı olarak anlatılmış ve bununla ilişkili olarak malzemenin çalışma yöntemi aşağıda detaylarıyla verilmeye çalışılmıştır.

Malzeme Üzerindeki Çalışma Yöntemi

Kanlıtaş Höyük kazısında kullanılan birim sistemine göre birim numarası verilen dolguların niteliğine göre seramik malzemeler toplanarak sadece bu birim içinde

sınıflandırılmaktadır. 2013 ve 2014 yılı sezonlarında kazısı yapılan Kanlıtaş Höyük yerleşiminde, kültür dolgusu yüzeye çok yakın olması sebebiyle toplanan malzemelerden yüzey ve yüzeyaltı birimleri hariç tanımlanan birimlerdeki parçalar değerlendirmeye alınmıştır. Kanlıtaş Höyük seramiği öncelikle; mal grupları, sonrasında form ve ardından bezemeli grupların özellikleri açısından incelenmiştir. İlk olarak; mal gruplarının oluşturulması aşamasında tüm birimlerdeki seramik malzemeler yüzey renklerine göre ayrılmıştır. Bu ayırım yapılırken, malzemenin dış yüzey renkleri, hamur özellikleri, açık ve astar uygulamaları açısından dikkate alınmıştır. Ardından ayrılan mal gruplarının yüzey işlemi, hamur katkıları ve pişirme özellikleri belirlenmiştir. Mal grupları içerisinde üzerinde motif bulunan gövde parçaları ve form veren parçalar belirlenerek teknik çizimleri yapılmıştır. Teknik çizimleri tamamlanan malzemeler, tipolojik özelliklerine göre gruplandırıldıktan sonra tanımlamaları yapılmıştır. Malzemenin mal grupları ve form özellikleri ilişkilerine bakılmıştır. Bu çalışma esnasında mal gruplarını oluştururken, yaklaşık 2 cm'den küçük olan parçalar değerlendirilmeye alınmamıştır. Bu bağlamda mal gruplarının oluşturulması aşamasında toplam 4145 parça incelenmiştir. Biçimlerin ayrılmasında ise, az sayıda ele geçen tüme yakın parçalar esas alınmış ve ardından biçimleri tanımlanabilecek büyüklükteki diğer parçalar ile tipoloji oluşturulmuştur. Bir yandan Orman Fidanlığı yayınındaki form gruplarının karşılaştırılmasında ve tanımlanmasında büyük ölçüde yararlanılmıştır.

Bunun yanında, dipler vekulp-tutamaklar ayrı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda biçim vermeyen gövde parçaları ele geçen birimlere göre sınıflandırılmıştır. Biçim olarak tanımlanabilir olan parçaların tümünün teknik çizimi yapılmıştır. Bu çalışma çerçevesinde kataloğa alınan parçalardan bir örnekleme koleksiyon oluşturulmuş ve biçim veren parçaların kataloğa alınmayanları biçim gruplarına göre ayrılarak tasniflenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ELE ALINAN BÖLGENİN COĞRAFI ve ZAMANSAL KAPSAMI

Bu bölümde, Coğrafi ve Zamansal başlıkları altında araştırma konusu, bölgesel ve kronolojik açıdan incelenmiştir.

1.1. COĞRAFI KAPSAM

Bu araştırma kapsamında, İç Kuzeybatı Anadolu olarak ele alınan bölge, Eskişehir, Kütahya ve Bilecik illerini içine alan Porsuk Vadisi ve kuzeybatısı olarak tanımlanmaktadır. Bu bölümler kendi içinde ayrı ayrı ele alınmıştır.

1.1.1.İçbatı Anadolu Bölümü

İçbatı Anadolu platosu, İç Anadolu ve Ege Bölgesi arasında bulunur ve bu iki bölge arasında bir eşik oluşturmaktadır. Bu platonun kuzeyinde, Marmara ve Karadeniz bölgeleri, doğusunda İç Anadolu Bölgesi ve batısında ise Ege Bölgesi yer almaktadır ve bu bölgelerden dökülen bazı akarsular buradan kaynağını alır. İç Batı Anadolu Bölümü, kendine has ayrı bir coğrafi ve ekolojik ortam oluşturur. Ege Bölgesi'ndeki grabenlere yerleşmiş ovaların kuzeydoğusunda geniş yüksek düzlükler, İç Batı Anadolu bölümünün başlangıcını oluşturur ve iç kısımlara doğru ilerledikçe yükselen bölümde sıra halinde dağlar uzanır. Yükselen dağlar ve dağlar arasındaki oluklar, yaklaşık 1000 m plato sahası üzerinde yer alır (Atalay ve Mortan, 2008:300).

Kuzeydoğuda Alaçam-Demirci dağları arasında Simav grabeni vardır. Bölümün düzlük alanları ise, Tavşanlı-Kütahya oluğu, Uşak Platosu ile Banaz Platosu ve Afyonkarahisar Ovası'dır. Plato üzerinde yükselen, Şaphane, Murat ve Akdağlar, önemli dağlarıdır. İklimine baktığımızdaysa, kışları sert ve soğuk geçer, yağış miktarı Ege Bölgesi'ne göre daha azdır fakat İlkbahar yağışları, oransal olarak fazladır. Toprak yapısı ise, plato üzerindeki killi kireçli araziler yüzeyinde genellikle kireçli ve koyu renkli topraklar görülür. Toprak aşınması sonucunda birçok yerde beyazımsı ve sarımsı renkte olan killi-kireçli araziler yüzeye çıkmış olarak görülür. Dursunbey, Akdağ ve

Domaniç dağlarının 1000 m den yüksek kesimlerinde iğne yapraklı gür karaçam ormanları yaygındır. 1000 m kadar uzanan platolar üzerinde kümeler halinde meşe ormanları ve alt seviyelerde ise kızılçam ormanları görülür. Kayın toplulukları ise, Murat ve Akdağların kuzeye bakan yüksek yamaçlarında görülmektedir. Plato düzlüklerinde tahıl tarımı görülürken, alüvyal ovalarda sebze ve meyve yetiştirilir ve hayvancılık da yapılmaktadır. İç Batı Anadolu Bölümü'nün kuzeybatı kesimindeki suları Sakarya nehri ile Karadeniz'e, batı kesiminin suları Susurluk Çayı ile Marmara Denizi'ne dökülürken; güney kesimindeki sular Afyonkarahisar dışındaki alanlar hariç, Gediz ve Büyük Menderes su toplama havzası içinde kalmaktadır (Atalay ve Mortan, 2008:301).

İçbatı Anadolu Bölümü'nün yapısı nedeniyle bölümü yörelere ayırmak, Ege Bölgesi'ne göre daha zor olsa da üç yöreye ayrılmıştır: 1) Gördes-Uşak yöresi: Ege Bölümünün hemen bitişiğindeki Akhisar-Alaşehir ovalarındaki dik yamaçlarla başlayarak içlere doğru gidildikçe yükselen dalgalı bir platodur; 2) Dursunbey-Kütahya yöresi: Marmara Bölgesi'ne doğru girinti oluşturan engebeli-ormanlık bir kesimdir; 3) Afyonkarahisar yöresi: İçbatı Anadolu bölümünün doğu kısmında İç Anadolu'ya doğru inen biraz engebeli ve orman yönünden zayıf olan kesimdir (Darkot ve Tuncel, 1995:77).

Dursunbey-Kütahya yöresinin kuzeyinde Uludağ-Domaniç dağı, doğusunda Türkmen dağının Eskişehir'e gören kesimi, güneyinde Afyonkarahisar düzlükleri, güneybatısında Demirci-Simav dağları, Şaphane ve Murat Dağı, batısında Susurluk çayının güney-kuzey yönlü vadisinin doğu yamaçları yer almaktadır. Bu yöre genellikle engebelidir ve güneydoğusunda İç Anadolu sınırına doğru dalgalı düzlükler görülmektedir. Yörede yer yer granit kütleleri, billurlu şist, gnays ve mermerler vardır. Ayrıca Kütahya-Balıkesir arasında yeşil kayaç geniş yer tutmaktadır. Bu yeşil kayaçların bulunduğu kesimde, kromit merccekleri, mangenez, gibi maden yatakları ve önemli oranda işletilen linyit yatakları bulunmaktadır. Yörenin batı kesiminin akarsuları Susurluk ırmağında birleşerek Marmara Denizi'ne dökülür. Doğu kesiminin suları ise, Sakarya aracılığıyla Karadeniz'e dökülür. Susurluk'un ana kolu olan Simav çayı yörenin güneyinde doğu-batı doğrultulu bir vadiden ilerleyerek Sındırgı-Bigadiç arasından kuzeye gider. Susurluk'un önemli kolu olan Adırnaz çayı Murat Dağı'nın kuzeyine doğru gider, ve burada Kocaçay adı ile Tavşanlı ovasından geçer. Susurluk'un

diğer önemli kolu olan Emet çayı, Şaphane Dağı'ndan doğarak, Adınaz çayı ile birleşerek Kirmasti suyunu oluşturur ve Ulubat gölüne dökülür. Akarsuların geçtiği havzanın iklimine bakıldığında orta hattında 500-800 m yağış alır ve bu dağlık alanlarda yoğunlaşabilir. Kışın ve ilkbahar yağışları ile çayların su oranı artar. Yörenin, yoğun olarak orta kesiminde, Kütahya ilinde ormanlık alanlar bulunmasına karşın, zamanla iklim şartları ve diğer etkenler nedeniyle yer yer çalılık alanlar artmış ve orman örtüsü azalmıştır. Yörede tarım, Kütahya ve Tavşanlı ovasında daha yoğun yapılmaktadır. Diğer ekonomik kaynaklar sınırlıdır (Darkot ve Tuncel, 1995:80-82).

Dursunbey-Kütahya yöresinin alt yöresi olarak ayrılmış olan Kütahya alt-yöresinin kuzeyinde olan Yirce Dağları, orta kesiminde Yellice Dağı, güneyinde Murat Dağı, doğusunda Türkmen Dağı, arasında kalır. Kütahya alt-yöresinin bulunduğu bu alan İçbatı Anadolu eşiğinin tabanıdır ve üzerinde dağ sıraları, Porsuk ve kollarının vadileri yer alır. Geniş alanları Neojen göl tortuları kaplar ki bu tortular arasında geniş linyit yatakları bulunur. Kütahya'nın endüstriyel faaliyetlerini arttıran Seyitömer yakınında yer alan yataklar bu kent için önemlidir. Yörenin iklim koşulları ve bitki örtüsüne bakıldığında, Marmara, Karadeniz, Ege ve İç Anadolu'nun karşılaşma alanını bir anlamda oluşturduğu görülür. Kış ayları sıcaklığı 0 C, -28 C arasında değişirken; yaz ayları 20 C⁰-28 C⁰ arasında çok sıcak olmayan bir iklimi vardır. Ortalama yağışlara bakıldığında 500 mm nin üstünde olup en yağışlı geçen mevsim kıştır. Orman örtüsü, Türkmen Dağı'nda ve Yazılıkaya platosunda önem içerir. Doğal olmayan koşulların yarattığı tahrip nedeniyle bazı ormanlık alanlar steplere dönüşmüştür (Darkot ve Tuncel, 1995:85).

1.1.2.Yukarı Sakarya Bölümü

Bu bölüm, coğrafi bölümlere ayrılmış olan İç Anadolu Bölgesi'nde kuzeybatıda yer almaktadır. Yukarı Sakarya Bölümü, oldukça engebeli ve akarsuları Sakarya ırmağının Porsuk kolu aracılığıyla Karadeniz su toplama havzasına aktarılır. Bölümün batısında, 1000 m üzerinde bulunan, Eskişehir ve Afyonkarahisar arasında Yazılıkaya Platosu, Kızılırmak ve Sakarya nehirleri arasında Haymana Platosu uzanmaktadır. Bu bölüm İç Anadolu Bölgesi'nin diğer bir bölümü olan Konya Bölümü'ne göre daha fazla yağış almaktadır. Bitki örtüsüne genel olarak bakıldığında, bölümün yüksek

kesimlerinde çam, meşe ve ardıçlardan oluşan orman kalıntıları görülür. Yukarı Sakarya Bölümü kendi içinde yörelere ayrılmaktadır. Bu yörelere bakıldığında Sündiken Dağları Yöresi, Yukarı Sakarya Oluğu Yöresi, Ankara Yöresi ve Porsuk Oluğu Yöresi olarak dörde ayrılmıştır (Atalay ve Mortan, 2008:588).

Yukarı Sakarya Bölümünde yer alan Porsuk Oluğu yöresinde yerleşmeler Porsuk çayı boyunca toplanmaktadır. Porsuk oluğu, bölümün ve yörenin tarımsal üretimi açısından büyük önem teşkil etmektedir. Eskişehir yörenin en önemli yerleşme merkezidir. Konumu açısından bakıldığında, Marmara Bölgesi ile Ege Bölgesi'ni, İç Anadolu'ya bağlayan ulaşım yollarının olması bakımından önemlidir. (Atalay ve Mortan, 2008:589). Bu nedenle, Porsuk Kültür Bölgesi yaklaşık olarak 250 km uzunluğunda olan ve Sakarya Nehri'nin en büyük kolu olan Porsuk Çayı, Altıntaş Ovası'nı güneyden sınırlandıran Aksu ve Murat dağlarının kuzey eteklerinden doğmaktadır. Hafif eğimli olarak Altıntaş ve Kütahya ovalarından sonra, Kütahya ve Eskişehir arasında Yukarı Porsuk Vadisi olarak adlandırılan oldukça eğimli dağlık bölgeden akarak ve yeni kollarla beslenerek Eskişehir Ovası'na iner, doğuda Alpu Ovası'dan Yassıhöyük (Gordion) yakınlarında Sakarya Nehri ile birleşir (Efe, 2011b:107-109).

Denize doğru eğimleri fazla olmayan, Sakarya ırmağı ile Porsuk ve Sarısu çayları havzaları, Eskişehir il alanını kaplamaktadır. Eskişehir'in dağları ve platoları ovaların çevrelerini içine almaktadır. Porsuk ovası Eskişehir için büyük önem teşkil eder. Porsuk ovasının kuzeyinde Bozdağ ve Sündiken dağları, güneyinde ise Sivrihisar ve Türkmen dağlarının doğu yönünde uzantıları ile kuşatılmıştır. Porsuk ovası, Kütahya il sınırından Eskişehir il merkezine kadar eğimli dar bir vadi görünümündedir. Porsuk Oluğu adı verilen bu yöre Eskişehir il merkezine yaklaştıkça genişlemeye başlar. Doğu-batı yönünde hafif eğimli ve Porsuk Çayı'nın Sakarya Irmağı ile buluştuğu alanda, Porsuk Ovası'nın yüksekliği 650-700 m arasında değişiklik göstermektedir. Porsuk Ovası'nın batı uzantısı olan Sarısu Ovası Eskişehir için önemlidir. Sarısu Ovası'nın kuzeyinde Bozdağ, güneyinde Türkmen Dağı ile çevrilidir ve bu ovanın deniz seviyesinden yüksekliği 840 m'dir. Ova, Sarısu Çayı'nın kuzeybatı-güneydoğu yönünde iki yanında uzanır. Sarısu Ovası, İnönü ilçesinin kuzeyinden başlayarak doğu yönü doğrultulu ve hafif eğimlidir. Ovanın, Porsuk ovası ile birleştiği yer ise, Eskişehir il merkezi yakınlarındaki Karagözler Köyü'nün batısıdır. Ovanın toprak yapısı Porsuk ovası ile

benzerlik göstermesi sebebiyle tarımsal açıdan yetiştirilen ürünler de aynıdır. Yukarı Sakarya Ovası, Eskişehir'in güneybatısında olup, Porsuk Ovası'ndan sonra ilin en geniş düzlüğüdür. Ovanın kuzeyinde Sivrihisar Dağları ve Türkmen Dağı'nın kuzey uzantıları, batısında Türkmen Dağı'nın doğu uzantıları bulunurken; güneyinde ise Emirdağ yer almaktadır. Yukarı Sakarya Ovası'nın deniz seviyesinden yüksekliği ise; 800-1000 m. arasında değişmektedir. Yukarı Sakarya Ovası, Porsuk Ovası'ndan daha eğimli olup, ovadaki en göze çarpan yükselti Mahmudiye İlçesi'nin batısındaki 1.301 m. yüksekliğindeki Kırgız Dağı 'dır¹ (www.eskişehir-bld.gov.tr, 2014).

Bir bütün olarak Sarısu-Porsuk ovalarının doğal sınırları, batıda kuzey-güney yönünde uzanan Karasu Vadisi'nin doğu yamaçlarından başlamaktadır. Porsuk'un Sakarya ile birleştiği noktaya kadar devam etmektedir. Bu ovalar 170 km uzunluğunda olmakla birlikte bazı yerlerde genişleyen bazı yerlerde ise daralan bir yapıya sahiptir. Fakat birbirlerinden belirgin olmayan çizgilerle ayrılan bu ovalar batıda "İnönü Ovası" adı ile Karasu Vadisi'nden Oklubalı Köyü civarına kadar devam etmektedir. Oklubalı-Çukurhisar'da genişliğini kaybeder, bu noktadan sonra vadi tekrar genişleyerek "Eskişehir Ovası" başlamıştır (Tunçdilek, 1953:1-2).

Yukarı- Porsuk Vadisi, Eskişehir ovasını oluşturan Sarısu-Porsuk vadilerinin devamı olarak görülür. Eskişehir ovasında meydana gelen erozyon sebebiyle, yumuşak ve tüflü bir yapıya sahip olan Porsuk nehri, hemen hemen Eskişehir Ovası seviyesine yaklaşmıştır. Kızılınler'de ve Gökçekısık'ta 4-5 km kadar genişlemiştir. Porsuk Nehri Kızılınler'in kuzeyinde temelden çıkan kuarsitlerin olması batıdan sınırlanan yerden itibaren nehrin yatağı hayli daralmaktadır. Bununla birlikte bazaltik plato içinde ve 200m. derinlikte bir kanyon oluşturur (Tunçdilek, 1953:23-25).

Sarısu-Porsuk ovasında, Eskişehir Ovası'nın alüvyal toprakları görülmektedir. Kuzeyden gelen killi ve kumlu topraklarla, güneyden gelen pedocal toprakların birleşmesiyle oluşan bu topraklar düzenli horizonlu topraklar grubunu yansıtmaktadır (Tunçdilek, 1953:101-102).

¹ Yine bu alana yakın olan Congerçalı ve Çerkezçalı tepeleri dikkat çeken yükseltilerdir. Yukarı Sakarya Ovasının ara ara kalın bir toprak tabakası vardır ancak bakıldığında; Sarısu ve Porsuk ovaları gibi verimli toprak yapısına sahip değildir. Ovada bazı tahıllar ve şeker pancarı üretimi yapılmaktadır.

Eskişehir ve İnönü Ovaları jeomorfolojik bakımdan oldukça önemlidir. 1225 km²'lik bir alanı kaplayan ovanın kuzey, batı ve güneyinde dağlık yükseltilerle sınırlanmıştır. Kuzeyini sınırlayan Bozdağ ve Sündiken dağları doğu-batı yönünde uzanmaktadır. Ovanın güneyinde bulunan ve en yüksek kısmı oluşturan Türkmen Dağı, 1829 m'dir (Ardos, 1995:96).

1.1.3. Güney Marmara Bölümü

Güney Marmara Bölümü, Gelibolu Yarımadası'nın güneyinde kalan kısmı ve İzmit Körfezi'ni de içine alıp, bölümde dağlar ve aralarında ovaların bulunduğu çöküntü alanları yer almaktadır. Marmara ve Ege denizlerine doğru önemli çıkıntılar yapan birer yükselti kütle halinde olan Armutlu, Kapıdağı, Gelibolu ve Biga yarımadaaları bulunmaktadır. Bu yarımadalardan Gelibolu ve Biga yarımadaaları Ege Bölgesi'ne doğru girinti yapmaktadır. Bu bölümün çöküntü alanları ise kuzeyden güneye doğru Gemlik Körfezi, İznik Gölü, Karacabey-Mustafa Kemalpaşa, Bursa ovaları, İnegöl ve Pamukova yer alır. En önemli yükseltileri ise; Samanlı Dağları, Uludağ-Domaniç ve Kaz dağları oluşturmaktadır. Bölümün iklim özelliklerine baktığımızda; yıllık ortalama sıcaklığı ovalık alanlarda 14 C iken yüksek kısımlarda 10 C 'nin altında görülür. Yıllık ortalama yağış miktarı, 600-800 mm arasında değişmekte olup yüksek kesimlerde 1000 mm olabilir. Ortalama yağışın çoğunluğunu kış aylarında karşıladığı görülür. Orman örtüsüne bakıldığında, İzmit ve Gemlik körfezleri arasında uzanan Samanlı Dağları'nın kuzeye bakan yamaçları ve Kazdağları'nda gür ormanlar yer almaktadır. Güney Marmara Bölümü, topografik olarak farklılık gösterdiği için, Samanlı, Bursa, Karasi, Biga-Gelibolu yörelerine ayrılmıştır (Atalay ve Mortan, 2008:199-202).

Güney Marmara Bölümü'nde yer alan Bursa Yöresi'ne baktığımızda, doğusunda Gemlik-İznik oluğu ve güneyde gittikçe yükselen Mudanya-Katırlı dağları, Uludağ-Domaniç dağları ve Yenişehir Havzası'nı içine almaktadır. Yörenin batısını, Triye-Ulubat Gölü, yer almaktadır.² Bu yörede önemli yerleşmeleri ise; Bilecik, Bursa, Yenişehir, İnegöl ve Mudanya'dan oluşmaktadır. Bilecik; 4321 km² alan kaplamaktadır.

² Tarımsal üretim açısından baktığımızda, Marmara kıyıları, zeytinlikler yetiştirilmekte olup; meyve ve sebze üretimi yapılmaktadır.

Kuzeyinde Sakarya, batısında Bursa, güneyinde Kütahya, doğusunda ise Eskişehir ve Bolu illeri yer almaktadır. Avrupa ile Orta Doğu'yu birbirine bağlayan kara ve demiryollarının geçtiği bir konumdadır. Güneydoğu-kuzeybatı yönünde akan Sakarya Nehri, il topraklarını ikiye bölmektedir. Bilecik, aynı zamanda seramik sanayiinin geliştiği ve mermerin çıkarıldığı bir merkezdir. Sakarya Nehri ile Karasu Çayı ve yan kolları tarafından derin vadilerle yarılmış olan Bilecik; orta yükseltide geniş ve dalgalı bir plato görünümündedir. Karadeniz ikliminin nemliliği, Akdeniz ikliminin sıcaklığı, Karasal iklimin sert karakteri nedeniyle, Bilecik'te doğal ortam bakımından dikkate değer bir zenginlik ve çeşitlilik oluşmuştur (Atalay ve Mortan, 2008:199-202).

1.2. ZAMANSAL KAPSAM

Bu bölümde, genel olarak Kalkolitik Dönem incelenerek; Erken Kalkolitik Dönem ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

1.2.1. Kalkolitik Dönem

Neolitik Dönem'in sonuna doğru tarımda gelişmeler olmuştur. Bu dönemde arpa ve buğday doğal olarak yetiştiği ortamlardan çıkarak kurak ve yarı kurak iklim koşullarında da yetiştirilmeye başlanmıştır. Tarımda ortaya çıkan bu gelişmeler de Kalkolitik Dönem'in başlangıcını oluşturur. Bu çağın iki önemli özelliğine bakacak olursak bakır aletlerin taşın yerine geçmeye başlaması ve kökleri M.Ö 7.binin ikinci yarısına kadar uzanan boya bezemeli çanak çömleklerin varlığıdır. Dolayısıyla bu dönem, gelişkin tarım topluluklarının oluşturduğu metalin, insan hayatına girdiği, gerçek anlamda tarım ve hayvancılığın başladığı önemli bir aşamadır. İnsanın Neolitik Dönem ile geçtiği yerleşik yaşam, şehirleşmedeki ilk adımlardan biridir. İşte bu noktada insanın Neolitik Dönem'de küçük köylerle başlayan yerleşme düşüncesi Kalkolitik Dönem'e gelindiğinde doruk noktasına ulaşmıştır. Neolitik dönemde ortaya çıkan fazla ürün anlayışı Kalkolitik Dönem'de merkezi ekonominin doğuşuna zemin hazırlamıştır. (Sevin, 2003: 75-78).

Bütün bunların sonucunda Tunç Çağı'nda yoğun olarak göreceğimiz “kent” kavramının temelleri Kalkolitik dönemde atılmaya başlamıştır. Ayrıca Kalkolitik Dönem insanın taş yanında bakırı da yoğun olarak kullanmasıyla ismini kazanmıştır(Sevin, 2003:75-78).

Genel kabulü ile Anadolu'daki M.Ö. 5500-3000 arasını kapsayan dönem Kalkolitik Dönem olarak nitelendirilmiştir. Kalkolitik Dönemin başlangıcı John Garstang (1953), tarafından Mersin-Yumuktepe'nin tarihlemeleri Mezopotamya geleneklerine göre nitelendirmiş ayrıca Güney Levant'taki Üç Çağ Sisteminin oluşmasında etkili olmuştur (Schoop, 2011:150-152). Taş aletler yanında bakırın da kullanılmaya başlamasından dolayı Kalkolitik Çağ olarak adlandırılan bu dönemin erken aşamaları Geç Neolitik'in devamı olarak değerlendirilmektedir. Kalkolitik Çağ kültürlerinde bölgesel özellikler ağır basmakta olup, bu dönem Erken, Orta ve Geç olmak üzere üç evre halinde incelenmektedir. Fakat sonraki bölümlerde Erken ve Orta Kalkolitik Dönem, daha ayrıntılı olarak ayrı ayrı değerlendirilecektir.

1.2.1.1. Erken Kalkolitik Dönem

Anadolu'da Kalkolitik Dönem yakın zamanlı kaynaklarda (Sevin, Mellaart) M.Ö. 5500-3000 arasında kalan zaman dilimi olarak görülmektedir. Ancak bu dönem hakkında bilgiler sınırlı olmasından dolayı bu dönem bir nevi Karanlık Dönem olarak görülmüştür. Arkeolojik araştırmalarda bilinen tabakalar arasında boşlukların olması, diğer yandan doğal arkeolojik kalıntıların tahribinden dolayı bu dönemin tarihlendirilmesini zorlaştırmaktadır (During, 2011:200).

Erken Kalkolitik Dönem'in başlamasıyla birlikte tam olarak anlaşılmayan bir döneme girilmiştir. Tarım ve kent gibi iki devrim arasında değişen bu dönem, M.Ö. geç 4.bin yılda büyük sosyopolitik değişikliklere yol açmıştır. Anadolu'nun büyük bir kısmı için Geç Neolitik Dönem'den Erken Kalkolitik Dönem'e (M.Ö. 6000) geçiş değişikliği göstermektedir (Sagona ve Zimansky, 2009:124).

Bu dönemin tarihleri konusunda tabi ki coğrafya ve bazı koşullara göre tüm Anadolu için aynı kabul edilmemektedir, fakat literatürde Anadolu'nun tarihsel gelişimi

üzerine öne çıkan isimler olan Yakar (2011:233), Schoop (2011:153) ve Sagona-Zimansky (2009:124)'e göre M.Ö. 6000 bu dönemin başlangıcı olarak ifade etmişlerdir. M.Ö 3 bine kadar giden Anadolu'da Kalkolitik dönem zaman zaman geniş bir yayılma gösterir. Schoop, (2011:165-166)' a göre, bu dönem Anadolu'da iyi tanımlanmamış olup; kültürel gelişimin bölgede bir bütünlük göstermediği anlaşılmıştır. Böylece, konu üzerinde yakın zamana kadar çalışan uzmanlara göre "Erken Kalkolitik" kültürler M.Ö. 7.binin sonundan 6.binin ortalarına kadar tarihlenmektedir, dolayısıyla Seramikli Neolitik geleneğin devamını yansıtır.

Kalkolitik dönem, kronolojisi ve dönemin adlandırılması kafa karışıklığına yol açmıştır. Bazı tutarsızlıklar, Neolitik dönemden sonraki kültürel gelişmelerin yayılımını anlamayı zorlaştırmış bunun sebebini ise; Yakındoğu ve Ege kronolojilerinin çakışmasının yol açtığı düşünülmektedir (Sagona ve Zimansky, 2009:123-124). Kalkolitik Dönemi 1980'lere kadar (M.Ö. 5500-3000) ilginç olmayan bir dönem olarak görmelerinin başlıca nedeni bu dönemin yetersiz araştırılmasına bağlamıştır. Ayrıca bu dönem Mezopotamya ve Bereketli Hilal'de Anadolu'ya göre daha iyi ve kapsamlı araştırılmış olduğu da belirtilmektedir (During, 2011:200-203) .

Efe'nin görüşüne göre;

Erken Kalkolitik'te Neolitik gelenek kesintisiz, gelişerek devam eder. Orta Kalkolitik ise Neolitik'ten Son Kalkolitik döneme geçişi simgeler. Bu geçiş özellikle çanak çömlekte kendini hissettirir. Şöyle ki, bej astarlı ve kırmızı boyalı çanak çömlek yapımından koyu veya siyah astarlı açkılı, yivli veya beyaz boyalı çanak çömleğe geçilir (Efe, 2007: 16-17).

Geleneksel Kalkolitik Dönemi tanımlamak için kullanılan bakır metalürjisinin kabulü dışındaki faktörler dikkate alınırsa; Neolitik geçiş sürecinin önemi azalır. Aslında birçok açıdan Erken Kalkolitik kültürlerin karakterini Neolitik Dönem oluşturmuştur. Büyük ölçüde prestij amaçlı üretilen bakır eserlerin yanında taş alet teknolojisi de tercih edilmeye devam edilmiştir. Köy yaşamının ekonomik temeli de büyük ölçüde değişmeden kalmıştır (Sagona ve Zimansky, 2009:124).

İç Anadolu'da tanımlanan en eski ve gelişkin Erken Kalkolitik kültürü, Hacılar Höyüğü'nde saptanmıştır. Bu höyüğün tarihsel dizini Mellaart'ın Erken Kalkolitik tanımlamasında için etkili olmuştur. Tabaka V'de, Geç Neolitik'ten Erken Kalkolitik'e geçiş yerleşmede öyle büyük bir kültürel kırılma oluşturmamaktadır. Geç Neolitik

geleneğe monokrom topluluğuna katkı olarak bu dönemde kırmızı astarlı ve krem boyalı çanak çömlek temsil etmektedir. Hacılar I ve Hacılar II, stratigrafik ve tipolojik devamlılık yansıtmadığı için ayrılır. Mellaart'ın görüşüne göre devamlılığın olmaması; istilacı nüfus ya da burada yerleşmenin kesintiye uğraması gibi olasılıklara bağlanmıştır (Schoop, 2011:153-155).

Yine 1960'larda Mellaart tarafından kazılan Batı Çatalhöyük ve French tarafından kazılan Can Hasan yerleşmeleri de boyalı seramik geleneğinin Güney platosundaki gelişim evresini yansıtmaktadır. Batı Çatalhöyük'teki (Mellaart, 1965) iki Erken Kalkolitik tabaka Can Hasan 3/2B ile yaklaşık olarak eş zamanlıdır (Schoop, 2011:154). Orta Anadolu'daki Erken Kalkolitik kültürleri kullanılan boya bezemeli seramik, Hacılar, Batı Çatalhöyük ve Can Hasan yerleşmelerinde ortaya çıkmış ve uzun bir zaman da sınırlı bir olarak kuzeyden batıya kadar uzanmıştır. Göller bölgesi ise araştırmaların başlangıcında boyalı çanak çömlek geleneğinin çıkış noktası olarak görüldü. Son araştırmalarla boyalı çanak çömlek geleneği Batı ve Güney Anadolu'da daha geniş bir alanda Batı Anadolu'dan Ege'ye kadar uzandığı ortaya çıkmıştır (Özdoğan 2003: 350). Çatalhöyük ve Can Hasan'ın çanak çömlek tipleri ve boyalı motifleri, M.Ö. 6.binin ikinci çeyreğine tarihlenen Mersin-Yumuktepe XXVI-XX tabakadakililerle karşılaştırılabilir. Can Hasan 2A'daki çanak çömleğinde dikkat çekici unsurları bezemede çok renkli boyalı olarak uygulanmasıdır. Bir diğer yandan Kilikya Bölgesi'nde M.Ö. 6.binin ikinci yarısını kapsayan Mersin-Yumuktepe XIX-XVII'deki paralel tipolojik gelişim gösterir. Bunun nedeninin, bu tabakalarda güneyden gelen güçlü Halaf etkileri olduğunu düşünmektedir (Schoop, 2011:154-155).

Diğer bir yandan, boyalı çanak çömlek geleneğinin kuzey sınırları Eskişehir bölgesindeki yüzey araştırmaları içinde tanımlanmıştır. Demircihöyük'de yapılan derin sondajda az oranda boyalı çanak çömlek ortaya çıkmıştır (Efe, 2007: 16-17, Özdoğan 2003: 351). Orman Fidanlığı kazıları ile krem üzerine boyalı geleneğin ilk tabakalarında Porsuk Vadisinde belirgin şekilde varlığı anlaşılmıştır.

Kuzeybatı uzantısında ise M.Ö 7. binin ikinci yarısında Doğu Marmara bölgesinde Neolitik Dönem kültürü Marmara Denizi çevresinde kuzeye doğru benzer malzeme kültürü ile bir grup yerleşme (Menteşe, Ilıpınar, Fikirtepe, Barçın) "Fikirtepe Kültürü" ile bilinir. Menteşe (Bursa/İznik) Höyüğü'nde en erken evreler ile temsil

edilirken; Ilıpınar Höyüğü'ndeki (Bursa/İznik) en uzun dizin olarak belgelenmiştir (Özdoğan, 1999) Bu kültür grubu, Barçın Höyük'ündeki kazılarla daha açığa kavuşacaktır. Fikirtepe dizini M.Ö. 7. binin ikinci yarısı olan Geç Neolitik'ten başlar. Bu da kendi içinde gelişkin, Arkaik, Klasik ve Gelişkin olarak evrelere ayrılır (Schoop, 2011:156).

Neolitik sürecin nerdeyse kesintisiz Kalkolitik Dönem'e dönüştüğü diğer önemli bir bölge olan Kapadokya'da ise Öztan; (2007:224)'a göre Köşkhöyük 'ün 5-2. tabakalarını Seramikli Neolitik, I. tabakasını ise; Erken Kalkolitik olarak tarihlendirmiştir. During (2011:150-151) bu kronolojinin problemli olduğunu belirtmiştir. I. tabakadan alınan radyokarbon tarihlerine göre; M.Ö. 5200 ve 4800 arasına tarihlenir ancak en iyi eşleşen M.Ö. 4911 olarak alınmıştır. Bu tarihlere göre; I. tabaka Orta Kalkolitik Dönem'e denk gelmektedir. Köşk Höyük'ün 1. tabakasında ortaya çıkarılan seramik malzemeler ve mimari bulutular, eşleştirilebilecek en yakın yerleşme olan ve Orta Kalkolitik olarak tanımlanan Güvercinkayası, M.Ö. 5200-4800 arasına tarihlendirilmektedir (During, 2011:151).

Öztan (2002:58)'a göre; Köşk Höyük'ün 1. tabakasında Canhasan 2B stili seramiklerinin bulunması ile birlikte bu tabaka Erken Kalkolitik Dönem'e işaret ettiği anlaşılmıştır. Bu tabakada ele geçen seramik parçaları az sayıdadır (During, 2011:151).

Köşk Höyük'ün 5 ve 2 tabakalar arasından alınan yalnızca bir radyokarbon örneği, 3.tabakanın M.Ö. 5600-5380 arasına tarihlendiğini göstermiştir. Bu radyokarbon örneği muhtemelen, 5 ve 4. Tabakalardaki kalıntıları şu an için tarih verilmezken; 3 ve 2 tabakaları Erken Kalkolitik olarak tarihlendirmiştir. Köşk Höyük'te ele geçen malzeme kültürü Erken Kalkolitik Dönem olduğunu desteklemektedir. Görülüyor ki Köşk Höyük yerleşmesi, Seramikli Neolitik Dönem'e bile tarihlendirilebilir, hatta Doğu Çatalhöyük ve Levant PPN-B'de kültürel devamlılık kabul edilmiştir. Fakat şu an ki bilgilerle henüz netlik kazanmamıştır (During, 2011:151).

Köşk Höyük yerleşmesinin yaklaşık 40 km uzağında olan Tepecik-Çiftlik, verimli bir vadide bulunmaktadır. Tepecik-Çiftlik yerleşmesinin 5 ve 4. tabakaları Neolitik, 3.tabakası Erken Kalkolitik, 2. tabakası Orta Kalkolitik'e tarihlendirilmiştir. Ancak bu Bıçakçı'ya (vd, 2007) göre tartışmalıdır ve Erken Kalkolitik tabakası ile benzerlik taşıdığını belirtmektedir (During, 2011:148).

İKİNCİ BÖLÜM

KANLITAŞ HÖYÜK YERLEŞMESİ VE ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİ

2.1. KANLITAŞ HÖYÜK

Eskişehir il merkezinin kuzeyinde İnönü İlçesi, Aşağı Kuzfındık Köyü'nün 1 km doğusunda, yolun sol tarafında yer alan Kanlıtaş Höyük, vadinin ortasında yükselen bağımsız bir kayalığın veya kaya bloğunun kuzey yamacına yaslanmıştır. Bu kayalık alanın hemen arkasında Kuzfındık Deresi bulunmaktadır. Yaslandığı kaya hariç, höyüğün yüksekliği 18 m'dir (Res.1). Kanlıtaş Höyüğü yaslandığı kayalıktan itibaren genişlemektedir; Orman Fidanlığı yerleşmesindeki gibi, bilinçli olarak ova düzlüğünden bağımsız olarak yükselen kayalık bir yükseltinin kenarına kurulmuş olduğu söylenebilir (Efe, 1999:75).

Resim 1: Kanlıtaş Höyük doğudan görünüm
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

2.1.1. Araştırma Tarihçesi

Eskişehir’de Orman Fidanlığı, Kes Kaya yerleşimi ile Kütahya’nın kuzeyindeki Asmainler yerleşmelerinde tespit edilen Kalkolitik Dönem Porsuk Kültürü’nün şu ana kadar belirlenmiş önemli yerleşmelerinden biri olan Kanlıtaş Höyük; 2006 yılında ziyaret edilmiştir. 2008 yılında Anadolu Üniversitesi’nin Bilimsel Araştırma Projesi Başkanlığı’nın desteği ve Kültür Bakanlığı’nın izni ile yüzey araştırması kapsamında Doç. Dr. Ali Umut Türkcan başkanlığındaki ekip tarafından ayrıntılı bir şekilde çalışılmıştır. 2013 ve 2014 yılları kazı sezonlarında Doç. Dr. Ali Umut Türkcan başkanlığındaki ekip ile birlikte kazı çalışmaları yapılmıştır ve hala sürmektedir.

2.1.2. Tabakalanma ve Tarihlendirme

Kanlıtaş, Anadolu’daki birçok yerleşmeden farklı olarak, vadi içinde bağımsız büyük bir ana kaya yükseltisinin üzerine oturmaktadır. Bu nedenle, höyüğün tepe kesiminde çok büyük bir dolgu beklenmezken yerleşmenin tepe kesimindeki kazılarda kayaların kesilerek doğrudan mekân yapıldığı görülmüştür. Etrafının yer yer kalın teras duvarları ile çevrelenmesi yerleşmenin beklediğimizden daha derin bir yerleşme olabileceğini göstermektedir. 2013 yılı tepe alanında çıkan yapılar ve buna bağlı mekân öğelerine (fırın ve duvar) genel olarak baktığımızda duvarların, yerleşmenin eğimli topografyasına oturdukları ve ana kaya uzantıları üzerinde yapıldıkları söylenebilir. Bu duvarlardan, en az birinin (O-14) eğimli yerleşme üzerinde teras duvarı olabileceği düşünülmektedir. Buluntuların yoğunluğu (özellikle N-15 açmasındaki buluntu yoğunluğu dikkate alındığında), duvar döküntülerinin üst kesimde dağılmamış bir görüntü vermesi ve bunların hemen yüzey toprağı altından çıkması, yerleşmenin tepe kesimindeki son evresinde yerleşmenin yangın ile terkedildiği izlenimini yaratmaktadır. Yerleşim örgüsü için elde edilen ilk sonuçlardan biri, yerleşmenin çağdaşı olan Kapadokya Bölgesi Güvercinkayası (Aksaray) gibi kaya üstüne kurulan, etrafında savunma çemberi olabilecek bir yerleşme olabileceğidir (Türkcan, 2015:200).

Kazı çalışmaları, ilk olarak 2008 yılında başlayan yüzey araştırmalarından elde edilen bilimsel bulguların daha da ileriye götürülmesini amaçlamıştır. Bu bağlamda, Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Başkanlığı’nda ve Anadolu Üniversitesi Arkeoloji Bölümü’nden Doç. Dr. Ali Umut TÜRKCAN danışmanlığındaki ekip tarafından 2013

yılında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında, höyüğün tepe kesiminde ve yamacında belirlenen üç plankarede (O 14, N 15 ve O 15) ilk sezon kazı çalışmaları başlatılmıştır. Yüzey toplama bulguları ile uyumlu şekilde, üst örtüde Kalkolitik Dönem’den daha geç malzeme vermeyen, tepe kesiminde yüzeyin hemen altından Erken Kalkolitik Dönem’e ait dolgular ve mimari öğeler ortaya çıkmıştır. Yerleşmenin tepe kesimindeki kazılarda kayaların kesilerek doğrudan mekânlar oluşturulduğu görülmüştür. Etrafının yer yer kalın teras duvarları ile çevrenmesi, yerleşmenin beklediğimizden daha derin bir yerleşme olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, yerleşmenin tepe kesiminin görünümünü anlayabilmek amacıyla iki sene içinde yatay olarak 200 m2 bir alan açılmış bu seneki çalışmalarda, Kanlıtaş Höyük’ün tepe kesimindeki yerleşmenin karakterini ortaya koyabilecek bir plan ortaya çıkmıştır. İlk çalışmalarda üst dolgunun geniş bir alanda küllü ve hatta toz halinde gelmesi, duvar döküntülerinin üst kesimde dağılmamış bir görüntü vermesi en geç evrede yapıların bir yangınla terkedildiği izlenimini vermektedir (Türkcan, 2015:201).

Bu çalışmalarda, özellikle N 15 açmasında yüzey altında büyük bir fırın ve üzerine düşmüş gözükten büyük bir boyunlu çömlek ele geçmiştir. Dolgunun niteliği, çömleğin pozisyonu ve buluntuların yoğunluğu yangın sürecinin aniden ortaya çıkmış olabileceği görüşünü güçlendirmiştir. Açmanın güney kesiminde yanık dolgu ve taş döküntülerin altından bir duvar sırası ve buna bitişik yassı taşlarla kaplanan bir taş döşeme ele geçmiştir. Bu döşemeyi oluşturan yassı taşların üzerinde, net bir şekilde görülen direk delikleri tespit edilmiştir. Düz olan tepe kesiminin dış çemberinde duvarların, yerleşmenin eğimli topografyasına oturdukları ve ana kaya uzantıları üzerinde yapıldıkları söylenebilir (Türkcan, 2015:201).

Kanlıtaş Höyük’te 2013 ve 2014 yıllarında yapılan çalışmalardan elde edilen ve yaş tayini için kullanılabilecek karbonlaşmış ağaç parçası, kerpiç ve kemik toplanmıştır. Bu parçalar yaş tayini amacı ile gönderilmiştir. Yapılan çalışmalarda bu örneklerden 11 tanesinin yaş tayini için uygun olduğu anlaşılmıştır. Bu örneklerden özellikle O-15, O-17, O-16 ve N-17 açmalarının çeşitli birimlerinden toplanmıştır. Bu parçalar üzerinde yapılan yaş tayini sonucunda en erken tarih M.Ö 5835 yılına tarihlendirilmiştir, ancak 9 numune 5800-5500 arasında seri olarak birbirini takip etmektedir (Tablo 1). O-15 açmasının B.200 “Taş Duvar Döküntüsü” biriminden gelen bu tarih şimdilik yerleşimin

en erken tarihidir. Bunun dışında diğer bulgulardan elde edilen tarihler yine bu tarihle ardışık şekilde devam etmektedir³.

Bu açmadaki buluntular ve yoğunluğu dikkat çekicidir. Açmanın fırın ile duvar arasında kalan kesiminde yüzey araştırmalarında da dikkati çeken, çok sayıda mermer bilezik ve işlenme aşamasındaki disk halinde bir düzineden fazla mermer buluntu ele geçmiştir. Bu mermer buluntular ile beraber bulunan yassı cilalı taş bir balta ile çeşitli boylarda keskiler ve vurgaçlar, çeşitli ebatlarda öğütme taşları burasının olasılıkla bir mermer bilezik işliği olduğunu ortaya koymuştur (Türkcan, 2015:201).

Çaprazında yer alan O-14 açmasında ise ana kayanın uzantısına bağlanan bir duvar ele geçmiştir. Tabanı kilden bir tesviyenin üzerine oturan duvarın üst kesimi yassı kumtaşları ile bir düz set döşemesi şeklinde düzenlenmiştir. Bunun üzerinde kerpiç bir üstyapı yükseldiği anlaşılmıştır. Bu duvarın önünde ise yine N 15'te rastlanan fırından daha sağlam ve dolayısı ile daha büyük olan bir fırın ortaya çıkarılmıştır. Bu fırının hemen ağzında, taşlarla çevrelenen küçük bir mekânda bir düzineye yakın öğütme taşı (birinin üzerinde aşı boyası izleri ile birlikte) ve ezgi taşı beraber bulunmuş ve burasının da yemek hazırlama ile ilgili bir mekân olduğunu düşündürmüştür (Türkcan, 2015:202).

O-15 açmasında yine KB-GD uzantılı ana kaya kütesinin uzantısında kayanın kesintisine bağlanan bir duvar ele geçmiştir. Bu duvarın etrafındaki alanda dere çakılı ile karışık, sıkıştırılmış bir kil taban ele geçmiştir. Bu tabanın üzerine belli aralıklarla düzensiz taşların yerleştirilmesi ile olasılıkla tesviye amaçlı bir taban oluşturulmuştur. N 14 açmasında hem duvar, hem de taban dolgularının üstünde kalınlığı yaklaşık 10 ila 20 cm. arasında değişen, neredeyse toz halinde yanık bir dolgu dikkati çekmiştir. Bu dolgunun, açmanın kuzey sınırındaki O-15 açmasında da devam ederek geniş bir sahaya yayılması dikkat çekmiştir. Duvarların, yerleşmenin eğimli topografyasına oturdukları ve ana kaya uzantıları üzerinde yapıldıkları söylenebilir. Bu duvarlardan, en az birinin (O-15) eğimli yerleşme üzerinde teras duvarı olabileceği düşünülmektedir. Buluntuların yoğunluğu (özellikle N 15 açmasındaki sıra dışı buluntu yoğunluğu dikkate alındığında), duvar döküntülerinin üst kesimde dağılmamış bir görüntü vermesi ve bunların hemen yüzey toprağı altından çıkması, yerleşmenin tepe kesimindeki son

³ Türkcan ile yapılan sözlü görüşme sonucunda alınmıştır.

evresinde yerleşmenin yangın ile terkedildiği izlenimini yaratmaktadır (Türkcan, 2015:202).

Tablo 1: Kanlıtaş Höyük Karbon 14 Tarihleme ve Konteksler

LAB	AÇMA ADI	BİRİM NO	BİRİM AÇIKLAMASI	BİRİM DERİNLİK-KALINLIK	İNCELENEN ÖRNEĞİN TÜRÜ VE CİNSİ	Cal. BC
BETA	O-15	B.200b	Taş Duvar Döküntüsü	36 cm	Hayvan Kemigi	5835-5825/5810-5715
BETA	O-15	B.200a	Taş Duvar Döküntüsü	36 cm	Ahşap (yanmış odun parçası)	5720-5630
BETA	N-17	B.0301	Kültür Dolgusu	5-10 cm	Yanmış Kerpiç Örneği	2880-2830/2820-2660/2650-2635
BETA	N-17	B.0302b	Oda dolgusu	5-10 cm	Kil (yanmış siva örneği)	5320-5215
BETA	N-17	B.0302a	Oda dolgusu	5-10 cm	Ahşap (yanmış odun parçası)	5630-5530
BETA	N-17	B.0303	Oda dolgusu	40-45 cm	Hayvan Kemigi	5670-5620
BETA	O-17	B.0501	Kültür Dolgusu	48 cm	Hayvan Kemigi	5645-5605
BETA	O-17	B.0502 f	Oda dolgusu	22 cm	Ahşap (yanmış odun parçası)	5710-5620
BETA	O-17	B.0502 e	Oda dolgusu	22 cm	yanmış ahşap Örneği	5630-5530
BETA	O-16	B.0601	Kültür Dolgusu	25 cm	Ahşap (yanmış odun parçası)	5735-5645
BETA	O-16	B.0605	Küllü Tabaka	0,09 m	yanmış kemik örneği	5665-5615

Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi Raporu, 2014.

2014 yılında daha geniş açılan N-17, N-16, O-16, P-16, O-17 açmalarında yaklaşık 200 m² lik alanda yapılan çalışmalar bize yerleşmenin üstteki mimariden farklı ikinci bir evresi olduğunu göstermiştir. Taş duvarlı mekânların alt evresinde doğuya doğru taş temelsiz kerpiç bloklardan yapılmış dörtgen yapılar, farklı dokuda bir mimarinin daha erken evrede olduğunu göstermiştir. Bu evrede, Neolitik Orta Anadolu geleneğinde somutlaşan bir mimari dokunun devamında Göller Bölgesi Hacılar, Kuruçay gibi MÖ. 6. bin, Geç Neolitik ve Kalkolitik mimari geleneği ile ilişkili gözükmektedir. Yan yana bulunan ve birbirine yakın büyüklükteki bu iki kerpiç

yapının, daha büyük bir yapının mekânsal elemanları olduğu düşünülmektedir. Bu mekânların içerisinde tahıl kalıntılarının bulunduğu küçük depolama alanları ve küçük ocaklar bulunmuştur. Gelecek sezon burada genişletilen çalışmalarda bu tabakanın mimarisi ve ilgili yapıların ilişkisi daha somut olarak ortaya konacaktır (Türkcan, 2015:202).

Buluntu grupları arasında en dikkati çeken, mermer malzemeden yapılan halka biçimli bileziklerdir. Bunların özellikle bir parça haricinde tümünün işlenme aşamasında bulunması, olasılıkla yerleşmede bu malzemenin yerel olarak üretildiğine işaret eder. Bu örnekler, yine Orman Fidanlığı yerleşmesinden bilinen mermer bilezikler ile benzer geleneğin sürdüğünü gösterir. Kompakt içeriği olmayan Lev. şeklindeki mermer hammaddenin İnönü İlçesi'nde yoğun olarak bulunması, bu üretimin gerekçesi olarak görülebilir. Kanlıtaş yerleşmesinde yoğun bir mermer bilezik endüstrisinin olduğunu yüzey araştırmalarında tespit etmiştik. Mermer malzemeden yapılan halka biçimli bilezikler ve yapım aşamasını gösteren düzinelerce disklerde yapılan ortak çalışmada, bu grubun üretim zinciri ve teknikleri eldeki zengin örneklerin analiz edilmesi sonucu ortaya koyulmuştur. Bunların çoğunluğunun işlenme aşamasında bulunması, olasılıkla yerleşmede bu malzemenin yerel olarak üretildiğine işaret etmektedir. Kazı çalışmalarının ilerleyişi ile mermer bileziklerin yapım teknolojilerinin bütün aşamalarının bugüne kadar örneklerine az rastlanır alet tipleri ile beraber gelmesi ile Kanlıtaş'ın bir mermer bilezik üretim merkezi olduğunu her sene daha açık ortaya koymaktadır. 2013 yılındaki kazıdan gelen çok sayıda mermer bilezik ve işlenme aşamasındaki disk halinde üç düzineden fazla mermer buluntu, bu kanıyı beklediğimizden daha fazla desteklemiştir. 2014 yılı çalışmalarında ortaya çıkartılan mermer bilezik atölyesinin devamı hemen doğusunda yer alan N 16 açmasında daha yoğun bir şekilde karşımıza çıkmıştır Bu mermer buluntular ile beraber bulunan eğe şeklinde kullanılmış ve çağdaşları ile karşılaştırıldığında, dikkat çekici büyüklükte yassı cilalı taş bir balta ile, daha önce örnekleri bulunmayan ortası küre mekik biçimli oyma veya aşındırma aletleri (3 adet), taştan vurgaçlar, çeşitli boylarda kireçtaşından phallos biçimli keskiler atölye hakkındaki büyük resmi tamamlamaktadır ve bunların işleme özelliklerinin her aşamasını yansıtmaları, Kanlıtaş Höyük'ün Kalkolitik Dönem'de mermer bilezik işlemede özelleşen bir merkez olduğunu ve Anadolu'da aletleri ile

ortaya çıkarılan en eski mermer bilezik atölyesinin Kanlıtaş'ta olduğunu göstermektedir (Türkcan, 2015:203).

Yerleşmede mermer bilezikler ve bunların üretiminde kullanılan çeşitli kayaçlardan yapılan aletlerin yanı sıra gözenekli bazalttan yapılan düzinelerce öğütme taşları, ezgi taşları, boyutları bazılarında 20 cm'yi geçen çeşitli havanelleri ve derin havanlar, höyükte zengin bir sürtme taş grubunun varlığını da ortaya koymuştur (Türkcan, 2015:204).

Kanlıtaş Höyük yontmataş endüstrisine bakıldığında çevrede bulunan kayaçlardan elde edilmiş olan çeşitli aletler ele geçmiştir. Bostancı, 2013-2014 yılı kazı sezonunda ele geçen yontmataş endüstrisinin ağırlıklı olarak dilgi endüstrisine dayalı olduğunu belirtmiştir. Kanlıtaş Höyük'ün çağdaşı olan Orman Fidanlığı yerleşmesinde de aynı durum söz konusudur. Bölgede Neolitik Dönem'de yontmataş endüstrisinde yongaların yoğun olduğu görülürken, Kalkolitik Dönem'de dilgi endüstrisinin hâkim olduğu görülmektedir. Bu durum Balkanlardaki Vinça Kültürü'nün geç evresi ile paralellik kurulabileceğini göstermektedir. Kanlıtaş Höyük'teki ele geçen orak dilgilerinin tarım aktivitesi için kullanılmadığını, diğer bitkileri kesmek için kullanıldığı görülmektedir.⁴

Bunun haricinde, yerleşmede bazalttan yapılan düzinelerce öğütme taşının yanı sıra çeşitli havanelleri ve derin havanlar höyükte zengin bir sürtme taş grubunun varlığını da ortaya koymuştur. İki örnek üzerinde görülen aşı boyası izleri ve bir kabın içindeki boya katmanı, yerleşmede boya üretiminin de olduğunu göstermektedir (Türkcan, 2015:204).

2.2. Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği

Genel Özellikleri

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiğinin mal gruplarının ayırımında yüzey renkleri, astar ve açkı, hamur ve katkı gibi seramik özellikleri esas alınarak yapılmıştır.

⁴ Kanlıtaş Höyük yontmataş malzemesini inceleyen Yrd. Doç. Dr. Neyir Kolankaya Bostancı'nın 2014 yılı yayınlanmamış kazı raporundan derlenmiştir.

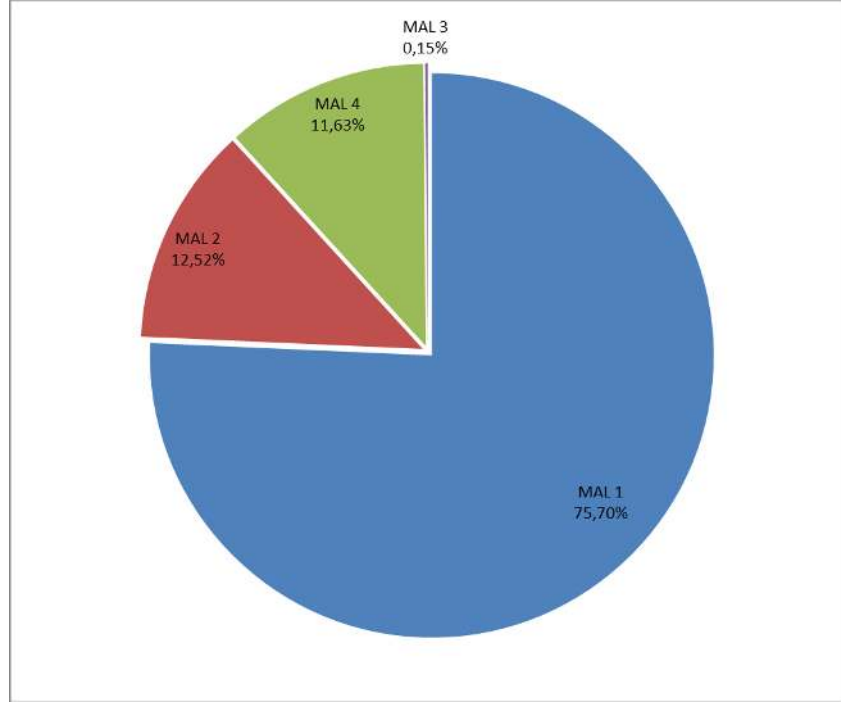
Yüzey renkleri değerlendirilirken dış yüzey renkleri temel alınmıştır. Genel olarak bakıldığında parçaların yüzeyleri pişirme esnasında veya kullanımdan dolayı oluşan irili ufaklı alacalanmalar olduğu görülmektedir. Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği incelenirken toplam 4 ana renk tespit edilmiştir (Şekil 1) ve bu renkler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Bununla birlikte ana grupların alt grubu olabilecek olan toplam 8 grup (Şekil 2) ve renk tespit edilmiştir.

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiğinde uygulanan yüzey işlemlerine bakıldığında, astarsız yüzeyler, kendinden astarlı yüzeyler ve astarlı yüzeyler olmak üzere 3 grupta incelenmiştir.

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiğinin genel olarak açık olduğu gözlemlenmiştir. Açık işlemlerine bakıldığında ağırsız, hafif ağırlı, iyi ağırlı olarak 3 grupta incelenmiştir.

Seramiklerin yapımında kullanılan kil, Kanlıtaş Höyük yerleşmesinin güneyinde bulunan ve doğu-batı yönünde uzanan Kuzfındık Deresi'nden veya çevredeki herhangi bir kil yatağından alınmış olmalıdır. Hamur genellikle orta derecede gözenekli bir yapıya sahip olmakla birlikte homojen olmadığı (iyi pekişmemiş) görülmektedir. Hamur katkıları yönünden bakıldığında, kum, küçük taşçık, ince kıyılmış bitki, kireç ve mika katkıları görülmektedir. Parçaların hamurunda görülen öz, koyu gri ve siyah tonlarındadır. Hamur renklerinin mal gruplarıyla ilişkili olduğu görülürken, bazı gruplarda farklılıklara rastlanmıştır.

Araştırma konusu kapsamında incelenen Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği'nin mal grupları ve biçim gruplarının özellikler aşağıda ayrıntılı olarak anlatılmış ve tanımlanmıştır.

Şekil 1: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiğinin, Ana Mal Gruplarının Dağılımı

2.2.1. Mal Gruplarının Tanıtımı ve Değerlendirilmesi

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiğinin mal gruplarının ayrımında yüzey renkleri, astar ve açkı, hamur ve katkı gibi seramik özellikleri esas alınarak yapılmıştır. Toplam 4 ana mal grubu altında değerlendirilmiştir. Malzemenin çalışma yöntemi ve ayrıntıları giriş bölümünde belirtilmiştir.

1.Koyu yüzlü mallar (mal 1)

1a.Gri açıkılı mallar (mal 1a)

1b.Kahve mallar (mal 1b)

1c.Siyah açıkılı mallar (mal 1c)

1d.İri taşçık katkılı yalın mallar (mal 1d)

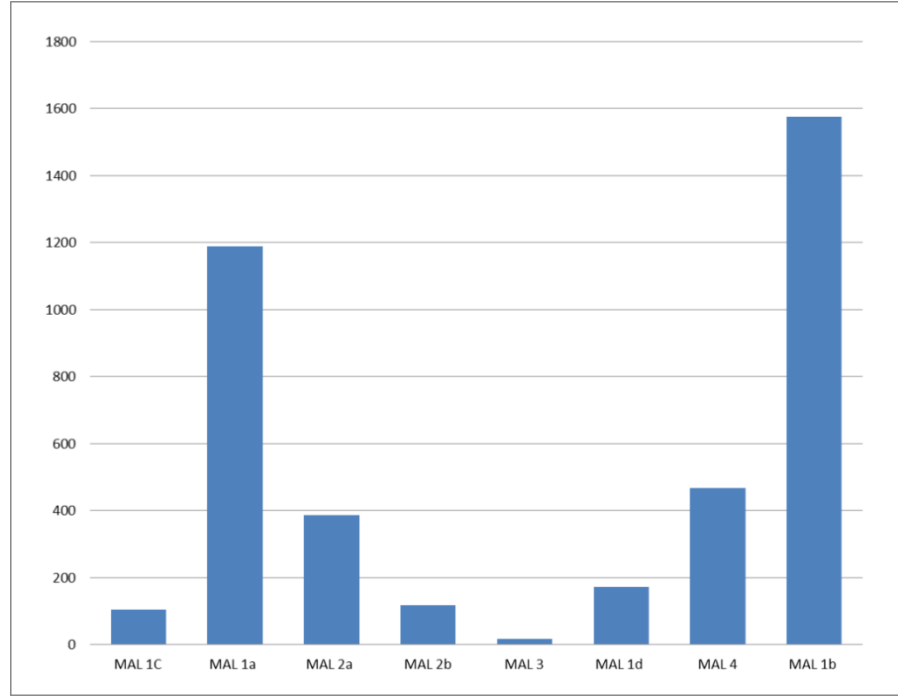
2.Kırmızı astarlı mallar (mal 2)

2a.Morumsu-kırmızı astarlı (veya boyalı) mallar (mal 2a)

2b.Kırmızı astarlı (veya boyalı) mallar (mal 2b)

3.Beyaz astarlı mallar (mal 3)

4.Devetüyü açkılı mallar (mal 4)

Şekil 2: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiğinin, Alt Mal Gruplarının Dağılımı

1.Koyu Yüzlü Açkılı Mallar

Koyu yüzlü açkılı mallar Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içindeki en yoğun gruptur ve ayrıca istatistiksel verilere bakıldığında malzeme içinde 3040 parça ile %76 oranında temsil edilmektedir. Bu ana mal grubu 4 alt grupta incelenmiştir.

1a.Gri Açkılı Mallar

Gri açkılı mallar (mal 1a), Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde 1189 parça ile % 29 oranında temsil edilmektedir. Günlük kullanım kaplarında görülmektedir.

Yüzey Rengi ve İşlemi

Gri açkılı mallar (mal 1a) gri, koyu gri, grimsi-kahve, tonlarında yüzey rengine sahiptir (Res.2). Genellikle parçaların yüzeyine yalnızca açkılıandığı görölmüşür. Nadir olarak açkısız örneklerde mevcuttur.

Resim 2: Gri Açkılı Mallar
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Hamur ve Pişirim Özellikleri

Genel olarak Gri açkılı mal (mal 1a) grubu koyu gri, kahverengi, tonlarda hamur rengine sahiptir. Hamur içeriğinde kum, taşçık, kuvars, ince kıyılmış bitkisel katkılar yoğun görülürken; seyrek olarak kireç ve şamot katkılarına da rastlanmıştır. Açık ateşte pişirim gördüğünden parçaların çoğunun dış yüzeyleri alacalı bir görünüme sahiptir. Parçaların çoğu düşük ısıda pişirim gördüğünden hamuru özlüdür.

1b.Kahve Mallar

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Seramiği içerisinde Kahve Mal grubu (mal 1b) 1575 parça ile % 39 oranına sahiptir. Günlük kullanım kapları olan bu mal grubu içerisinde yer almaktadır.

Yüzey Rengi ve İşlemi

Bu mal grubunun yüzey renkleri genellikle mat kahve, koyu kahve, kırmızımsı-kahve ve açık kahve tonlarındadır (Res. 3). Bazı parçaların yüzeylerinde irili ufaklı alacalanmalar mevcuttur. Açık ateşte pişirildiği gözlemlenmiştir. Yüzeyleri iyi açıktır. Bazı parçalar hafif açıkta veya sıvazlanmıştır.

Hamur ve Pişirim Özellikleri

Parçalar genellikle, koyu kahve ve gri tonlarında hamur rengine sahiptir. Yoğun olarak kireç, kum, kavrık görülürken, seyrek olarak mika ve şamot katkıları hamur içeriğinde gözlemlenmiştir. Hamuru koyu gri özlüdür.

Resim 3: Kahve Mallar
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

1c.Siyah Açıklı Mallar

Siyah Açıklı Mal grubu (mal 1c) Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği içerisinde 105 parça ile % 3 oranına sahiptir.

Yüzey Rengi ve İşlemi

Koyu gri, siyah, grimsi-siyah tonlarında yüzey rengine sahiptir. Genellikle iyi açıktır. Parçaların dış yüzeyleri açıklı iken; iç yüzeylerinin çoğu yalın bırakıldığı ya da yalnızca sıvazlanmış oldukları gözlemlenmiştir. Çoğunlukla parçaların dış yüzeylerine kendinden astar uygulanmıştır. Bu mal grubunun genellikle derin kâselerde ve içe dönük ağız kenarlı kâselerde yoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir.

Hamur ve Pişirim Özellikleri

Hamur rengi genellikle siyah, koyu gri, koyu kahve tonlarındadır. Kum, taşçık ve bitkisel (ince saman) katkıları yoğun olarak görülürken; seyrek olarak mika ve kireç katkılı hamura sahiptir. Düşük ısıda pişirim yapılmasından dolayı bazı parçaların hamurunda belirgin olarak öz görülmüştür.

1d.İri Taşçık Katkılı Yalın Mallar

İri Taşçık Katkılı Yalın Mal (mal 1d) grubunun ayrımı yüzey renginden daha çok hamur katkılarına ve pişirimine göre yapılmıştır. Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde 171 parça ile % 4 oranına sahiptir.

Yüzey Rengi ve İşlemi

Yüzey rengi, kahve, koyu kahve, mat kahve, gri ve siyah tonlarındadır. Parçaların çoğu yalın bırakılmış ve aşınmış olmasına karşın az sayıdaki parçaların hafif açıkta olduğu veya hafif sıvazlandığı görülmüştür. Bu gruptaki parçaların özensiz olduğu gözlemlenmiştir.

Hamur ve Pişirim Özellikleri

Hamur rengi, yüzey ile aynı tonlarda olmakla birlikte parçaların çoğunda koyu tonlar hakimdir. Taşçık, kireç, şamot ve bitkisel katkıları hamur içeriğinde iri ve yoğun olarak gözlemlenmiştir. Bu katkıları parçaların yüzeylerinde de belirgindir. Düşük ısıda pişirilmiştir, bazı parçalar ise açık ateşte pişirilmiş olduğu anlaşılmıştır.

2.Kırmızı Astarlı Mallar

Kırmızı Astarlı Mal grubu Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde 503 parça ile %12 oranında temsil edilmektedir. Kırmızı astarlı mallar, yüzey işlemlerine göre morumsu-kırmızı astarlı ve kırmızı astarlı olmak üzere iki alt grupta incelenmiştir. Aslında birbirleri ile benzer olan bu grupların birbirinden tek farkı yüzey

işlemi sırasında astarın daha kalın sürülmesi ve pişirimden kaynaklanmaktadır. Bu iki mal grubu içerisinde kırmızı ve morumsu renkte boya bezemeli gruplarda bulunmaktadır.

2a.Morumsu-Kırmızı (Purplish-Red) Astarlı Mallar

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde Morumsu-Kırmızı (Purplish-Red) Astarlı Mal grubu (mal 2a), 386 parça ile % 10 oranında temsil edilmektedir. Bu mal grubunu mal 2b'ye göre, daha kalın astarlı ve renk tonu daha koyudur (Res.4).

Yüzey Rengi ve İşlemi

Bu mal grup, genellikle morumsu-kırmızı, koyu kırmızı tonlarında yüzey renklerine sahiptir. Bazı parçaların yalnızca dışı; bazılarının ise hem dışı hem de içi morumsu-kırmızı veya koyu kırmızı renkte bir astar/boya uygulanmıştır. Parçaların tümü iyi ağırlıdır.

Resim 4 : Morumsu-Kırmızı(purplish-red) Astarlı Mallar

Kaynak: Kanlıtaş Kazı Arşivi

Hamur ve Pişirim Özellikleri

Parçaların büyük bir kısmı devetüyü, bej; bazıları ise koyu bej veya gri tonlarında hamur renklerine sahiptir. Kireç, kum katkıları hamur içeriğinde yoğun olarak görülürken az sayıda parçada taşçık katkısı da gözlemlenmiştir. İyi pişirim görmüştür fakat bazı parçalarda gri öz görülmüştür.

2b. Kırmızı Astarlı Mallar

Kırmızı Astarlı Mal (mal 2b) grubu Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği 117 parça ile % 3 oranına sahiptir. Bu mal grubu mal 2a'ya göre daha ince bir astar veya boya astar uygulaması yapılmış olması ve renk tonu farklılığı sebebiyle ayrılmaktadır (Res. 5).

Yüzey Rengi ve İşlemi

Yüzey rengi, kırmızı, pembemsi-kırmızı ve kahvems-kırmızı tonlarında astarlıdır. Bu mal grubu genellikle iyi ačkılı ve özenli olduğu görülmüştür. Yüzey renklerinin tümünün kırmızı tonlarında olduğu ancak pişirim, aşınma veya kullanımdan dolayı renkleri farklılaşmıştır.

Resim 5: Kırmızı Astarlı Mallar
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Hamur ve Pişirim Özellikleri

Hamur rengi, genellikle devetüyü tonlarında olmasına karşın bazı parçalar ise, krem-bej ve koyu gri tonlarına sahiptir. Kireç, kum, kuvars katkıları yoğun olarak,

taşçık katkısı ise, seyrek olarak hamur içeriğinde gözlemlenmiştir. Orta dereceli ateşte pişirim görmüştür ayrıca birkaç parça dışında hamur içeriğinde öz görülmemiştir.

3.Beyaz Astarlı Mallar

Beyaz Astarlı Mal grubu (mal 3) Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik seramiği içerisinde % 0,5 oranı ile diğer mal gruplarından daha az bir orana sahiptir. Bu mal grubu yalnızca 6 parça ile temsil edilmektedir. Bu mal grubunun ayrılmasının sebebi yüzey işleminin diğer mal gruplarına göre farklı bir işlem uygulanarak yapılmış olmasıdır.

Yüzey Rengi ve İşlemi

Bu mal grubu devetüyü rengi üzerine beyaz astarlıdır. Genellikle bu beyaz astar üzerine kırmızı bantlarla boya bezeme yapılmıştır (Res. 6) Bir örnekte kahverenginde bant boya bezeme gözlemlenmiştir. İyi açıktır.

Hamur ve Pişim Özellikleri

Bu mal grubunun hamur rengi mal 2a ve 2b ile aynı olup, devetüyü, krem-bej ve gri renktedir. Kireç, kum ve ince taşçık katkıları hamur içeriğinde görülmektedir. Orta dereceli ısıda pişirilmiştir. Hamuru koyu gri özlüdür.

Resim 6: Beyaz Astarlı (koyu kırmızı boyalı) Mallar

Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

4. Devetüyü Açkılı Mallar

Devetüyü Açkılı Mal grubu Kanlıtaş Höyük seramiği içerisinde % 12 oranına sahiptir.

Yüzey Rengi ve İşlemi

Yüzey rengi, devetüyü, krem-bej ve grimsi-bej tonlarındadır. Parçaların tümü iyi açkılıdır. Bazı parçaların hafif açkılı veya yalın olduğu görölmüştür. Bazı parçaların yüzeylerinde irili ufaklı alacalanmalar tespit edilmiştir (Res. 7).

Hamur ve Pişirim Özellikleri

Hamur rengi, krem, devetüyü ve açık gri tonlarındadır. Kireç, kum, kavkı, az oranda taşçık ve ince bitkisel katkı hamur içeriğinde mevcuttur. Orta dereceli ısıda pişirilmiştir. Bazı parçaların hamurunun özlü olduğu görölmüştür.

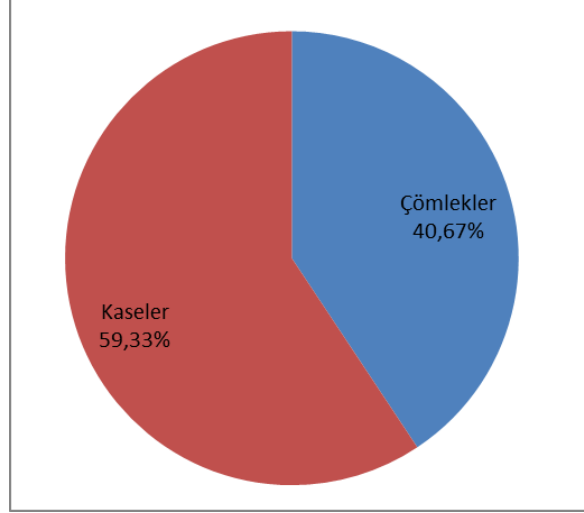

Resim 7: Devetüyü Açkılı Mallar
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

2.2.2. Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği Biçimsel Özellikleri

Kanlıtaş Höyük seramiği içerisinde tüm kap bulunmamaktadır. Biçimsel gruplandırma, ağızdan gövdeye veya dipten gövdeye kadar ele geçmiş parçalar üzerinden değerlendirilmiştir.

Kanlıtaş Höyük seramiği biçimsel özelliklerine göre kâseler ve çömlekler olmak üzere iki ana grup altında incelenmiştir (Şekil 3). Kapların biçimsel olarak gruplandırılması, kullanım amacı ve boyutları göz önünde bulundurularak yapılmıştır. Daha sonra ayrılmış olan bu gruplar kendi içlerinde de farklılıklar sebebiyle alt gruplara ayrılmıştır.

Şekil 3: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği Biçim Gruplarının Dağılımı

A.Kâseler

- A1. Dışa Açılan Tabaklar (Form 1)
- A2. Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler (Form 2)
- A3. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kaseler (Form 3)
- A.4. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Basit Profilli Sığ Kaseler (Form 4)
- A.5. Minyatür Kaseler (Form 5)

B.Çömlekler

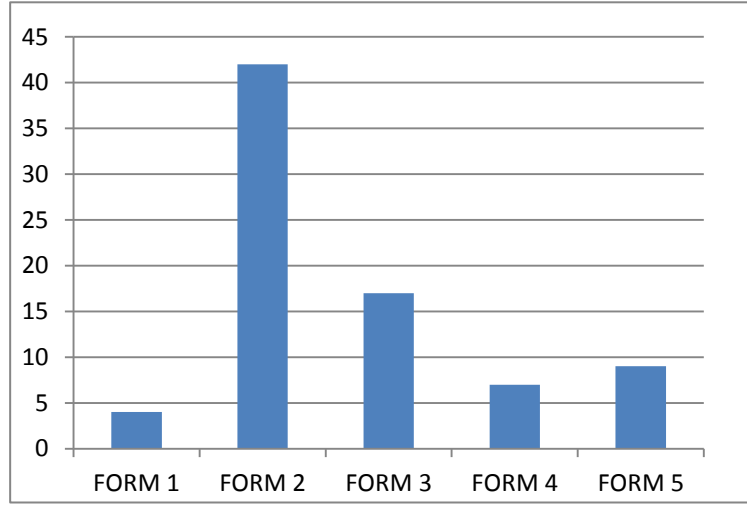
- B1. Basık Boyunlu Çömlekler (Form 6)
- B2. Küresel Gövdeli Çömlekler (Form 7)
- B3. Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Basık Boyunlu Çömlekler (Form 8)
- B4. İçe Doğru Daralan, Basık Boyunlu Çömlekler (Form 9)
- B5. Hafif Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Boyunlu Çömlekler (Form 10)

B6. Dışa Açılan Geniş, Basık Boyunlu Çömlekler (Form 11)

B7. Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Küresel veya Çiftkonik Gövdeli Açık Formlu Kaplar (Form 12)

A. Kâseler

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde yoğun ele geçen form %59 oranı ile kâse formlarıdır. Çapları genellikle 28-4 cm arasında değişmektedir. Bu form grubu, mal 1a ve mal 1b grubunda yoğunluk göstermesine karşın diğer mal gruplarında da az sayıda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 4: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem, Kâse Form Gruplarının Dağılımı

A1. Dışa Açılan Tabaklar (Form 1)

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde Dışa Açılan Tabak formu 4 parça ile % 3 oranında temsil edilmektedir. Bu kap formu dışa açılan düz profilli derin kâselerin daha sık versiyonudur. Bu formun çapları 22-15 cm arasında değişmektedir. Mal grupları ile karşılaştırıldığında bu formu içeren örneklerin mal 1a ve 1b'nin yoğun olduğu görülmektedir (Lev. I/1-4). Bu form çağdaşı olan Orman Fidanlığı'ndaki örneklerin bazılarının iç kısmı boya bezemelidir (Res.17).

A2. Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler (Form 2)

Kanlitaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiği içerisinde Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâse formu 42 parça ile %30 oranında temsil edilmektedir (Şekil 4). Bu kap formu dışa açılan tabakların derin versiyonudur. Bu kapların dip kısımları olasılıkla düz olmalıdır. Bu formun çapları 28-10 cm arasında değişmektedir. Mal grupları ile karşılaştırıldığında bu formu içeren örneklerin %31 oranında mal 1b, % 28 oranında mal 2a , % 21 oranında mal 1a, % 9 oranında mal 2b, % 6 oranı ile mal 4 ve % 3 oranında mal 3 oluşturmaktadır. Bu kap formu içerisinde bazı örneklerin iç veya dış yüzeylerinde kırmızı veya morumsu-kırmızı renkte bantlar şeklinde boya bezemeler mevcuttur. Bu örnekler dama tahtası, ağ motifi, birbirini kesen bantlar şeklinde çeşitli motifler içermektedir. Bu forma sahip olan kapların büyük çoğunluğu günlük kullanım için; boya bezemeli örnekler ise özel bir amaç için üretilmiş olmalı (Lev. II/1-9, Lev. III/1-10, Lev. IV/1-9, Lev. V/1-4, Lev. VI/1-6).

A3. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kâseler (Form 3)

Kanlitaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kâse formu 17 parça ile % 12 oranında temsil edilmektedir. Bazı örneklerin dibe yakın kısmında bazılarının ise ağız kenarına yakın yerinde, hafif küreselleşen bir forma sahip oldukları görülmektedir. Bu formun çapları 22-12 cm arasında değişmektedir. Bu forma sahip bir kabın tam ağız kısmının altında kabartma biçiminde yapılmış memecik bezemenin etrafında belirli aralıklarla baskı bezeme uygulanmış bir örneğe (Lev. VII/1) rastlanmıştır. Mal grupları ile karşılaştırıldığında bu formu içeren örneklerin % 68 oranı ile mal 1b, % 25 oranı ile mal 1a, % 6 oranı ile mal 4 oluşturmaktadır (Lev. VII/1-4, Lev. VIII/1-6, Lev. IX/1-7).

A.4. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Basit Profilli Sığ Kâseler (Form 4)

Kanlitaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde İçe Dönük Ağız Kenarlı, Basit Profilli Sığ Kâse formu 7 parça % 5 oranında temsil edilmektedir. Bu formun çapları 22-16 cm arasında değişmektedir. Bu form grubu içerisinde Lev. XI/1-3'teki örnekler ağız kenarları daha çok dışa doğru kıvrılmaktadır. Mal grupları ile

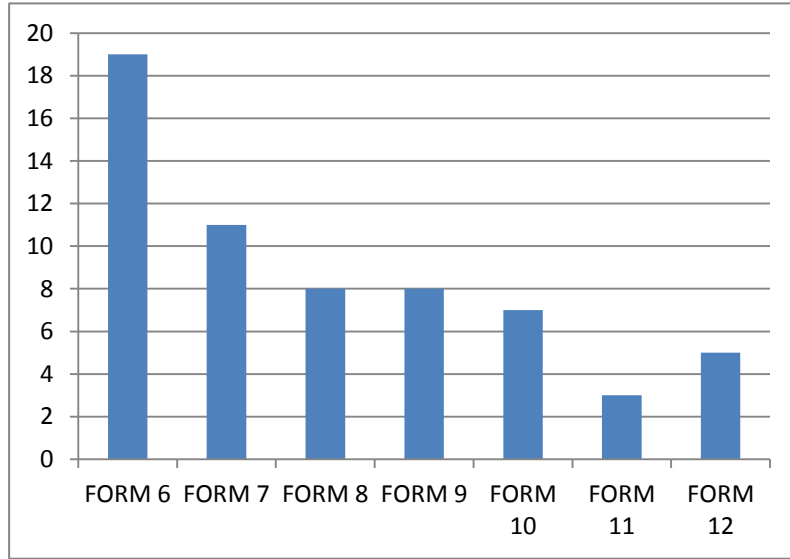
karşılaştırıldığında bu formu içeren örneklerin % 50'si mal 1a, %25'i mal 1b ve % 25'ini mal 4 oluşturmaktadır (Lev. X/1-4).

A.5. Minyatür Kâseler (Form 5)

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde Minyatür Kâse formu 9 parça ile % 6 oranında temsil edilmektedir. Bu forma sahip olan kapların çapları 10-4 cm arasında değişiklik göstermektedir. Mal grupları ile karşılaştırıldığında, bu formu içeren örneklerin % 56'si mal 1a, % 22'si mal 1b ve % 22'sini mal 4 oluşturmaktadır (Lev. XII/1-4, Lev. XIII/1-5).

B. Çömlekler

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde çömlekler % 41 oranına sahiptir. Çoğunlukla günlük kullanım kaplarıdır. Çömlek form grubunda yer alan kapların çoğunluğu basık boyunlu formları içermektedir (Şekil 5).

Şekil 5: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem, Çömlek Form Gruplarının Dağılımı

Bu form grubundaki kapların çapları 28-8 cm arasında değişmektedir. Yerleşmeden ele geçen birkaç gövde parçası omurgalı ve küresel gövdeli çömlek formuna sahiptir (Lev. XXVI-XXVII).

B1. Basık Boyunlu Çömlekler (Form 6)

Basık Boyunlu Çömlek formu yerleşmede ele geçen Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde 19 parça ile % 13 oranında temsil edilmektedir. Bu forma sahip kapların çapları 22-12 cm arasında değişmektedir. Mal grupları ile karşılaştırıldığında bu formu içeren örneklerin % 70'i mal 1b, % 17'si mal 1a, % 11'i mal 2a ve 2b oluşturmaktadır (Lev. XIV/1-5, Lev. XV/1-6, Lev. XVI/1-6).

B2. Küresel Gövdeli Çömlekler (Form 7)

Küresel Gövdeli Çömlek formu yerleşmede ele geçen Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde 11 parça ile % 8 oranında temsil edilmektedir. Bu forma sahip kapların çapları, 21-13 cm arasında değişmektedir. Ağız kısımlarına doğru daralıp, içe kapanan ve gövdeye doğru genişleyen bir forma sahiptir. Mal grupları ile karşılaştırıldığında bu formu içeren örneklerin % 90'ını 1b ve %11'ini mal 1a oluşturur. Bu form içerisinde bulunan iki örneğin ağız kenarının hemen altında kabartma biçiminde yan yana iki adet memecik bezeme görülmektedir (Lev. XVII/1-6, Lev. XVIII/1-5).

B3. Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Basık Boyunlu Çömlekler (Form 8)

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Basık Boyunlu Çömlek formu 8 parça ile % 6 oranına sahiptir. Bu forma sahip olan kapların çapları 30-23 cm arasında değişmektedir. Mal grupları ile karşılaştırıldığında bu formu içeren örneklerin % 43'ü mal 1b, % 29'u mal 1a, % 14'ü mal 2a, % 14'ü mal 4 oluşturmaktadır (Lev. XIX/1-4; Lev. XX/1-4).

B4. İçe Doğru Daralan, Basık Boyunlu Çömlekler (Form 9)

İçe Doğru Daralan, Basık Boyunlu Çömlek formu yerleşmede ele geçen Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde 8 parça ile % 6 oranına sahiptir. Kapların çapları

16-12 cm arasında değişmektedir. Bu forma ait örneklerin % 75'i mal 1b ve % 25'ini mal 4 ile temsil edilmektedir. Bu form içerisinde bulunan bir örneğin boyun kısmının omuz ile birleştiği kısımda sok-çek (*stab-and-drag*) tekniğinde bant şeklinde sokma bezeme yer aldığı görülmektedir. Bir örnekte çömleğin ağız kenarından omuz kısmında biten yassı kesite sahip olankulp-tutamak görülmektedir (Lev. XXI/1-4; Lev. XXII/1-4).

B5. Hafif Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Boyunlu Çömlekler (Form 10)

Hafif Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Boyunlu Çömlek formu incelenen malzeme içerisinde 7 parça ile % 5 oranında temsil edilmektedir. Kapların çapları 22-12 cm arasında değişmektedir. Bu kapların ağız kenarı hafif dışa dönük ve omuz kısmında hafifçe genişleyen bir forma sahiptir. Bu formunu içeren örneklerin % 42'si mal 1a malı oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra mal 1b, mal 2a, mal 1c, mal 4 bu forma ait örnekler yaklaşık olarak aynı oran ile temsil edilmektedir (Lev. XXIII/1-7).

B6. Dışa Açılan Geniş, Basık Boyunlu Çömlekler (Form 11)

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde Dışa Açılan Geniş, Basık Boyunlu Çömlek formu 3 parça ile % 2 oranında temsil edilmektedir. Bu formu içeren kapların ağız kenarları dışbükey ve boyun kısmında daralır. Kanlıtaş Höyük'te az sayıda örneğe rastlanır. Kapların çapları 23-16 cm arasında değişmektedir. Bu kap formuna ait örnekler yalnızca, mal 1a ve mal 1b'de eşit oranda görülmektedir (Lev. XXIV/1-3).

B7. Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Küresel veya Çiftkonik Gövdeli Açık Formlu Kaplar (Form 12)

Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Küresel veya Çiftkonik Gövdeli Açık Formlu Kaplar yerleşmede ele geçen Erken Kalkolitik Dönem seramiği 5 parça ile % 4 oranına sahiptir. Bu formu içeren örnekler çömlek veya kâselere ait ağız kenarı dışa dönük küresel gövdeli forma sahip örnekler yoğunluk göstermektedir. Bu formun çapları 18-6 cm arasında

değişmektedir. Mal gruplarına bakıldığında, % 40 mal 1b, % 40 mal 4, % 20 mal 2a oluşturur (Lev. XXV/1-5).

C. Dipler

Dipler form gruplarından ayrı olarak değerlendirilmiştir. Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde 30 dip parçası değerlendirilmiştir ve genellikle bu örneklerin düz dipli olduğu anlaşılmıştır. Henüz tüm kapların ve tüme yakın kapların ele geçmemiş olması nedeniyle, diplerin hangi kap formlarına ait olduğu kesinlik kazanmamıştır. Ancak belirlenen örnekler içerisinde çömlek formlarında ait olan örneklerin yoğunluk göstermektedir. Çapları 16-5 cm arasında değişmektedir. Bazı örneklerin cidarları kalın, bazıları ince cidarlıdır. Mal gruplarının oranlarına bakıldığında bu forma ait olan örneklerin % 53'ünü mal 1b, % 34'ünü mal 1a, % 7'sini mal 4, % 3'ünü mal 1c ve % 3'ünü mal 2b oluşturmaktadır (Lev. XXVIII, Lev. XXIX, Lev. XXX, Lev. XXXI, Lev. XXXII).

D. Kulp-tutamaklar

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde kulp-tutamaklar form gruplarından ayrı olarak değerlendirilmiştir. Kulp-tutamaklar genellikle küresel gövdeli çömleklere veya boyunlu çömleklere ait oldukları gözlemlenmiştir. Genellikle kapların geniş kısımlarında yer almaktadır. Yatay ve dikey olarak iki çeşit kulp-tutamak tipi görülmektedir. Dikey kulp-tutamaklar yoğunluk göstermektedir ve bunun yanı sıra bu tip kulp-tutamaklar, oval veya yassı kesite sahiptir (Lev. XXXIII/1-4, Lev. XXXIV/1-6, Lev. XXXV/1-5). Kulp-tutamakların, özellikle oval kesite sahip olanları omurgalı çömlek formlarında yoğun olduğu anlaşılır, yassı kesite sahip olanlarının ise gövdenin genişleyen kısmının hemen üzerinde yer aldığı görülmektedir. Yatay kulp-tutamaklar ele geçen örnekler sayıca azdır. Bunlardan biri delikli tutamağa sahiptir (Lev. XXXV/4). Ele geçen kulp-tutamakların % 80'ini mal 1b, % 12'sini mal 1a ve % 8'ini mal 2a oluşturur.

E. Bezemeli Gruplar

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik seramiğindeki bezemeli gruplara bakıldığında boya, sokma, baskı, kabartma, kabartma memecik ve yiv bezemeler görülmektedir. E.1'den E.4.'e kadar harflendirme ile ayrılmıştır.

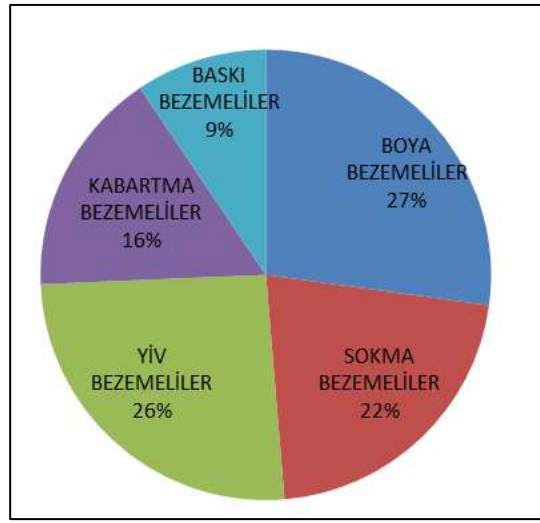
E.1. Boya Bezemeliler

E2. Sokma Bezemeliler

E.3. Yiv Bezemeliler

E4. Kabartma Bezemeliler

E. 5. Baskı Bezemeliler

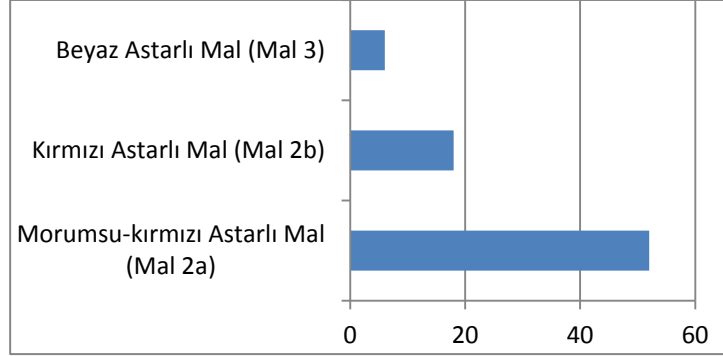

Şekil 6: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği Bezemeli Grupların Dağılımı

E.1. Boya Bezemeliler

Kanlıtaş Höyük seramiği içerisinde boya bezemeli gruplara bakıldığında yüzey işlemi ve uygulamaları bakımından farklılık göstermektedir. Bu grup içerisinde toplam 76 gövde ve ağız parçası incelenmiştir. Bu parçalar genellikle astarsız yüzey üzerine kırmızı veya morumsu-kırmızı motifler uygulanmıştır. Krem veya devetüyü yüzey üzerine kırmızı boya bezeme ile çeşitli motifler yapıldığı görülmektedir. Bu boya bezeme mal 2a ve 2b'de görülmektedir. Çoğunlukla kâseler üzerinde görülmektedir. Dışa açılan düz profilli derin kâse (form2) formunda boya bezemeler yoğunluk göstermektedir (Lev. II/1,3,4,6,7, Lev. III/4,6,9, Lev. VI/1,2,6). Kâselerin iç

yüzeylerinin yanı sıra dış yüzeylerinde, bazılarının ise hem dışına hem de içine boya bezeme uygulanmıştır. Kırmızı boyalı bezemeli dolgu stilinde, üçgenler, baklava biçimli ve kare motiflerle oluşturulmuştur. Dama tahtası motifli kaplar görülmektedir.

Şekil 7: Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem, Boya Bezemelilerin Mal Gruplarına Göre Dağılımı

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde görülen boya bezeme türlerinden ikincisi olan beyaz ya da krem tonlarındaki astar üzerine kırmızı ve kahverengi desenli uygulamadır. Görülen beyaz astarlı mal grubu bu bezeme türünde görülmektedir. Genellikle eğrisel çizgiler veya kesik çizgiler değişken olarak oluşturulmuştur.

Resim 8: Boya Bezemeli Gruplar
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Boya bezemelilerin mal grupları içerisindeki dağılımına bakıldığında % 92'sini mal 2a-2b, % 8'ini mal 3 oluşturur. Genellikle parçalar orta kalınlıkta cidara sahiptir.

Bu grubun en dikkat çekici özelliği farklı bezemelerin aynı parça üzerinde ya da bezemelerin farklı olmasıdır. Genellikle parçalar üzerinde kalın ve ince bantlar, ağ motifi, zik zaklar, iç içe şevronlar, dalgalı motifi ve tanımlanamayan figür benzeri boya bezemeli parçalar görülmüştür.

E2. Sokma Bezemeliler

Sokma Bezemeli grup 23 ağız 2 gövde parçasından oluşmaktadır. Hafif oval uçlu aletlerle belirli aralıklarla sok-ve-çek (*stab-and-drag*) tekniği uygulayarak oluşturulmuştur (Res. 9, Lev. XXXVIII/1-12). Sokma bezemelilerin mal grupları içerisinde dağılımına baktığımızda ise, %52'si mal 1a ve % 32'si mal 1b oluşturmaktadır. Parçaların iç ve dış yüzeyleri iyi açkılı ve özenlidir. Orta dereceli ısıda pişirilmiş olmasına rağmen bazı parçalarda öz görülmektedir.

Resim 9:Sokma Bezemeliler
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Ele geçen parçaların geneli incelendiğinde en fazla göze çarpan 5 tip tespit edilmiştir. Bu tiplerden birincisi; diğerlerine göre daha büyük bir aletle yapıldığı anlaşılan yatay ve çok derin sokmalardan oluşmaktadır. Bu grupta sokmaların düzensiz ve gelişigüzel yapıldığı görülmektedir. İkinci tip ise; diğerlerine göre daha ince bir

aletle yapılmış birbirini izleyen çizgisel ve küçük sokmalardan oluşmaktadır. Bu sokmaların bir düzen içinde yapıldığı görülmektedir. Üçüncü tip ise; sivri bir aletle yapıldığı anlaşılan iç içe geçmiş ok ucu benzeri bir bezemeden oluşmaktadır. Bu bezemeler paralel şekilde dört sıra halinde yapılmıştır. Dördüncü tip ise yan yana üç sıra halinde ve çok fazla bastırılmadan daha çok küçük dokunuşlarla yapılmıştır. Bu bezeme tipine bakıldığında çizgi şeklinde paralel olarak ilerleyen bu bezemenin birleşerek bir üçgen yaptığı görülmektedir (Lev. XXXIX/1-3). Bu üçgenler kabın yüzeyinde dar bir şekilde başlayarak genişleyerek devam etmektedir. Beşinci tip ise daha çok uç kısmı yuvarlak bir aletle yapılmış oval biçimli iç içe geçmiş bezemelerden oluşmaktadır. Diğer bir teknik ise, yivlerle sınırlandırılmış alanın iç kısmı sokma bezemelerle doldurulmuştur. Yivlerin dışında kalan kabın diğer kısımları koyu kırmızı astar boyalıdır. Bezemelerin yapıldığı alanlara ise saklı astar uygulanmıştır. Bunun dışında yalnızca sokma veya yiv bezemeli olan parçalarda mevcuttur.

E.3. Yiv Bezemeliler

Yiv Bezemeli gruptaki parçaların büyük bir çoğunluğu gövde parçasıdır (Res.10). Bu grup toplam 63 parçadan oluşmaktadır. Genellikle, derin kâse veya omurgalı kâse formları üzerinde görülmektedir.

Resim 10: Yiv Bezemeliler
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Bu bezeme türü, kap henüz nemli iken ucu hafif oval bir aletle, yatay, dikey, çapraz veya paralel hatlar ile sığ veya derin şekilde yiv bezeme oluşturulmuştur. İç içe şevronlar, yarım daireler şeklinde motifler görülmektedir. Bu grubun mal grupları içerisindeki dağılımına bakıldığında % 69'i mal 1a, % 32'i mal 1b oluşturur (Lev. XLI/1-7, Lev. XLII, Lev. 1-5).

E4. Kabartma Bezemeliler

Kabartma bezeme, genellikle kap hafif nemliyken düğme biçiminde veya şerit halinde hamur parçalarının sıvazlanarak kap yüzeyine yerleştirilerek oluşturulmuştur. Genelde gövde parçaları üzerinde bu bezeme görülmüştür. (Res.11). Bu grupta toplam 15 adet parça incelenmiştir. Kabartma bezemelilerin mal grupları içerisindeki dağılımına bakıldığında % 54'ü mal 1b, % 33'ü mal 1a ve % 14'ü mal 2a oluşturur.

Kabartma bezemeliler içerisinde diğer bir uygulama ise kabartma memecik bezemeler genellikle kabın dudak kısmının hemen üzerinde, iç yüzeyine doğru çıkıntı yapan kulak memesi şeklinde ya da kabın hemen gövde kısmının hemen üzerinde sıvazlanarak oluşturulmuş kabartmalar şeklindedir (Lev. XLIV/1-3).

Kabartma bezemeli grup içerisinde başka bir uygulama ise, şerit biçimindeki kil parçalarının kap yüzeyinin üzerine sıvazlanarak yerleştirilmesi ve ardından yatay şekilde çentikler yapılmasıyla oluşturulan uygulamadır (Lev. XLIII/1-4).

Resim 11: Kabartma Bezemeliler
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

E. 5. Baskı Bezemeliler

Baskı bezeme kap hafif nemliyken parmakla veya herhangi bir aletle doğru aç ı ile baskı uygulayarak oluşturulmuştur (Lev. XLVI/1-6). Mal grupları içerisinde bu bezeme mal 1a ve mal 1c ile temsil edilmektedir. Bu grupta toplam 12 parça incelenmiş ve parçaların çoğu düşük ısıda fırınlanmış olmasından dolayı hamurlarının özlü olduğu görülmüştür. Bir diğer baskı çeşidi ise, doğru açıyla ucu hafif yuvarlak bir alet sayesinde, yatay olarak alt alta kısa derin çentikler ile belirli aralıklarla tekrar eden motifler oluşturulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM PORSUK KÜLTÜRÜ

YERLEŞMELERİ VE SERAMİĞİ

İç Kuzeybatı Anadolu Bölgesi'nde, Erken Kalkolitik Dönem verileri elde edilen kurtarma kazısı olan Orman Fidanlığı ve yüzey araştırmaları ile ortaya çıkan Asmainler ve Aslanapa yerleşmeleri, aşağıda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

3.1. ORMAN FİDANLIĞI

Eskişehir'in 6-7 km güneybatısında yer alan Orman Fidanlığı yerleşimi, Porsuk Vadisi'nin Eskişehir Ovası'na açıldığı yerde bulunmaktadır. Eskişehir-Kütahya karayolunun hemen kenarında, Karabayırlar olarak adlandırılan alçak tepelerin vadiye bakan yamacında yer almaktadır (Res. 2). Hemen karşısında ise, Osmanlı kalelerinden biri olan Karacaşehir yer almaktadır (Efe, 2001:1; Efe, 1990:67). Sivri bir kayalığın eteklerindeki yerleşme adını nehrin karşısındaki Eskişehir Orman Fidanlığı'ndan alır (Efe, 1999:73).

Resim 12: Orman Fidanlığı Yerleşmesi Güneyden Görünüm

Kaynak: Efe, 1990:68

3.1.1. Araştırma Tarihçesi

Orman Fidanlığı, ilk olarak 1985 yılında yol yapımında kullanılmak üzere buradan belediye tarafından toprak alınması sonucu tespit edilmiştir. Böylelikle, 1988’de Prof. Dr. Turan Efe (İstanbul Üniversitesi, Protohistorya ve Önasya Anabilim Dalı) tarafından bölgede başlatılan yüzey araştırmaları ile belgelenecek kayıt altına alınmıştır. 1992-1994 yılları arasında Eskişehir Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü ve Prof. Dr. Turan Efe başkanlığında ortak kurtarma kazıları yapılmıştır (Efe, 1996:73).

3.1.2. Tabakalanma

Orman Fidanlığı yerleşiminde doğu ve batı olmak üzere iki alanda çalışılmış, batı alanı kıstas alınmış. Bu alanda yedi ayrı tabakaya rastlanmıştır (Res.3). Bu tabakalanmaya göre; I-II-III-IV tabakaları Erken Kalkolitik, V ve VI tabakaları, Orta Kalkolitik, VII. tabaka ise; Geç Kalkolitik Dönemi temsil ettiği anlaşılmıştır (Efe, 2001:5-57) .

Tablo 2 : Orman Fidanlığı karşılaştırmalı tabakalanma tablosu

Phases	Thracian Coast	Marmara Region	Demircihöyük	Upper Porsuk	Phrygian Highlands	Konya-Akşehir Plains	Southwest Anatolia
LATE CHALCOLITHIC		Ilıpınar IV	F-G Wares	Orman Fidanlığı VII		Küllüoba 6	Beycesultan XX XL
MIDDLE CHALCOLITHIC	Toptepe IV-II Yarımburgaz 0 2 3	Ilıpınar VB		VI Kes Kaya (Bothros) V Kinik	Berberini	Can Hasan I Can Hasan 2A Peltitler	Bağbaşı
EARLY CHALCOLITHIC		VA VI VII VIII IX X	Demircihöyük stray finds	IV III II I Asmainler Aslanapa		2B 3	Hacılar I II III IV V
LATE NEOLITHIC		Pendik Fikirtepe Menteşe	B-C-D-E Wares	Fındık Kaya başı			VI VII VIII IX
EARLY NEOLITHIC			A Wares		Keçiçayırı	Çatal Höyük	Bademağacı

Kaynak: Efe, 2001:57.

3.1.3. Orman Fidanlığı Kalkolitik Dönem Seramiği

Orman Fidanlığı yerleşmesi, İç Anadolu Bölgesi'nin kuzeybatı kesimini, Ilıpınar, Fikirtepe, Toptepe üzerinden Balkan kültürlerine bağlayabilecek özellikler göstermesi açısından önemlidir. Bu yoğun ilişkilerin ilk kanıtı, Anadolu Erken Neolitik Dönem sürecinde ortaya çıkmıştır. Porsuk Kültürü'nün anahtar yerleşmesi olan Orman Fidanlığı'nın erken tabakalarında (I-III) bu ilişkilerin olduğu görülebilir. Ilıpınar'ın ise; VA ve VI. tabakaları arasındaki boşluğa denk gelmektedir (Efe, 2000:176).

Orman Fidanlığı yerleşmesi seramiğinin mal gruplarına baktığımızda; I-IV. tabakalarda, Koyu-yüzlü açkılı mallar, Kırmızı Astarlılar/Kırmızı boyalılar Mallar ve Beyaz Astarlı mallar olmak üzere karakteristik üç ana mal grubu vardır. Bu üç ana mal grubun alt grupları vardır. Koyu-yüzlü açkılı mallar; gri-kahve, açık gri, siyah açkılı, mika katkılı, yalın, taşçık katkılı mallar, olarak altı gruba ayrılmaktadır. Kırmızı Astarlı/boyalı malların alt grubu olarak morumsu-kırmızı (purplish-red) astarlı/boyalı mal grubu yer almaktadır (Efe, 2001:22).

1-Koyu yüzlü açkılı mallar: Yüzey renkleri, kahverengi, gri ve siyah tonlarında değişmektedir. Genellikle iyi açkılı ve astarsız örneklerden oluşur fakat, istisnai örnekleri de vardır. Bazı örneklerin kaliteli açkılı ve iyi fırınlanmış oldukları görülmektedir. Hamur özelliklerine bakıldığında ise; kahverengi, gri, siyah ve kırmızı gibi çeşitli tonlar hakimdir. Yoğun olarak; kum, taşçık ve mika katkıları içermektedir (Efe, 2001:22-23).

1a-Gri-kahve mallar: Yüzey renkleri genellikle kahverengi, gri, grimsi-kahverengindedir. Genellikle, iyi fırınlanmıştır bununla birlikte iyi açkılı ve astarsızdır. Hamur özelliklerine bakıldığında, kırmızı, kahverengi, gri ve siyah tonlarında renklere sahiptir. Kahverengi hamur rengine sahip olan parçaların koyu öz karakteristiktir. Kum ve küçük taşçık katkılı ve nadiren mika katkıları görülmektedir. Bu mal grubundaki kaplar genellikle ince cidarlı ve sıklıkla yüzeylerinde baskı ve oluk bezeme örneklerine rastlanmaktadır (Efe, 2001:23).

1b-Açık-gri açkılı mallar:Yüzey renkleri açık gridir. Genellikle çok iyi açkılı ve astarsızdır. Hamur açık kahve (devetüyü) rengindedir. Çoğunlukla ara ara gri öz

görülmektedir. karakteristik olarak, hafif bisküvi pişirimli olup; genellikle iyi fırınlanmıştır (Efe, 2001:23).

1c-Siyah açkılı mallar: Siyah yüzey rengine sahiptir. Genellikle, kaliteli ve parlak açkılıdır. Hamur rengi yüzey rengi gibi siyahtır (Efe, 2001:23).

1d-Mika katkılı mallar: Kırmızı'dan kahve'ye nadiren açık gri yüzey rengine sahiptir. Çoğunlukla, astarsız olmakla birlikte; iyi açkılı ve mat ya da parlaktır. Yoğun olarak mika ve küçük taşçık katkılıdır (Efe, 2001:23).

1e-Yalın mallar: Gri (buff) renkte bir hamura sahiptir. Genellikle astarsız ve iyi açkılıdır, açkısız örnekleri nadirdir. Hamur, yüzeyi ile aynı renktedir. Çoğunlukla iyi fırınlanmıştır ve mika katkılıdır (Efe, 2001:23).

1f-Yalın taşçık katkılı mallar: Genellikle buff-gri renkte yüzey rengine sahiptir. Ancak bununla birlikte, kahverengi ve kırmızı renkte örnekler de görülmektedir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey rengiyle hemen hemen aynıdır. Yoğun olarak kumlu taş katkılıdır ve bu durum yüzeyde açıkça belirgindir (Efe, 2001:23).

2a-Morumsu-kırmızı (Purplish-Red) astarlı veya boyalıları: Yüzey rengi morumsu-kırmızı tonlarında astarlıdır. Genellikle, astarlı ve boya astarlı örnekler yer almaktadır. Kapların bazılarının üzerinde astar olmayan yüzeylerde boyalı olan örnekler de vardır. Genellikle, iyi açkılıdır ve bazı örneklerde bu açkı izlerine de rastlanmaktadır. Hamur özelliklerine bakıldığında, kahverenginden devetüyü rengi tonlarında değişen hamur rengine sahiptir. Kaliteli bir hamuru vardır. Bazı örneklerde kavkı içerirken; genellikle mika katkılıdır. Karakteristik olarak bisküvi pişirimlidir (Efe, 2001:24).

2b-Kırmızı astarlı ve kırmızı boyalıları: Bu mal grubunun yüzey renkleri; kırmızı veya kırmızımsı tonlarda astarlı ve boya astarlı yüzeye sahiptir. Yüzeyi iyi açkılı, astarlı veya boyalıdır. Bazılarında astar ince ve boya astara benzemektedir. Çoğunlukla çok iyi astarlanmıştır. Hamur nitelikleri ise; devetüyü rengindedir ve bazı parçalarda koyu öz görülmekle birlikte bazılarında iyi fırınlanmıştır. Taşçık ve az oranda mika katkısı hamur içeriğinde belirgindir. Bu grup, 2a grubu ile benzerlik göstermektedir aralarındaki tek fark astar veya boya renginin farklı olmasıdır (Efe, 2001:23-24).

Orman Fidanlığı yerleşmesinin erken tabakaları olan I ve III tabakalarında boyalı seramiğin yüksek miktarda olması bölgenin dışarıdan etkilendiğini göstermektedir (Efe, 2000:173).

3-Beyaz astarlı mallar: Krem ya da beyaz tonlarda astarlı yüzey renklerine sahiptir ve iyi ağıklıdır. Koyu gri'den kırmızı'ya kadar değişen bir hamur rengine sahiptir. Genel olarak iyi fırınlanmalarının yanı sıra hamur rengi kırmızı olan örneklerde koyu öz görülmektedir (Efe, 2001:24).

Orman Fidanlığı yerleşmesi Orta Kalkolitik dönem seramiğinin mal gruplarına baktığımızda; V. tabakada görülen Kes Kaya malları, gri ve kahverengi tonlarında yüzey renklerine sahiptir. Genellikle iyi ağıklı ve astarsızdır. Hamur özelliklerine baktığımızda; koyu gri, mat gri ve devetüyü hamur rengindedir. Koyu renkli örneklerde öz görülmektedir. Hamur katkılarına bakıldığında mika katkı nadiren görülmektedir. Bu mal grubunun kapları genellikle ince cidarlıdır. V. tabakada ele geçen diğer grup Kahverengi mallar, kahverengi ve mat tonlarda yüzey renklerine sahip olmakla birlikte ağıklı ve astarsızdır. Hamuru genellikle kum katkılıdır. Bu mal grubunun kapları çoğunlukla kalın cidarlıdır. VI. tabakada gri ağıklı mallar, saman katkılı ve kaba mallar görülmektedir. Gri ağıklı mallar, gri ve grimsi yüzey rengindedir. Hamuru da aynı renktedir. Astarsız ve iyi ağıklıdır. Saman ve mika katkılıdır. Kaba malların yüzey rengi, kırmızı ve kahverengindedir. Genellikle astarsız ve kaba ağıklıdır (Efe, 2001:24).

Orman Fidanlığı yerleşmesindeki seramiklerin kap formlarına bakıldığında karakteristik bir özellik yansıtmaktadır:

Form 1:Dışa açılan tabaklar, az sayıda olmakla birlikte dışa açılan düz derin formları da içerir (Res. 17). Dipleri genellikle yuvarlak ya da düz, az sayıda ve belirgin olan bu formlar, I. tabakada %14; II. tabakada %17; III. tabakada %12; IV. tabakada %26, V. tabakada %7,5; VI. tabakada %3,5 ve VII. tabakada ise %6, oranlarında tabakalarda dağılım göstermektedir. I-V tabakaları bu formu yansıtmalarının yanında, koyu yüzölçü ağıklı mal grubundan gri-kahve mallar en iyi temsil etmektedir (Efe, 2001:26-30).

Form 2:Hafif içe dönük dudaklı sığ kaseler, VII. tabakada %11,5 oranındadır. VII. tabakanın karakteristiği olmasına rağmen; V. tabakada birkaç erken örnekleri de vardır (Efe, 2001:30).

Form 3: Dışa açılan düz profilli derin kâseler, dışa açılan tabakların(form1) derin versiyonudur (Res.18). I-V. tabakalarında %24 oranı ile temsil etmektedir. Bu derin kaseleri, gri-kahve mal grubu ile en iyi I ve II. tabakalarda temsil etmektedir (Efe, 2001:31).

Form 4:İçe dönük ağız kenarlı, basit profilli sığ kaseler, (Res.20) I. tabakada %0,5 oranında V. tabakada %2 ve VII. tabakada %5 oranında görülür. Kaselerin çapları 8-14 cm. arasında değişmektedir. En alt tabakalarda gri-kahve mal bu formu temsil eden mal grubudur (Efe, 2001:31).

Form 5:Düzenli kıvrılan profilli kâseler, VII. tabakadaki mal 9 'da görülen ince cidarlı siyah açkılı bir grubu temsil etmektedir. Buna rağmen V. tabakada bulunan, bir veya 2 benzer formda kâseler görülmektedir. VII. tabakada %15'i temsil eden siyah kâselerin form repertuarında sıklıkla iç kısmında beyaz boyalı bezemeli motifler görülür. Bunlar büyük kâselerdir. Bazı küçük örneklerde boyunlu kulpları içerir (Efe, 2001:31).

Form 6: Derin yarı küresel, içe dönük ağız kenarlı kâseler, VII. ve II. tabakada görülür. (Res.19) Fakat bunlar sadece 4 parça ile sınırlıdır (Efe, 2001:31).

Form 7: Omurgalı (*anti-splash*) kâseler, yerleşmede nadir olarak görülmektedir. II ve III tabakalarında birer örnek ile temsil edilir. IV. tabakada da birkaç parça ele geçmiştir (Efe, 2001:31).

Form 8: Derin küresel kâseler ve çömlekler, alt tabakalarda nadirdir. Bu form % 20 oranındadır. I ve II. tabakalarda %1, IV ve V. tabakalarda %3 oranında görülmektedir. VII. tabakada karakteristik olan formun tersine, dikey kulplu ve genellikle mahmuz kulplar ağız kenarından karın kısmına doğru gelmektedir. Bu formun alt tabakalarda, dar ağızlı küçük çaplı ağız kenarlı ve içe kıvrım dudaklı derin kase örnekleri görülürken; VII. tabakada küresel çömlek veya küpler şeklindedir (Efe, 2001:31).

Form 9:Kapanan ağızlı (Hole-mouth) çömlekler, az sayıda parçada örneklerine rastlanmıştır (Res.23). Hemen hemen tüm tabakalarda az sayıda parça ile görülür. Bu form genellikle büyük çömlek ve küpler şeklindedir (Efe, 2001:31-32).

Form 15: “S” profilli kaseler, I-V. tabakalar boyunca görülmektedir (Efe, 2001:32).

Form 16: Dışa dönük ağız kenarlı, küresel ya da çiftkonik gövdeli açık formlardır (Res.28). Kaplar (derin kaseler, çömlekler ve küpler) tipik bu formlar devamlı kullanımda Batı Anadolu’da Neolitik Dönem’den Orta Kalkolitik Dönem’e kadar bölgede kökleşmiş Fikirtepe Kültürü ile temsil edilir (Efe, 2001:33).

Form 17: İçe doğru daralan basık boyunlu çömlekler, I. ve II. tabakalarda %1.5, III. ve IV. tabakalarda sadece %0,5 oranlarında temsil edilmektedir (Res.26) Gri-kahve karakteristik olarak bu formun mal grubudur. Bu mal grubu kulp-tutamaklarda görülür (Efe, 2001:37).

Form 18: Dışa dönük, dar ağız kenarlı kaplar, hafif keskin karınlı ya da küresel gövdelidir. Form 16 ve form 18’e göre daha basit karakterli dar ağızlıdır. Geniş ağızlı kenarlı bu kaplar, üzerinde yatay veya dikey kulp-tutamaklar bulunmaktadır. Gri-kahve mallar, bu form için karakteristiktir. Küçük kaseye benzer formlar bunun yanı sıra büyük çömlekler, bu form repertuarında yer almaktadır (Efe, 2001:37).

Form 19: Dar yaka (basık) boyunlu çömlekler, çoğunlukla omurganın üzerinde tutamaklar ile çiftkonik gövdeler temsil etmektedir (Res.22). Bu kapların çapı genellikle 22 cm. civarındadır (Efe, 2001:37).

Form 20: Dışa açılan, kısa dar boyunlu çömlekler, I-IV. Tabakalarda ele geçmiştir. Bu formlardaki kapların çapları genellikle 10-15 cm. arasındadır (Efe, 2001:38).

Form 21:Dışa açılan, geniş, basık boyunlu çömlekler, (Res.27) Orman Fidanlığı malzemesi içerisinde I-V. tabakaların en karakteristik formunu oluşturmaktadır. Bu formdaki kaplar, genellikle omurgalı gövdelidir ve çoğunda tam omurganın üzerinde tutamaklar yer almaktadır. Genellikle bu formdaki kaplar üzerinde kazıma olarak uygulanmış sok ve çek bezeme tekniğinde bezemeler görülür. Çoğunlukla, gri-kahve mallar ve kırmızı astarlı grubundan örneklerle temsil edilen bu formdaki kaplar genellikle 22-30 cm. arasında değişen çaplara sahiplerdir (Efe, 2001:38).

Form 22:Dışa dönük ağız kenarlı, basık boyunlu çömlekler, (Res.25) omuz ile boynun birleştiği yer keskin karınlı formlardır (Efe, 2001:38).

Form 23: Dışa dönük ağız kenarlı, kısa boyunlu çömlekler, genellikle gövde üzerinde yatay veya dikeykulp-tutamaklar yer almaktadır. Tabakaların hepsinde görülen bu formun örneklerinde, çoğunlukla gri-kahve mal grubu karakteristik olduğu görülmektedir. Bu formdaki kapların çapı 7-15 cm. arasındadır (Efe, 2001:38).

Form 24:Hafif dışa dönük ağızlı boyunlu çömlekler, çapları 7-15 cm. arasında değişmektedir (Res.24) ve tipik mal grubu gri-kahvedir (Efe, 2001:38).

Form 25:Silindirik boyunlu çömlekler, erken tabakalarda (I-V.) neredeyse az sayıdayken, VII. tabakada %3 oranındadır. Bu tabakadaki örneklerin boyunları dar ve çapları 12 cm. civarındadır (Efe, 2001:38).

Form 26:Minyatür kaplar, birkaç örnek ve çeşit ile temsil edilir (Res.21). Genellikle açık kase formunda olan bu kaplara, I-III ve V. tabakalarda rastlanmıştır (Efe, 2001:38).

I-V. tabakalarda ele geçen kulplar, Orman Fidanlığı'nda bulunan birkaç tüme yakın kaplar incelendiğinde, kap formlarına göre kulp tipleri olduğunu göstermektedir. Kapların gövde parçalarına bağlı olarak, genellikle dışa dönük ağızlı form18 ve 16 çömlekler ya da boyunlu çömlekler form 19-22 göre uygun kulplar (yatay ve dikey) olduğunu göstermektedir. Yatay kulplar genellikle, gövde üzerinde geniş kısmında iken dikey kulplar kapların omuz üzerindeki en büyük yarıçapı olan kısımlarında yer almaktadır. Erken tabakalarda nadiren, kulp-tutamaklar kap yüzeylerine çubuk benzeri bir araçla delik açılarak uygulanmıştır. Kulp-tutamaklar yerleşmenin erken tabakaları (I-V tabakalarda) boyunca düzenli olarak temsil etmektedir. Küçük ve köşeli dikey kulp-tutamaklar nadiren dışa dönük ve geniş ağızlı çömlekler ve boyunlu çömlekler üzerinde görülmektedir (Efe, 2001:40-41).

IV. tabakada hayvan başı şeklinde biçimlendirilmiş kulplar görülmektedir. V. tabakada, dışa dönük ağız kenarlı derin keskin karınlı çömlekler, omuzu boyunca Dikey kulp-tutamaklar görülür. Malzemeler içinde ileri bir gelişme göstererek Kes Kaya evresini takip eder. Kulp-tutamakların ikisi, kapların yüzeyine doğrudan, düzleştirilerek uygulanmıştır, çömleklerin yüzeyi sıyrılarak daha iyi bağlanması sağlanmıştır. Kulp-tutamak gibi bölümler, üç grup yer alır: yuvarlak, üçgen ve kısmen düzleştirilenler. Kulp-tutamağa benzeyen şerit kulplar ilk olarak V. tabakada görülmektedir. Neolitik ve Kalkolitik Dönem'in karakteristiği olan ip delikli kulp-tutamaklar, Orman Fidanlığı'nda

nadiren ele geçmiştir. Çömleklerin ağız kenarlarında ve kapların omuzlarında görülmüştür. Bir minyatür kabın ağız kenarında ip delikli kulp-tutamak örneğine rastlanmıştır (Efe, 2001:41-42).

Orman Fidanlığı'nda kapları tutmak için en tipik eklentiler, kulp-tutamaklardır. Kulp-tutamakların büyük bir kısmı, gri ve kahve renkte açıkli kaplarda görülmektedir. Bunun haricinde kırmızı renkteki gruplarda da ele geçmiştir (Efe, 2001:42).

Orman Fidanlığı seramikleri üzerinde görülen bezeme çeşitlerine genel olarak bakıldığında; zengin bir repertuara ve motif yönünden çeşitliliği olduğu görülmektedir. Bezemeler, Orman Fidanlığı'nın erken tabakalarında (I-V. tabakalar) başlıca karakteristiğidir. VI. tabakada az sayıda örnek olması ve bu tabakadan sonra nadiren bezemeli örneklerle rastlanmasından dolayı erken tabakalarda öne çıkmasını sağlamıştır. VII. tabakada, genellikle siyah üzerine beyaz boyalı motifler karakteristiktir (Efe, 2001:42-43).

I-V. tabakalardaki bezeme örneklerine baktığımızda; açık, kazıma, baskı, oluk, baskı ve oluk birlikte, dalga ve derin yiv, kakma, kabartma ve boya gibi sekiz bezeme tipi yer almaktadır (Res.29). Bu bezeme tiplerinden açık bezemeliler, Orman Fidanlığı'nda nadiren görülür (Efe, 2001:24).

Kapların yüzeyinde farklı bakış açısında bazı motifler kesişen açık çizgileri oluşurken, diğerlerinde birleşen linear grupları ya da düzenli paralel hattı oluşturmuştur. Keskin uçlu ve yeterli baskı ile oluşturulan çizgilerle, bazen derinliğe sahip hatlar yüzeyden daha iyi açıkli olduğu görülür (Efe, 2001:24).

Kazıma bezemeliler, Orman Fidanlığı'nda nadiren kullanılmış diğer bir tekniktir. Kap yüzeyinde kazıma ile oluşturulmuş çizgiler şeklindedir. En iyi motif bir grup çizgiler ile elde edilmiş, karışık geometrik motiflerle oluşturulan bir örnek önem taşımaktadır. Yan yana yatay çift çizgilerin içleri çapraz çift çizgiler taramalarla doldurularak birleştirilmiştir. Dışa dönük ağız kenarlı formların iç kısmında çift şevron kazıma bir başka motifi oluşturmaktadır (Efe, 2001:43).

Baskı⁵ bezemeli gruplar, Orman Fidanlığı'nda en karakteristik bezeme tekniğidir. Ayrıca motif, teknikler ve uygulama açısından zengin seramik örnekleri bulunmuştur.

⁵ Efe “*Impressed*” olarak belirtmiştir.

Kap yüzeylerine çeşitli araçlarla (küt, sivri ya da keskinleştirilmiş) bireysel itme ya da baskı şeklinde uygulanan iki basit teknik kullanılmaktadır. Ayrıca “sok ve çek” tekniğine benzer linear motifler (paralel band çizgiler) “*Furchenstich*” tekniğinde görülmektedir. Bireysel baskıların örnekleri, zengin ve çeşitlidir. Kap yüzeyinde, noktalı çizgiler ve sivri aletlerle yapılmış dikey çizgi ya da eğimli, oyuklar şeklinde görülür. Bir kabın omuzunda noktanın dalgalı çizgilerle dizilmiş, örneğin yüzeyine doğru açı ile tutulan sivri alet ile uygulanmıştır. Birkaç motif küt aletlerle uygulanarak oluşturulmuştur. Sınırlandırılmış baskılar ve satır baskı grupları genellikle, keskin gövdeli çömleklerin çevresinde ya da boyunlu kapların altında yer alır. Bir parça üzerinde uzun yuvarlak dar baskılar çapraz bir çizgide bitişik olarak görülmektedir. Keskin uçlu aletler kullanarak başka teknik uygulanmıştır. Bunlar arasında arka arkaya birbirini takip eden bireysel vuruşlarla “yağmur tekniği” göze çarpmaktadır. İkinci bir teknik, saklı-astar bezemeli motiften ayrılmış alanı doldurmak için kullanılan uygulamalardır. Saklı-astar bezemeli motifin bir örneğinde, uzun boyunlu kabın omzunun yakınında büyük ayrılmış alan içinde yatay olarak deniz kabuğunun keskin ucu kullanılarak baskı motifi uygulandığı görülmektedir (Efe, 2001:43).

Sok-ve-çek ⁶ tekniği, deri sertliğindeki kil tamamen kurumadan uygulanmaktadır. Deri sertliğindeki yüzeye bir aletle düz ya da kıvrımlı çizgiler, yivler ya da kanallar oluşturduktan sonra bu yüzeye ara ara saplayıp yavaşça çekerek tekrar tekrar uygulanmaktadır. Sok ve çek tekniğinde en çok görülen motif, bant şeklindeki iki veya daha fazla panel çizgiler uygulanarak oluşturulmuştur. Kap gövdelerinin üzerine dikey ya da köşegen bantlarla baştan aşağıya doğru uygulanır, kapların ağız kenarına doğru negatif baskı saplama ile elde edilir. Bu teknik ile açılan kanallar sıklıkla beyaz macun ile doldurulmuştur (Efe, 2001:43-44).

Orta Avrupa’da Orta Kalkolitik Dönem’de (M.Ö 4000-3500) “*Furchenstich*” olarak anılan bezeme tekniği Orman Fidanlığı’nda kullanılan “sok-ve-çek tekniği” ile benzerlik göstermektedir. Özellikle Balaton-Lasinja Kültürü’nde (II ve III. tabakaları) karakteristiktir, bu bezeme Batı Macaristan, Slovakya ve Avusturya, gibi Orta Avrupa ülkelerinde yayılmıştır. Anadolu’da Orman Fidanlığı’nın Erken Kalkolitik Dönem’i ile sınırlandırılmış bu benzer bezeme, M.Ö erken 4.bin’de Doğu Avrupa’da *Furchenstich*

⁶ Efe “*stab and drag*” olarak belirtmiştir.

teknğinde yapılmış kaplar Orman Fidanlığı'nın tarihinden en az bin yıl sonraya tarihlendirilmektedir. Orta Avrupa'daki örnekler Orman Fidanlığı'nda görülenlerden gelişkindir(Efe, 2001:44).

Orman Fidanlığı'ndaki sok-ve-çek bezeme tekniği, çeşitli stillerde yerleşmenin erken tabakaları (I-V tabakaları) boyunca devam etmektedir. Yerleşmedeki bu tekniğin temsilcileri arasında, oldukça geniş ve derin olukları olan örnekler vardır. Bir alet ile açılan oluklar, düzenli olmadığı görülmektedir (Efe, 2001:44).

Çoğunlukla Orman Fidanlığı'nda I. tabakadan V. tabakaya kesintisiz devam eden yiv bezemeliler, sok ve çek tekniğinde kanallar açarak başlanarak, daha sonra yiv düzgünleştirilir. Genellikle, sok-ve-çek tekniğinin izlerinden dolayı, kaplar son olarak açkılanmaktadır. Açkısız yüzeyler üzerine ince paralel kazıma yanında çakmaktaşı alet kullanılarak yivler yapıldığını akla getirmektedir. Derin geniş yivler, genellikle “U” şeklindedir. “V” şeklindeki istisnalar yivlerin merkezinden aşağıya doğru keskin-köşeli çakmaktaşı alet ile yapılmıştır (Efe, 2001:45).

Baskı bezeme ile yiv bezemenin birlikte olduğu motifler de vardır. Bazı kaplarda yiv ve baskı bezeme birlikte olduğu örnekler mevcuttur. Bantlar ve üçgen alanların dışında kalan kısmı yiv ve baskı bezeme ile doldurularak motifler elde edilmiştir. IV. tabakada görülen bir motif, yatay yivler arasında, sok-ve-çek tekniğinde dikey taramalar uygulanmıştır (Efe, 2001:46).

Diğer bir grup ise; baskı ve yiv bezemeli motiflerdir. Yiv ve baskı motifleri, karakteristik olarak kapların omuzu üzerinde bulunur. Gövdenin en geniş çapa ulaştığı yere kadar bu motif görülmektedir. Kapların dip kısmına kadar, motifin görüldüğü örneklerle nadir rastlanır. Omuz üzerinde görülen bu bezeme sıklıkla yatay çizgiler veya bantlar (ağız kenarı veya boyunun altında) ile sınırlandırılmıştır. Bu yatay sınırların içinde sok ve çek tekniği uygulandığı görülmektedir. Orman Fidanlığı'nın alt tabakalarında paralel bantlar (kazıma yivler veya baskı izleri) uygulaması yaygındır. Bununla birlikte, yatay ve dikey bu bantlar, genellikle 2 ila 5 paralel kanaldan oluşur, ayrıca “V” veya “ters V” desenlerle ayrılan, çoklu şevronlar, zikzaklar ve kıvrımlı motifler oluşturulmuştur. Çok yaygın olan şevronlar, tarama veya baskı ile doldurulmuş olan üçgenlerle tamamlanmıştır. Karşılıklı sıralı, kısa yivler IV.tabakada omurgalı veya belirgin “S” kıvrımlı kaselerde görülmektedir (Efe, 2001:46).

Dalga ve derin oluk bezeme, Orman Fidanlığı'nda nadir görülmektedir. Bu bezeme gri-kahve mal ve kırmızı astarlı mal gruplarında görülür. Bazı bezemeler yüzeysel iken, bazıları da derin ve belirgindir. Dalga motiflerinden en fazla öne çıkan, balıkkılçığı desenidir. (Efe, 2001:47).

Orman Fidanlığı'nda görülen kakma bezeme tekniği, orta boyuttaki kaplara ait kırmızı astarlı küçük parçalarda ele geçmiştir. Kap yüzeylerine kap kuru iken uygulanmıştır (Efe, 2001:47).

Kabartma bezeme, kulp ve kap yüzeylerine kil parçalarının eklenmesiyle oluşturulmuştur. Birkaç örnekte kulp-tutamakların her iki tarafında kil parçaları eklenmiş, dikey kulp-tutamak üzerinde kaş kemeri şeklinde oluşturulan bezeme motifleri görülmektedir. Bunun yanında memecik şeklinde kabartma bezemeli örneklerde görülmektedir. Kabartma memecikler (düğme biçimli) çok çeşitlidir. Bazıları belirgin, bazıları ise hafif çıkıntı şeklinde görülmektedir. Bunun yanı sıra bu kabartma memecik bezemeler, ağız kenarının üzerinde yer almaktadır. Bazı küresel formların gövde kısımlarında da bu bezeme görülür, fakat daha çok çiftkonik formların omurga kısımlarında karakteristiktir (Efe, 2001:47).

Orman Fidanlığı'nda baskı bezemelerinden sonra, yoğun olarak görülen bezeme boyalıdır. İki temel tür boya bezeme görülür. Bunlar, astarsız yüzey üzerine kırmızı motifler diğeri ise beyaz veya krem astarlı zemin üzerine kırmızı veya siyah motiflerdir. Yalnızca bir örnekte, omuz parçasında kırmızı astar üzerine siyah şevronlar şeklinde boyalı motif görülmüştür (Efe, 2001:48).

Görülen boya bezeme türlerinden kırmızı boyalı kaplarda genel kural, kırmızı astarlı ve kırmızı boyalı mal grubunda görülmesidir. Kırmızı boyalı motifler, kaselerin iç yüzeylerinin yanı sıra dış yüzeylerinde de görülür. Kâselerin hem içinde hem de dışında kırmızı boya bezeme yapılması, epeyce rastlanan bir uygulamadır. Kapalı formlarda boya bezemeler, omuz kısımlarıyla sınırlı kalmıştır. Desenlerde, çizgisel ve dolgu motifleri olarak sınıflandırılabilir. Spiral (sarmal) motifli, kırmızı astarlı ve boyalı birkaç parça mevcuttur. Beyaz (ya da krem) astar üzerine eğrisel (kıvrımlı) motifler de görülmektedir. Kâseler üzerinde görülen boya bezemeler kabın yüzeylerinin (içine, dışına veya her ikisine de) tamamına uygulanmıştır. Bazıları, paralel şeritler ve geniş

bantlar ile doldurulmuş. Kırmızı boyalı bezemeli dolgu stilinde⁷, üçgenler, baklava biçimli ve kare motiflerle oluşturulmuştur. Kabin omuz kısmında büyük üçgenler ve bir kâsenin iç yüzeyinde aşağıya inen dikey çizgi bunun yanında sıralı küçük üçgenler görülmektedir. Bir kâsenin iç kısmında koyu ve açık arasında değişen baklava motifi görülmektedir. Bunun yanı sıra III. tabakada popüler olan, dama tahtası motifli kaplar görülmektedir. Diğer bir uygulama, dolgu alanlarının (boya veya astar) dışında kalan kısımlarda baskı ve yiv bezemelerin yapılmasıyla elde edilen motiftir (Efe, 2001:48).

Orman Fidanlığı'nda görülen boya bezeme türlerinden ikincisi olan beyaz ya da krem tonlarındaki astar üzerine kırmızı ve (ya da) siyah desenli uygulamadır. I-V. tabakalar arasında görülen beyaz astarlı mal grubu bu bezeme türünde görülmektedir. Bu bezemenin motifleri, farklı karakterdedir. Genellikle eğrisel çizgiler veya kesik çizgiler değişken olarak oluşmuştur. Bitki ve spiral (sarmal) motifler içerir (Efe, 2001:48). Bir kâsenin iç yüzeyinde bir adet geometrik desen, bir diğer kap formunda boyunun alt kısmında yatay çizgiler görülürken, geometrik çizgi unsurlar nadir rastlanır. Diğer bir kâse formunda çizgisel motifler görülür. Eğrisel (kıvrımlı) motifler genişler ve sonra tekrar incelmıştır. Kâsenin iç yüzeyinde (astarsız yüzey üzerine geometrik türde boyalı) desenlerle kaplanmıştır (Efe, 2001:49).

Orman Fidanlığı'nda bu iki boya bezeme türünde mat astar üzerine boya bezeme çoğunlukla kırmızı, fakat nadir olarak siyah veya kırmızı ve siyah birlikte görülmektedir (Efe, 2001:49).

Orman Fidanlığı I-III. tabakalar arasındaki kesintisiz iki yeni karakteristik bezeme motifi, İç Kuzeybatı Anadolu ile Balkanlar arasındaki kronolojik ilişki açısından son derece önemlidir. Beyaz üzerine kırmızı boyalı spiraller ve kabin gövde kısmındaki dalga bezekler ile balık kılıcı motifler (ya da dikey zigzaglar) dikey ya da köşegen bezeme motifler önemlidir. Ayrıca eğik çizgilerle dallandırılmış spiralli belirgin bir örnekte bulunmaktadır. Orman Fidanlığı'ndaki boyalı seramiği oranları takip eden IV. ve V. tabakalarda azalır ve *Furchenstich* bezeme tekniği, kabartma ve oluk bezekli monokrom çanaklar görülmeye başlar. Geleneksel mallar IV. tabakada temel değişiklikler görülür. Kaplar daha karnı keskin profilli hale gelir ve bezemeler omuz

⁷ Efe "Solid style" olarak belirtmiştir.

bölgesi üzerine çekilir. Açık kaplarda karın üzerindeki keskinlik vurgulanır. Efe'ye göre “hem form özelliklerinde hem süslemede dikkat çekici bu seramik Pre–Vinça unsurları göstermektedir.” (Efe, 2000:175).

3.2. ASMAINLER

Kütahya ilinin doğusunda, İnli köyünün kuş uçuşu yaklaşık 1 km. doğusunda yer alan Asmainler yerleşmesi; ilk kez Prof. Dr. Turan Efe tarafından 1988-1989 yıllarında gerçekleştirilen “Kütahya, Bilecik, Eskişehir illeri Yüzey Araştırması” nda tespit edilmiştir (Efe, 1990:32). Asmainler yerleşmesinin adından da anlaşıldığı gibi, dere tarafındaki sarp yamacında kayaya oyularak oluşturulmuş evler vardır ve üzerindeki düzlük alanda da prehistorik bir düz yerleşme olduğu görülür (Res.13) . Buradan ele geçen malzemeye göre, Erken Kalkolitik Dönem'e tarihlendirilmiştir (Efe, 1989:408).

Asmainler yerleşmesinde bulunan seramik malzemenin belli bir çoğunluğunun homojen olduğu görülmüş ve dolayısıyla bu da, burada tek bir yerleşim evresi olduğuna işaret etmiştir (Efe, 1990b:32).

Resim 13: Asmainler yerleşmesi
Kaynak: Efe, 1990:33)

3.2.1. Asmainler Erken Kalkolitik Dönem Seramiği

Asmainler yerleşmesinde sadece bir yerleşim evresi olduğu kanısı vardır, bunun sebebi ise, burada ele geçen malzemenin çoğunun homojen olmasıdır. Ele geçen seramiklerin yüzey renkleri genellikle, kırmızı ve kahverenginin çeşitli tonlarında astara sahiptir. Bunların yanı sıra mat veya hafif açıkta astarsız kaplar da görülmektedir. Astarsız örneklerde genellikle kahverengi, yeşilimsi kahverengi ya da koyu gri yüzey renkleri görülür.

Genel olarak hamur katkılarına bakıldığında ise; çoğunlukla kum ve ince taşçık katkılarıdır. Bununla birlikte küçük taş veya çakıl katkıları bulunan örnekler de görülmektedir. Kırmızı ve kahverengi tonlarında astarlı olan kaplar, Asmainler yerleşmesindeki Kalkolitik Dönem seramik malzemesi içinde büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Kırmızı astarlı seramikler kendi içinde iki temel gruba ayrılmaktadır (Efe, 1990b:32).

Bu gruplara bakıldığında ise; ilk ana grup, pul pul olmayan, kaliteli kırmızımsı kahverengi bir astara sahip olan ve genellikle kum ve ince taşçık katkıları olan gruptur. Diğer ana grup, “*purplish red*” olarak bilinen morumsu kırmızı astarlılardır. Bu grubun hamuru, genellikle devetüyü rengindedir ve iyi pişmiştir. Orman Fidanlığı ve Kanlıtaş Höyük’te da karakteristik olan bir gruptur. Asmainler’de bulunan grubun hamuru, Orman Fidanlığı ve Kanlıtaş yerleşmelerinde görülen örneklerle benzer bir şekilde fırınlanmıştır. Fakat baktığımızda Asmainler’de görülen örnekler Orman Fidanlığı’ndakilere göre daha hafif açıkta, mat yüzeylere sahiptirler, bu da olasılıkla kaplardaki ileri bir gelişimi temsil ettiğini gösterir. Kırmızı Astarlı malların diğer bir grubu hafif devetüyü renginde hamura sahiptir. Astarın, kapalı formlarda ağız kenarın üzerinden boynun iç kısmına dek geldiği görülmektedir. Orman Fidanlığı’ndaki örnekler gibi genellikle yatay şekildeki belirgin vuruşlarla gövdenin iç kısmı kazınmıştır (Efe, 1990b:33).

Asmainler yerleşmesinin form repertuarında genellikle, Hafif dışa çekik ağız kenarlı derin kaseler, derin kaseler ilk olarak öne çıkmaktadır (Res.30). Asmainler yerleşmesinde boyunlu kaplar genellikle ince ve uzundur. Boyunlu kaplar arasında silindirik ve yaka boyunlu formlar görülmektedir. Bu yerleşmede bulunan kapalı formlar arasında hem çift konik gövdeler hem de dirsek boyunlu kaplar görülür.

Asmainler’de görülen bir başka form ise, daralan ağızlı (hole-mouth) çömleklerdir (Efe, 1990b:33).

Genel olarak Asmainler yerleşmesinde görülen kulpların form çeşitliliğine baktığımızda; kulp-tutamaklar göze çarpmaktadır. Bu formlar arasında, yatay tutamaklı ve üçgen şeklindeki örnekler de görülmektedir. Üçgen şeklinde olan kulplar genellikle ya gövdenin en geniş olan kısmında ya da keskin profilli formlarda omuz kısmında yer almaktadır (Efe, 1990b:33).

Asmainler yerleşmesindeki kaplar üzerindeki bezeme örnekleri incelendiğinde, çoğunluğunun yiv ve baskı bezemelerin temsil ettiği, bunun dışında saklı astar ve birer örnekleri bulunan memecik biçimli kabartma bezeme ile boya bezemeli parçalarının olduğu görülmektedir. Asmainler yerleşmesinin Kalkolitik Dönem seramik malzemeleri, formları fazla gelişkin değildir ve yoğun bir çeşitlilik göstermez (Efe, 1990b:33).

3.3. ASLANAPA

Kütahya’nın kuş uçuşu 25 km güneybatısında yer alan ve yaklaşık 140 m çapında 5 m yüksekliğinde geniş, düz bir höyük olan Aslanapa Höyüğü, bugünkü Aslanapa kasabasının güneybatısına kadar uzanmaktadır. Dört adet çanak çömlek parçasına dayanılarak Geç Neolitik yerleşmeleri arasında görülen Aslanapa Höyüğü, ilk olarak D.H. French ve J. Mellart bilim dünyasına kazandırmıştır. 1991 yılında Prof. Dr. Turan Efe tarafından tekrar ziyaret edilmiştir. Efe’ye göre; höyüğün tepesinde tespit ettiği çukur önceden açılmış ve bu çukurdan çıkan toprakta Kalkolitik Dönem malzemesine rastlamıştır (Res.14). Efe’nin höyüğün tepesinde tespit ettiği bu malzemelerin Erken Kalkolitik Dönemi temsil ettiği anlaşılmıştır (Efe, 1993:19-20).

Resim 14: Aslanapa Yerleşmesi,
Kaynak: Efe, 1993:20.

3.3.1. Aslanapa Erken Kalkolitik Dönem Seramiği

Aslanapa yerleşmesinin Erken Kalkolitik Dönem seramik malzemesi Prof. Dr. Turan Efe tarafından genel iki mal grubuna ayrılmıştır. Bu iki mal grubu morumsu-kırmızı astarlı (Purplish-Red) mallar ve Kınık taşçıklı (Gritty Ware) mallardır. Ayrıca birkaç parça ile temsil edilen gri ve siyah açkılı ile kahverengi açkılı kaplar da görülmüştür (Efe, 1993:20).

Bu mal gruplarına genel olarak baktığımızda; Morumsu-kırmızı (Purplish-Red) astarlı mallar genellikle açık devetüyünden açık kahverengiye kadar değişen hamur üzerine morumsu astarla karakterize olmaktadır. Asmainler, Orman Fidanlığı ve Kanlıtaş yerleşmelerinden de bilinen bu mal grubu içerisinde dikkati çeken keskin profil üzerinde gövdeden tutamaklı iki kap parçası, şimdiye kadar bilinmeyen farklı profile sahiptir. Morumsu-kırmızı (Purplish-Red) astarlı mallar diğer parçaların çoğunda iç yüzeydeki kazıma da dâhil olmak üzere tüm detaylarda Asmainler'den ele geçmiş olan kap örnekleriyle benzerlik olduğu görülmektedir (Efe, 1993:20).

Aslanapa yerleşmesinde ikinci ana mal grubunu oluşturan Kınık taşçıklı örneklerinde, Kınık yerleşmesinde ele geçen parçalardan daha kaliteli bir hamur görülmektedir. Genel olarak Aslanapa yerleşmesinin Kalkolitik Dönem seramik

repertuarı birkaç parçayla sınırlı olduğu için tam olarak form çeşitliliğinin (Res.31) incelenmesi söz konusu değildir.(Efe, 1993:20).

Aslanapa yerleşmesinde bulunan az sayıdaki örnekler baktığımızda; basit profilli açık formlu kâseler yaygın görülürken; Ilıpınar V. tabakasında da görülen, biri keskin olan diğeri içe dönük ağızlı kâse örneklerine rastlanmıştır (Roodenberg vd:1989/90: fig 15:1,5). Aslanapa yerleşmesinde boyunlu kap formları da görülmektedir. Yerleşmede ele geçen az sayıdaki malzeme içerisinde bir parça boya bezemeli seramik ve yatay tutamaklı kapalı formu olan sadece bir parçaya rastlanmıştır (Efe, 1993:20).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

4.1. KANLITAŞ HÖYÜK ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİNİN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Kanlitaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği genellikle, tek renklidir. Yüzey renklerine göre sınıflandırılan malzeme değerlendirilirken hamur katkıları, astar ve açık özellikleri dikkate alınmış ve içerisinde toplam 4 ana mal grubu tespit edilmiştir. Yerleşmede ele geçen seramikler içerisinde, % 76 i koyu yüzlü açık, % 12 kırmızı astarlı mal, % 11 devetüyü mal, % 0.15 beyaz astarlı mal, oluşturmaktadır.

Bu gruplardan yerleşmenin en yoğun grubunu koyu yüzlü açık (mal 1) mallar oluşturmaktadır. Koyu yüzlü açık mallar içerisindeki Gri Açık Mallar (mal 1a) % 29, Kahve Mallar (mal 1b) % 39, Siyah Açık Mallar (mal 1c) % 3 ve İri Taşçık Katkılı Mallar (mal 1d) % 4 orana sahiptir. Yerleşmede Kahve Mallar ve Gri Açık Mallar'ın diğer gruplara göre yoğun olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bu iki mal grubunun yerleşmede hâkim olduğu anlaşılmaktadır.

Yüzeyleri astarsız ve açıktır. Çoğunlukla düşük ısılarda pişirilmiştir. Dolayısıyla genel olarak bakıldığında, malzemelerin hamurunda öz görülmektedir. Bu sebeple bazı mal gruplarındaki parçaların yüzeylerinde görülen alacalanma bu kapların açık ateşte pişirildiğini gösterirken; hamurunda öz görülmeyen bazı grupların ve orta dereceli ısıda pişirilmiş olan bu kapların diğerlerine göre özenli olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra; kum, taşçık, kireç, kavrık ve mika katkıları, hamur içeriğinde yoğunluk göstermektedir. Mal 1a ve mal 1b'de mika katkısı diğer mal gruplarına oranla fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Kırmızı Astarlı Mallar (mal 2) içerisinde ise, Morumsu-kırmızı Astarlı ve Kırmızı Astarlı Mal olarak iki grupta incelenmiştir. Bu mal grubu, form 2'te yoğunluk göstermektedir. Bunun yanı sıra form 6, form 10, form 12 ve form 8'de de bu mal grubu görülmektedir. Bu mal grubunda ayrıca astarın yanı sıra, devetüyü, krem ve pembemsi tonlarındaki yüzey üzerine bantlar şeklinde morumsu-kırmızı veya kırmızı renkte çeşitli motiflerle boya bezeme uygulaması görülmektedir. Bu mal grubu % 12.54 oranı ile ithal

olmadığı yerleşmeye özgü olduğu anlaşılmıştır. % 11.63 oranına sahip olan Devetüyü Açıklı Mal grubu yerleşmeye özgü olan diğer bir mal grubudur. Bu grup bakıldığında Kırmızı Astarlı Mallar içerisinde yer alan boya bezemeli örneklerin hamuru ile benzerlik taşımaktadır. Bunlar arasındaki tek fark ise, kırmızı boya bezeme uygulamasının yapılmasıdır.

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde % 0.15 ile Beyaz Astarlı Mal (mal 3) grubu görülmektedir. Bu grup, beyaz astar üzerine kırmızı renkte bantlarla çeşitli boya bezeme motiflerinden oluşmaktadır. Bu grup yerleşmede az sayıda ele geçmiştir. Bunun yanı sıra bu mal grubu yalnızca tek birimden gelmektedir. Bu grubun Kırmızı Astarlı Mallarda (mal 2) görülen boya bezemelilerden tek farkı boya bezemenin, beyaz astar üzerine uygulanmasıdır.

Yerleşmede, gövdeyle birleşen biçimsel olarak gruplandırmaya alınan parça sayısı nadirdir, tüm kap henüz ele geçmemiştir. Bakıldığında incelemeye alınan ortalama 4145 parça içerisinde çoğu ağız kenarı olan ve biçim veren 432 parçanın teknik çizimleri yapılmıştır. Çizilen bu parçalardan biçimi tanımlananlar ile biçim grupları oluşturulmuştur. Bu gruplar, Kâseler, Çömlekler olarak iki grupta toplanmıştır. Ayrıca kulplar, dipler ve bezemeliler ayrı değerlendirilmiştir.

Biçim veren gruplara bakıldığında ise; Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği içerisinde görülen form grupları kâseler ve çömlekler olarak iki ana gruba ayrılmıştır. Kâseler grubunda, Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler (form 2), %30 oranı ile en yoğun grubu oluşturmaktadır. Bu form yerleşmede ele geçen Kırmızı Astarlı Mallar içerisinde bulunan boya bezemeli kâselerin büyük bir çoğunluğu bu formdadır. Bunun yanı sıra diğer kâse form gruplarından Minyatür Kâseler (form 5), İçe Dönük Ağız Kenarlı Derin Yarı Küresel Kâseler (form 3), az sayıda, Düz İçe Dönük Ağız Kenarlı Basit Profilli Sığ Kâseler (form 4) ve Dışa Açılan Tabaklar (form 1) olmak üzere 6 farklı form grubunda incelenmiştir.

Diğer form grubu olan çömleklerin de yoğun olması yerleşimde özellikle besin saklama ihtiyacının önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Çömlekler grubundan, Basık Boyunlu Çömlekler (form 6) en yoğun grubu oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra Küresel Gövdeli Çömlekler (form 7), Dışa Dönük Ağız Kenarlı Basık Boyunlu Çömlekler (form 8), İçe Doğru Daralan Basık Boyunlu Çömlekler (form 9), Hafif Dışa Dönük Ağız Kenarlı Boyunlu Çömlek (form 10), Dışa Açılan Geniş, Basık Boyunlu

Çömlekler (form 11) ve Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Küresel veya Çiftkonik Gövdeli Açık Kaplar (form 12) olarak incelenmiştir. Bu formların dışında yerleşmede ele geçen birleşen birkaç gövde parçasına bakıldığında, bunların küresel veya omurgalı çömleklere ait olduğu anlaşılmaktadır (Lev. XXVI-XXVII). Bu gövde parçalarından yola çıkarak çömleklerin gövde kısımları, dip ve ağız kısmından fazla geniş olmakla birlikte hafif basık olduğu gözlemlenmiştir.

Diğer bir yandan, Kanlıtaş Höyük'te erken örneklerini gördüğümüz süzgeç kap parçaları da peynir üretimine dair kanıtlar göstermektedir (Res. 15; Lev. XLVII). Az sayıda ele geçen bu kap parçaları genellikle mal 1a ve mal 1d ile temsil edilmektedir. Bu süzgeç kap parçaları düşük ısıda pişirilmiş ve özlü bir hamura sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Resim 15: Süzgeç Kap Parçaları
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Yerleşmede ele geçen malzeme içerisinde kulp-tutamaklara bakıldığında kulp-tutamaklar, genellikle küresel gövdeli veya boyunlu çömlek formlarına ait parçalar üzerinde görülmüştür. Kulp-tutamak tipleri içerisinde, dikey kulp-tutamaklar yoğunluk göstermektedir. Dikey kulp-tutamakların çoğunun kesiti genellikle ovaldir. Ancak bunlardan farklı olarak dört dikey kulp-tutamak yassı kesite sahiptir. Yatay kulp-tutamaklardan az sayıda ele geçmiştir. Bunlardan bir tanesi bir alet yardımıyla delik açılarak yapıldığı düşünülmüş olan delikli tutamak (piercing lug) örneğidir.

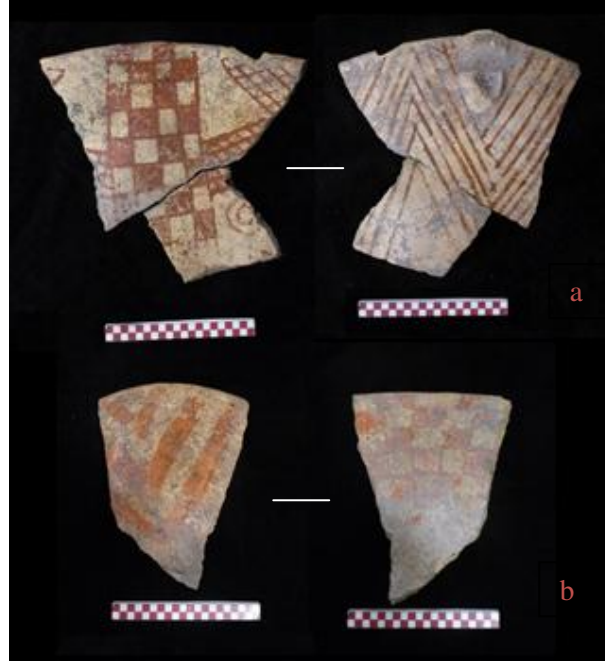
Dip formlarına baktığımızda ise; bazı parçalar aşınmadan dolayı oval gibi gözükmektedir. Ancak Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik seramiği içerisinde dip

formlarının tümü düzdür. Bunların içerisinde kalınlaştırılmış ve yastıklı (Lev. XXXI) olarak tabir edilen dip örnekleri de mevcuttur. Dip formlarının mal grupları içerisindeki dağılımına baktığımızda ise en yoğun grup Mal 1a ve Mal 1b'dir. Diğer bir yandan dipten gövde kısmı bulunan ve olasılıkla gövdesi omurgalı bir çömlek formuna ait düz dipli bir örnek ele geçmiştir.

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem, seramiği içerisinde bezemeli gruplara bakıldığında; boya, sokma, yiv, baskı ve kabartma bezemeliler görülmektedir. Bezemelilerin, yerleşmede çeşitlilik göstermesinin yanı sıra boya ve yiv bezemelilerin diğer gruplardan daha yoğun olduğu gözlemlenmiştir.

Boya bezemelilere bakıldığında, genellikle devetüyü veya krem-bej üzerine kırmızı tonlarda bantlarla, dama tahtası, ağ, zikzak ve şevron şeklinde motiflerin bulunmaktadır. Az da olsa birkaç parçanın iç kısmında spiral motifler de görülmüştür.

Boya bezemeli parçalardan in-situ olarak ele geçen bir Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kase formuna sahip olan kabın, yerleşmede ele geçen diğer boya bezemelilerden farklı olduğu gözlemlenmiştir. Bu kabın dış yüzeyinde tıpkı Hacılar I örneklerinde olduğu gibi büyük zikzaklar şeklinde ince bantlarla boya bezemeler yer almaktadır. Kabın iç yüzeyinde ise; ağız kenarının hemen altından başlayan ve belli bir bölümünü kaplayan dama tahtası motifi yer alırken, aynı zamanda ağ motifi ve birbirine paralel bantlar görülmektedir (Res.16a). Bu kaba benzer motifleri olan bir kâse parçası daha ele geçmiştir (Res.16b). Diğer bir yandan, boya bezemeli parçaların bazılarının yalnızca iç yüzeylerinde ince bantlarla oluşturulmuş boya bezeme görülmüştür. Bu kapların ağız kenarlarının hemen altında ip deliği olduğu gözlemlenmiştir. Ele geçen bu boya bezemeli örnekler mal 2a ve 2b ile temsil edilmektedir.

Resim 16: Dama Tahtası Motifli Boya Bezemeliler

Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Bezemeli gruplardan % 26 oranına sahip olan yiv bezemelilere bakıldığında, genellikle gövde parçası olarak ele geçen parçaların kenar özelliklerinden yola çıkarak, derin kâse ve omurgalı çömlek formları üzerinde olduğu sonucuna varılmaktadır. Genellikle mal 1b ile temsil edilmektedir. Yiv bezemeliler, parça üzerinde derin veya hafif yivler ile iç içe şevronlar, iç içe yarım daire, dalgalı ve paralel motifler ile oluşturulmuştur. Sokma bezemelilere bakıldığında, çoğunlukla gövde parçaları üzerinde ele geçmiştir. Sokma olarak nitelendirilmiş olup, sok-çek (*stab-and-drag*) tekniği ile üretilmiş olduğu görülmüştür. Bu bezeme, düzenli ve belirli aralıklarla, bir aletle hafif yatay olarak kap yüzeyine baskı uygulanması ile oluşturulmuştur. Kap yüzeyine uygulanan düzenli baskılar ile ‘V’ veya ‘U’ şeklinde motifler görülmektedir. Bazı parçalarda, sokma bezeme uygulandıktan sonra beyaz macun ile doldurulmuş veya bezeme yapılan alanın dışındaki kısma kırmızı astar boya, bezemeli alana ise saklı astar uygulaması yapılmıştır. Diğer bir yandan baskı bezemeli örnekler bakıldığında ise farklı teknikler kullanılarak yapılmış örnekler görülmektedir. Bazı parçalarda bir alet yardımı ile doğru açıyla uygulanmış bazı örneklerde ise bezemenin parmak baskısı ile oluşturmuş olduğu anlaşılmaktadır. Bu örneklerden doğru açı ile uygulanan örnekler kap kurumaya yakinken ucu küt bir alet ile uygulanmıştır.

4.2. KANLITAŞ HÖYÜK ERKEN KALKOLİTİK DÖNEM SERAMİĞİ’NİN PORSUK KÜLTÜR BÖLGESİ’NDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Bu bölümde İç Kuzeypatı Anadolu’da yer alan Asmainler, Aslanapa ve Orman Fidanlığı yerleşimlerinin seramikleri Kanlitaş Höyük seramikleri ile karşılaştırılarak değerdendirilmiştir. Bu yerleşimlerde bulunan seramik grupları hakkında elde edilen sistematik veriler genel olarak anlatılmıştır.

Tablo 3 : Kanlitaş Höyük Karşılaştırmalı Kronoloji Tablosu

	Trakya Bölgesi	Marmara Bölgesi	Yukarı Porsuk Bölgesi	Konya-Akşehir Ovaları	Güneybatı Anadolu
Erken Kalkolitik Dönem	Yarımburgaz 4	Ilıpınar VA-IX	Orman Fidanlığı I-IV / Kanlitaş Höyük Asmainler Aslanapa	Can Hasan 2B Can Hasan 3	Hacılar I-V
Geç Neolitik Dönem		Ilıpınar X Pendik Fikirtepe Menteşe	 Fındık Kayabaşı		Hacılar VI-IX

Kaynak: Efe 2001:57’den düzenlenmiştir.

Eskişehir, Kütahya ve Bilecik illerini kapsayan, Porsuk Vadisi ve kuzeybatısı olarak tanımlanan İç Kuzeypatı Anadolu Bölgesi’nde yüzey araştırması kapsamında çalışma yapan Prof. Dr. Turan Efe tarafından Yukarı Porsuk Kültürü olarak adlandırmıştır. Erken ve Orta Kalkolitik Dönem’e tarihlenen, Orman Fidanlığı, Kanlitaş Höyük, Asmainler, Aslanapa ve Kes Kaya yerleşmeleri bölge için büyük önem taşımaktadır. Orman Fidanlığı kazısı ile bölgenin kültürü hakkında veriler ortaya konmuştur (Efe, 2001). Efe, Kanlitaş Höyük’te yaptığı yüzey araştırmasından sonra elde ettiği malzemeyi değerdendirdikten sonra Kanlitaş Höyük’ün bir Porsuk Kültürü yerleşmesi olduğu sonucuna varmıştır (Efe, 1991). Ayrıca diğer Porsuk Kültürü yerleşmeleri olan Orman Fidanlığı, Asmainler ve Aslanapa yerleşmelerinde ele geçen malzemeleri ile Kanlitaş Höyük arasında büyük ölçüde benzerlikler olduğunu

vurgulamıştır. Doç. Dr. Ali Umut Türkcan başkanlığında, Kanlıtaş Höyük 2008-2009 yılı yüzey araştırmaları ve 2013 yılında başlayan kazı çalışmaları ile Efe'nin görüşlerini destekleyen veriler elde edilmiştir.

Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiğine bakıldığında, koyu yüzlü mallar, morumsu-kırmızı (purplish-red) astarlı malların yoğun olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra devetüyü mallar, kırmızı astarlı mallar ve kahve tonlarında mal grupları olduğu gözlemlenmiştir. Orman Fidanlığı (Efe, 2001:53-54) yerleşmesinde ele geçen seramik malzeme içerisindeki koyu yüzlü açkılı mallar, Kanlıtaş Höyük'te görülmektedir. Orman Fidanlığı'nın kırmızı astarlılar ve koyu yüzlü malları, daha güneyde bulunan Asmainler yerleşmesinde de görülmektedir. Bölgenin karakteristik mal gruplarından olan morumsu-kırmızı (purplish-red) astarlı mallar ve kırmızı astarlı mallar, Orman Fidanlığı ve Kanlıtaş Höyük yerleşmelerinde aynı niteliğe sahip olduğu gözlemlenmiştir. Morumsu-kırmızı (purplish-red) astarlı mallar ve koyu yüzlü açkılı mallar, Asmainler ve Aslanapa yerleşmelerinde de ele geçmiştir.

Kanlıtaş Höyük yerleşmesinde ele geçen malzeme içerisinde Dışa Açılan Tabaklar (Form 1), Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler (Form 2), İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kâseler (Form 3), İçe Dönük Ağız Kenarlı, Basit Profilli Sığ Kâseler (Form 4), Minyatür Kâseler (Form 5), Basık Boyunlu Çömlekler (Form 6), Küresel Gövdeli Çömlekler (Form 7), Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Basık Boyunlu Çömlekler (Form 8), İçe Doğru Daralan, Basık Boyunlu Çömlekler (Form 9), Hafif Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Boyunlu Çömlekler (Form 10), Dışa Açılan Geniş, Basık Boyunlu Çömlekler (Form 11) ve Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Küresel veya Çift konik Gövdeli Açık Formlu Kaplar (Form 12) şeklinde toplam 12 adet form grubuna ayrılmaktadır. Bu form grupları içerisinde çağdaşı olan Orman Fidanlığı yerleşmesi ile benzerlik gösterenler aşağıdaki tabloda (Tablo 4, Lev. XLIX) gösterilmeye çalışılmıştır.

Tablo 4: Kanlıtaş Höyük ve Orman Fidanlığı Form Gruplarının Karşılaştırma Tablosu

KANLITAŞ HÖYÜK FORM GRUPLARI	ORMAN FİDANLIĞI FORM GRUPLARI
Dışa Açılan Tabaklar (form 1)	Form 1
Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kâseler (form 2)	Form 3
İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kaseler (form 3)	Form 6
İçe Dönük Ağız Kenarlı, Basit Profilli Sığ Kaseler (form 4)	Form 4
Minyatür Kaseler (form 5)	Form 26
Basık Boyunlu Çömlekler (form 6)	Form 19
Küresel Gövdeli Çömlekler (form 7)	Form 9
Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Basık Boyunlu Çömlekler (form 8)	Form 22
İçe Doğru Daralan, Basık Boyunlu Çömlekler (form 9)	Form 17
Hafif Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Boyunlu Çömlekler (form 10)	Form 24
Dışa Açılan Geniş, Basık Boyunlu Çömlekler (form 11)	Form 21
Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Küresel veya Çiftkonik Gövdeli Açık Formlu Kaplar (form 12)	Form 16

Dışa açılan düz profilli kâseler, basık boyunlu çömlekler ve küresel gövdeli çömleklerin sayıca fazla olduğu gözlemlenmiştir. Orman Fidanlığı (I-IV tabakaları) malzemesi ile Kanlıtaş Höyük malzemesini karşılaştırdığımızda; bu iki yerleşmenin seramik repertuvarında geniş derin kâseler ve omurgalı boyunlu çömlek formlarının (Efe, 1990:35) ortak olduğunu görmekteyiz. Düz dip formu iki yerleşme içinde tipik olduğu görülmektedir. Her iki yerleşmede de dışa açılan ağız kenarlı kâseler görülmektedir. Ayrıca bu kapların bazılarının genellikle iç yüzeylerinde boya bezeme görülmektedir.

Kanlıtaş höyük kulp tiplerine bakıldığında ise, genellikle dikey kulplar yoğunluk gösterirken bunlardan bazı örneklerinin büyük çoğunluğunun tutamak kısmı oval kesite sahip iken bazılarının ise yassı olduğu görülür. Kulplardan özellikle oval kesite sahip olanlarının omurgalı çömlek formlarında yoğun olduğu anlaşılır, yassı kesite sahip

olanlarının ise gövdenin genişleyen kısmının hemen üzerinde yer aldığı görülmektedir. Orman Fidanlığı yerleşmesinde görülen kulp-tutamak örneklerinin de genellikle omurgalı çömleklerde veya küresel gövdeli çömleklerde omuz üzerinde veya kabın en geniş çapa ulaştığı kısımda yer aldığı görülmektedir.

Kanlıtaş Höyük ve Orman Fidanlığı'nda yer alan seramik formlarının işlevine ve niteliğine göre bakıldığında koyu yüzlü mallar ile temsil edilen çömleklerin günlük kullanım için üretilmiş olmalı; çünkü bu kaplar çoğunlukla özensiz yapılmıştır. Diğer bir taraftan baktığımızda ise; özellikle form 1 ve 2'de görülen devetüyü veya krem üzerine kırmızı ve tonlarında boya bezemeli kâselerin özel bir amaç için üretilmiş olmalıdır. Bu kapların bazılarının içi veya dışı; diğerlerinin ise hem içi hem de dışının boyalı olduğu görülür. Eğer günlük kullanım için bu kadar özenli kaplar üretmiş olsalardı neden kapların tümü için bu uygulamayı yapmamışlardı sorusunu düşündürmektedir. Bakıldığında bu kapların pişirim özellikleri ve yüzey işlem uygulamaları diğer gruplara göre daha özenli olması dikkat çekicidir.

Kanlıtaş Höyük'te ele geçen malzeme içerisinde bezeme gruplarına bakıldığında, boya, yiv ve sokma (sok ve çek) bezemelilerin sayıca fazla olduğu gözlemlenmiştir. Bu bezeme gruplarının dışında kabartma ve baskı bezemeliler de ele geçmiştir. Kanlıtaş Höyük yerleşmesinde ele geçen bu bezeme gruplarından özellikle boya, yiv ve sokma bezemeliler; Orman Fidanlığı yerleşmesinin Erken Kalkolitik Dönem tabakaları olan I-IV.tabakalarında da görülmektedir. Orman Fidanlığı yerleşmesinde ele geçen boya bezemelilerin genellikle bej-devetüyü üzerine kırmızı tonlarında geniş veya ince bantlarla, paralel, şevron, ağ, zikzak, spiral motifler oluşturduğu görülmüştür. Kanlıtaş Höyük yerleşmesinde görülen boya bezemeliler ile aynı teknikle üretildiği ve benzer motiflerin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Diğer bir yandan Kanlıtaş Höyük'te ele geçen dışa açılan düz profilli derin kâse formunda olan 3 adet ağız parçasının iç yüzeyinde dama tahtası motifi uygulandığı görülmüştür. Orman Fidanlığının III. tabakasında boyunlu küresel gövdeli (Efe, 2001: 94) bir çömlekte, bej üzerine kırmızı tonlarında boya ile dama tahtası motifi uygulandığı görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında her iki yerleşmede de farklı kap formları üzerine dama tahtası motifleri mevcuttur.

Orman Fidanlığı yerleşmesinde sok ve çek tekniği ile yapılan sokma bezemeli örneklerinin benzerleri Kanlıtaş Höyük yerleşmesinde de görülmektedir. Bu örnekler genellikle koyu yüzlü kaplar üzerinde bazı parçalarda özenli olarak uygulandığı gözlemlenmiştir. Asmainler yerleşmesinin seramik malzemesi içerisindeki bezemeli parçalara bakıldığında, bezemenin çoğunlukla yiv ve baskı bezemeler şeklinde olduğu görülmektedir. Bu bezeme türü Orman Fidanlığı ve Kanlıtaş Höyük'teki (Efe, 1990:30-31) bezeme türleriyle benzerlik göstermektedir. Efe'ye göre (1990:33), Asmainler yerleşmesi Kalkolitik Dönem seramik malzemesinin, Orman Fidanlığı ve Kanlıtaş Höyük seramik repertuarlarıyla ortak paydalardaki bilinen önemli benzerliklere rağmen, Asmainler seramik grubu diğer iki yerleşmeden daha erken olmalıdır. Her şeyden önce, Orman Fidanlığı malzemelerinden koyu yüzlü açık ve zengin bezemeli kaplar burada yoktur. Formlar daha az gelişmiş görünmektedir. Asmainler seramik repertuarı Orman Fidanlığı ve Kanlıtaş Höyük yerleşmelerine oranla çok kısıtlıdır.

4.3. Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem Seramiğinin Komşu Bölge Yerleşmeleri ile Karşılaştırması

Bu bölümde Porsuk Kültür Bölgesi Erken Kalkolitik Dönem seramiğinin Batı Anadolu'da bulunan ve bu döneme tarihlenen yerleşimlerin seramik grupları ile karşılaştırılarak aralarındaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmuştur.

Hacılar (Göller Bölgesi, Burdur) IX – VI katlarında, çanak çömlek krem ve bej renkli monokrom bir mal hâkimdir ve ana biçimleri “S” kıvrımlı çanak ve kâseler oluşturmaktadır. Tüp tutamaklar, sepet kulplu çömlekler, ayaklı geniş ağızlı çanaklar yaygın biçimsel formları temsil etmektedir. VI. tabakada belirtilen bu formların yanı sıra az sayıda boğa başı biçimli tutamaklar, dudak içi tutamaklar ve hayvan biçimli kaplar gözlemlenmiştir (Duru, 2007:334). V-I tabakalardaki çanak çömlek ise genel olarak Halaf boyalıları ile eş zamanlı bir süreci ve benzer bir anlayışı yansıtır. Bu tabakalarda “S” kıvrımlı kaplar genellikle boya bezemelidir. Hacılar III-II de boyalı kapların oldukça nitelikli örnekleri yapılır ve Hacılar I'de önceki dönemlere ek olarak silindirik kupalar, boyunlu küresel gövdeli çömlekler, ortaya çıkar ve insan biçimli kaplar bulunur (Duru, 2007:334-335).

Göller Bölgesi Batı Anadolu’da Geç Neolitik ve Erken Kalkolitik Dönemleri anlamamız açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle de Hacılar yerleşmesine baktığımızda bunu daha iyi anlamaktayız. Aslanapa yerleşmesi, Hacılar yerleşmesi ve Porsuk Kültür Bölgesi, hemen yakınında yer alır ve doğrudan bu iki kültürden etkilendiği görülmektedir. Purplish-red olarak adlandırılan Morumsu-Kırmızı astarlı mal grubu bu bahsi geçen yerleşmelerde ve bölgelerde görülmesi, birbirinden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Hacılar yerleşmesi Erken Kalkolitik Dönemi’nin karakteristiği olan kase formlarının Kütahya’nın güneyindeki Aslanapa ve Asmainler yerleşmelerinde de görülmektedir (Efe, 2001:57) .

Uşak’ta yer alan Dutluca mal grubunun Hacılar I tabakasındaki karakteristik mallar ile benzer olduğunu belirtmektedir. Dutluca Köyü’nün Adatepe yerleşmesi, Porsuk Kültürü’nün Morumsu-kırmızı astarlı (purplish-red) mallarının ele geçmesi açısından da önemlidir. Ayrıca mal gruplarının yanı sıra bölgenin yiv bezemeli örneklerinin de bu yerleşmede de bulunması bir etkilenme yaşandığı açıktır (Efe, 2001:57-58).

1992 yılında Afyon’un Gelendost ilçesinde gerçekleştirilen yüzey araştırmaları sırasında saptanan Yaka-Köşk Höyük’ten (Özsait ve Efe, 2012) ele geçen boya bezemeli, sokma ve yiv bezemeli seramiklerin Porsuk Vadisi’nde bulunan yerleşimlerin seramiklerine benzemesi kültürün bu bölgede de var olduğunu göstermektedir.

1992 yılında Akşehir bölgesinde yapılan yüzey araştırması sırasında Pelitler Höyüğü’nde (Özsait, 2001) bulunan seramik malzeme içerisinde yiv, kazıma ve az sayıda krem üzerine kırmızı ve kahve tonlarında boya bezemeli parça ele geçmiştir. Pelitler yerleşmesinde bulunan kap formlarına bakıldığında, basit ağızlı kâseler, derin kâseler, karınlı ve boyunlu çömlekler ele geçmiştir. Afyon ve Akşehir bölgelerinde yapılan yüzey araştırmalarında ele geçen malzemelerin birbiri ile benzer özellikler taşıdığı görülmektedir. Bunun yanı sıra bu iki yüzey araştırmasından ele geçen az sayıda seramik malzeme üzerinden değerlendirildiğinde Batı Çatalhöyük’te az sayıda çizi, yiv ve sokma bezemeli örnekler ile hamur ve teknik özellikleri bakımından benzerlik (Özsait ve Efe, 2012) taşıdığı belirtilmiştir. Bu açıdan bakıldığında Porsuk kültürü yerleşmeleri ile bir ilişki söz konusu olabileceğini düşündürmektedir, ancak bu kadar az sayıda malzeme üzerinden bunu söylemek oldukça zordur.

Güneyde diğer bir Erken Kalkolitik merkezi olan Batı Çatalhöyük Erken Kalkolitik I bezemelilerine baktığımızda kırmızı, kahverengi bazen de siyaha çalar bir renkte boya ile düz çizgili geometrik motiflerden oluşturulmuştur. Aynı motifler süreklilik göstermektedir. Dikey zikzaklar hem çömlüklerin boyun kısımlarında hem de omurga biçimindeki kaselerin iç kısımlarında görülürken, yatay çizgiler çömlüklerin boyun kısımları ile sınırlı kalmaktadır. Sepet kulplar ise hep aynı şekilde “W” biçimindeki semboller ile boyanmıştır (Mellaart, 1965: 136-137).

Batı Çatalhöyük’te Erken Kalkolitik I den gelişen Erken Kalkolitik II seramik grubu bir kaç özellikle Erken Kalkolitik I seramiğinden ayrılır. Taşçık ve mika katkılı, devetüyü veya pembemsi kırmızı bir renge sahip olan bu seramikler iyi fırınlanmamış ve Erken Kalkolitik I’e nazaran daha kabadır. Sepet kulplu seramikler derin çanaklar ve düz kenarlı seramikler bu grupta görülmez (Mellaart, 1965: 152-154). Batı Çatalhöyük boyalı seramiklerinin yanı sıra önemli bir kısmını da, çizgi ve nokta bezemeli olanlar tutmaktadır. Bu grup Doğu Çatalhöyük’ten de bilinmektedir. Siyah, gri açıkı olan bu seramikler üzerine çizgi, kazıma ve sokma ile bezemeler yapılmıştır. Bazı örneklerde içleri beyaz bir madde ile doldurulmuştur (Biehl ve Rosenstock, 2007: 129).

Bir diğer önemli Erken Kalkolitik Dönem bölgesi olan Kapadokya bölgesinde yer alan Köşk Höyük’ de (Niğde) bulunan Kalkolitik Dönem seramiklerinde de aynı özellikler görülmektedir. I. Tabakada yerel boyalıları ve bunların dışında ithal olduğu düşünülen boyalıları mevcuttur. Bunlar Canhasan (Karaman) 2B ve Batı Çatalhöyük’tekiler ile benzerlik göstermektedir (Öztan, 2003: 72).

Kuzeybatı Anadolu’nun güney kesimini oluşturan Doğu Marmara Bölgesi’nin ilk yerleşik kültürü olan Fikirtepe (İstanbul Anadolu Yakası) kültürünün son aşaması olarak tanımlanan Gelişkin Fikirtepe Evresi’nde yer alan kap biçimleri ve malzeme renklerinin Ilıpınar Höyüğü’nde tabaka olarak ele geçmiş olması, Gelişkin evre olarak tanımlanan buluntu topluluğunu, Fikirtepe kültürünün bir aşaması olarak görülmüştür (Özdoğan, 2007:413). Yarımburgaz (İstanbul, Küçükçekmece) IV ve Ilıpınar (Bursa, Orhangazi) VIII. tabakalarda ele geçen malzeme ve verilere göre standart ve gelişkin bir bezeme söz konusu olduğunu göstermektedir. Çizi ve kazı bezemelerin yanı sıra sayıca az olsa da oyma-baskı (furchenstich) ve oyma-nokta teknikleri kullanılarak bezenmiş parçalar ele geçmiştir. Bu evre ile hem İç Anadolu hem de Balkan kültürleri ile bağlantılı olarak

görülmektedir. Oyma-baskı tekniği ile yapılan bezemeler, Ilıpınar VI, Orman Fidanlığı, Canhasan IIB ve Gelveri (Aksaray, Güzelyurt) yerleşimlerinde de görülmektedir (Özdoğan, 2007:413).

Bölgedeki araştırmalar ve kazılar sayesinde Kalkolitik Dönem hakkında daha fazla bilgi edinilmiş ve ilişkiler genel hatları ile saptanmıştır. Fikirtepe'nin en geç aşaması olan Gelişkin Fikirtepe evresi Orman Fidanlığı'nda en erken tabakalarında (I-IV. tabakalar) görülmektedir. Böylece, Fikirtepe'de kullanılan geleneğe yakın olan Porsuk Kültürü'nün başlangıcı olduğu anlaşılmış ve Orman Fidanlığı ile kanıtlanan bu düşünce, Ilıpınar VA-VB tabakalarında ortaya koyulmuştur (Efe, 2001:50).

Porsuk Kültürü seramiği ile Fikirtepe repertuarında belirgin değişiklikler oluşturduğu görülmüştür. Bu değişikliklerin ilk belirtisi Ilıpınar'da en erken VII. tabakasında görülür. Kırmızı astarlı ve kırmızı boyalı malların artmasının yanı sıra kap repertuarında geniş karınlı derin kâseler, basit açık kâseler ve tabakların arttığı görülmektedir. Boyunlu kaplarda omuz üzerinde popüler olmaya başlayan yatay ve dikey kulplar ve yeni bezeme unsurları görülmeye başlanmıştır (Efe, 2000:173).

Orman Fidanlığı yerleşmesindeki kap formları, Ilıpınar VI'ya göre daha keskin formlara sahiptir. Orman Fidanlığı'nda dışa açılan ağızlı küresel gövdeli formlar Ilıpınar VI'da görülmemektedir. Ilıpınar VI'da bulunan ip deliklikulp-tutamaklar, Orman Fidanlığı'nda yatay veya dikeykulp-tutamaklar görülmektedir (Efe, 2001:50). Bu açıdan bakıldığında Kanlıtaş Höyük yerleşmesinde ele geçen seramik formları ile ilişkili olduğu görülür. Ilıpınar VA tabakasındaki koyu yüzey renklerine sahip çanak çömleğin Erken Vinça kültürü ile özdeşleştiği ileri sürülmektedir. Kırmızı astarlı ve siyah açkılı seramikler ve griden grimsi kahveye açkılı kaplar vardır. Form repertuarına baktığımızda oldukça büyük tabaklar ve kâseler, açık ağızlı ve keskin profilli örnekler vardır. Bunların benzerleri Kes Kaya'daki bothros'ta (Efe, 2000:175) bulunmuştur. VI ve VA evrelerinde basık gövdeli biçimler egemendir ve çeşitlilik görülür. Oluk ve çizi bezeme yaygınlaşır.

Aktopraklık (Bursa, Nilüfer) yerleşmesinde ele geçen Erken Kalkolitik Dönem malzemesine bakıldığında genellikle, koyu yüzlü, monokrom seramiğin yaygın olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra bordo, kırmızı ve krem tonlarındaki mal gruplarının az oranda ele geçmiştir. Derin ve yayvan kâseler, boyunlu daralan ağızlı çömlekler ve

karınlı çömlekler, kap formları içerisinde yer almaktadır. (Kaycı, 2013:138-141). Kanlıtaş Höyük ve Orman Fidanlığı (I-II. tabakaları) yerleşmelerinde de benzer kap formlarının görülmesi ve koyu yüzlü ve monokrom seramiğin bu yerleşmelerde ağırlıklı olarak görülmesi dönemsel olarak temel özellikleri yansıtmaktadır.

Aşağıpınar' ın (Marmara, Kırklareli) M.Ö. 6000–5700 yılları arasında tarihlenen 7. ve 6. tabakaları ise Balkanlar'da özellikle Bulgaristan'dan bilinen Karanovo I-II kültür dönemi ile paralellik gösterir. 6. tabaka yerleşimi Balkanlar'daki Erken Neolitik Dönem kültürlerinin gelişkin bir aşamasını yansıtır. 6. tabakadaki çanak çömlek, kırmızı ve açık kahverenginin değişik tonlarında, daha az olarak siyah ve devetüyü rengindedir (Özdoğan, Schwarzberg, 2008:21).

SONUÇ

Araştırma konusu kapsamında 2013-2014 yılı kazı sezonundan ele geçen Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği tanıtılmıştır. Bununla beraber Yukarı Porsuk Kültürü yerleşmeleri Orman Fidanlığı I-IV. tabakaları, Asmainler ve Aslanapa yerleşmelerinin Kanlıtaş Höyük seramiği ile olan benzerlik ve farklılıkları vurgulanmaya çalışılmıştır.

Bölgede kazısı yapılmış olan Orman Fidanlığı, yerleşmesi çağdaşı olması sebebi ile Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramiği karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bölgede bu dönemde görülen malzeme grubu genel olarak; kırmızı astarlı ve koyu yüzlü mallar'dır. Bu mal gruplarının dışında, Kanlıtaş Höyük seramik malzemesinin içerisinde gri açıkılı, devetüyü ve kahve mal grupları ile benzerlik taşıyan grupların Orman Fidanlığı yerleşmesinin I-IV. tabakalarında da olduğu gözlemlenmiştir. Diğer bir taraftan hamur ve pişirim özellikleri açısından bakıldığında özellikle kum ve taşçık katkılı ve orta veya düşük ısıda pişirilen seramik grupları her iki yerleşmede de varlığı söz konusudur.

Orman Fidanlığı yerleşmesinin Erken Kalkolitik Dönem'e tarihlenen I-IV. tabakalarından ele geçen seramik malzemenin form repertuarındaki, tabaklar, derin kâseler, boyunlu veya basık boyunlu çömlekler, daralan ağızlı çömlekler ve omurgalı çömlekler Kanlıtaş Höyük'te 2013-2014 yılı sezonlarında ele geçen malzeme içerisinde de görülmektedir. Prof. Dr. Turan Efe'nin bölgede yaptığı yüzey araştırmalarında saptadığı Kanlıtaş Höyük yerleşmesinin seramik malzemesi ile ilgili değerlendirmesinde Orman Fidanlığı'ndakiler den daha gelişkin olduğunu belirtmiştir. Araştırma kapsamında incelenen malzemede ele geçen az sayıda basit ağızlı ve birkaç örnekte hafif dışa kıvrılan ağız kenarlı parçanın Orman Fidanlığı'ndaki form repertuarında rastlanmamıştır. Bu yönden bakıldığında Kanlıtaş Höyük yerleşmesinin bu az sayıdaki örnekle bazı formları farklılık göstermektedir.

Doç. Dr. Ali Umut Türkcan'ın ve Prof. Dr. Turan Efe'nin bölgede yaptığı yüzey araştırmaları ve kazısı yapılan Kanlıtaş Höyük yerleşmesinin seramik malzemelerine bakıldığında bu iki yerleşmenin birbiri ile çağdaş olduğu anlaşılmaktadır. Bu araştırma kapsamında değerlendirilen Kanlıtaş Höyük Erken Kalkolitik Dönem seramik

malzemesinde, tabaklar ve derin kâselerde, bej veya krem üzerine paralel bantlarla kırmızı tonlarında boya bezeme uygulanmış olması, bunun yanı sıra çoğunlukla çömlekler üzerinde sok-çek (stab-and-drag) tekniği ile yapılmış bezemeli ve genellikle koyu tonlarındaki parçalar üzerine uygulanmış olması ele alınan bu malzemenin Orman Fidanlığı'nın erken tabakalarındaki malzeme ile benzer özellikler taşıdığını göstermektedir (Bkz.Bölüm 2.2.2. E2). Dolayısıyla, sokma, boya, yiv ve yiv-sokma bezeme örneklerinin her iki yerleşmede yoğun şekilde uygulanması bu iki yerleşmenin ortak paydada birleştiğinin bir göstergesidir. Benzer teknikleri kullanarak -ki bu teknikler Marmara Bölgesi ve Göller Bölgesi'ndeki yerleşmelerde de görülmektedir- elde edilen bu motifler gerek coğrafi olarak yakınlığın gerekse eş zamanlı bir yerleşimi yansıtmaktadır.

Bir diğer yandan, Porsuk Kültürü'nün erken evrelerinde belirli oranda görülen boya bezemeli mallar bölgenin dışardan etkilendiğini göstermektedir (Efe, 2000:173). Kanlıtaş Höyük'te de görülen boyalı grupların Göller Bölgesi'nde yer alan Hacılar yerleşmesindeki örneklerle benzerliği bunların ithal olma olasılığını da güçlendirmektedir. Kanlıtaş Höyük malzemesi içerisinde dikkati çeken boya bezemeli grupların genelinde iç içe geçen zikzaklar veya şevronlar şeklinde motif uygulanmıştır. Bir diğer dikkat çekici unsur ise Kütahya'nın güneyindeki Aslanapa ve Asmainler yerleşmelerinde de Hacılar yerleşmesi Erken Kalkolitik Dönemi'nin karakteristiği olan kâse formlarının da Kanlıtaş'ta da yoğunluğu dikkat çekicidir (Bkz. Bölüm 2.2.2) Bu durum bize Göller Bölgesi'nde Hacılar (I-IV), Orta Anadolu'da Can Hasan I ve Batı Çatalhöyük yerleşmelerinde iyi bilinen boya bezeme ve Yukarı Porsuk Kültürü'ndeki bazı seramik geleneklerinin bir hattı takip ederek Doğu Marmara Bölgesi'ne kadar ulaşmış olabileceğini düşündürmektedir.

Yukarı Porsuk Bölgesi, İç Anadolu'dan Marmara Bölgesi'ne ve oradan da Balkanlara bir geçiş bölgesi niteliğinde olduğu dikkate alınırsa kültürel olarak önemlidir. Bu bağlamda, Anadolu ve Balkan ilişkilerinde köprü niteliğinde olan Marmara ve Trakya Bölgesi'ne erişim için bir odak noktası oluşturmuştur.

KAYNAKÇA

- Ardos, Mehmet (1995), *Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi*, Cilt:II, 2. Baskı, Çantay Kitabevi: İstanbul.
- Atalay, İbrahim ve Mortan, Kenan (1995), *Resimli ve Haritalı Türkiye Bölgesel Coğrafyası*, 4. Baskı, İnkılap Yayınevi: İstanbul.
- Biehl, Peter ve Rosenstock, Eva (2007), “West Trenches 5 ve 7”. *Çatalhöyük 2007 Archive Report*: pp. 124-131.
- Darkot, Besim ve Tuncel, Metin (1995), *Ege Bölgesi Coğrafyası*, 3. Baskı, İstanbul Üniversitesi Yayınları: İstanbul.
- Duru, Refik (2007), “Göller Bölgesi Neolitiği: Hacılar – Kuruçay Höyüğü, Höyücek-Bademağacı Höyüğü”, eds. Özdoğan. M, Başgelen. N, *Anadolu’da Uygarlığın Doğuşu ve Avrupa’ya Yayılımı. Türkiye’de Neolitik Dönem, Yeni Kazılar, Yeni Bulgular*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, ss. 331 – 360.
- Düring, Bleda S. (2011), *Prehistory of Asia Minor: From Complex Hunter-Gatherers to Early Urban Societies*, New York. Cambridge University Press.
- Efe, Turan (1989), “1988 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları” [Bildiri], 7. *Araştırma Sonuçları Toplantısı (AST)*, 18-23 Mayıs, Antalya, ss. 405-424.
- Efe, Turan (1990a). “An Inland Anatolian Site with Pre-Vinça Elements: Orman Fidanlığı, Eskişehir”, *Germania* 86: pp. 67-113.
- Efe, Turan (1990b), “Three Early Sites in the Vicinity of Eskişehir: Asmainler, Kanlıtaş, and Kes Kaya”, *Anatolica* 16: pp. 31-60.
- Efe, Turan (1990c), “1989 Yılında Kütahya, Bilecik ve Eskişehir İllerinde Yapılan Yüzey Araştırmaları” [Bildiri], 8. *Araştırma Sonuçları Toplantısı (AST)*, 28 Mayıs- 1 Haziran, Ankara: ss. 163-178.
- Efe, Turan (1993), “ Chalcolithic Pottery From The Mounds Of Aslanapa (Kütahya) and Kınık (Bilecik)”, *Anatolica* 19: pp. 20 – 31.
- Efe, Turan (1996), “Orman Fidanlığı’nda 1992-1994 Yılları arasında Yapılan Kurtarma Kazıları”, [Bildiri], *XVII. Kazı Sonuçları Toplantısı*. Ankara. ss. 95-107.
- Efe, Turan (1999), “Orman Fidanlığı Kurtarma Kazıları: 1992-1994 Yılları Arasında Yapılan Çalışmalar”, *Anadolu Araştırmaları* 15: ss. 73-104.

- Efe, Turan (2000), “Recent Investigation in Inland Northwestern Anatolia and Its Contribution to Early Balkan – Anatolian Connections”, Stefan Hiller ve Vassill Nikolov (Ed.); *Karanovo III*, 6. Baskı, Phoibos Verlag:Wien, pp. 171 – 184.
- Efe, Turan (2001), *The Salvage Excavations at Orman Fidanlığı*, TASK Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Kaycı, Orkun H. (2013), “*Aktopraklık Verileri Işığında Kuzeybatı Anadolu’da Son Neolitik İlk Kalkolitik Geçiş Sorunu*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mellaart, James (1965), “Çatal Hüyük West”, *Anatolian Studies* XV: pp. 135-156.
- Mellaart, James (1988), *Yakındoğunun En Eski Uygarlıkları*, (Çev. Bilgi Altınok), 1. Baskı, Arkeoloji ve Sanat Yayınları: İstanbul.
- Ökse, Ayşe Tuba (2012), *Önasya Arkeolojisinde Çanak Çömlek: Teknik Özellikler, Biçimler, Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca Terimler*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları: İstanbul.
- Özdoğan, Mehmet (1987), “Yarımburgaz Mağarası 1986 Yılı Kazı Çalışmaları” V. *Araştırma Sonuçları Toplantısı II*: Ankara, ss.323 – 346.
- Özdoğan, Mehmet (2003), “The Prehistory of Northwestern Turkey a Synoptic Overview Of The Latest” *Recent Research in the Prehistory of the Balkans: Archeological Institute of Northern Greece and the Archeological Receipts Fund, Thessaloniki*, D.V. Grammenos (yay.), pp. 329-368.
- Özdoğan, Eylem, Schwarzberg, Heiner. 2008. “Aşağı Pınar Kazı Çalışmaları – 2007” *Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 25: ss.18-19.
- Özsait, Mehmet ve Efe, Turan (2012), “İsparta Gelendost yakınlarında yer alan Yaka-Köşk Höyük’ten toplanan Neolitik ve Kalkolitik Dönem Çanak Çömleği”, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi yayınları, *Arkeoloji Dergisi* sayı: XVII: ss. 31-53.
- Öztan, Aliye (2003), “A Neolithic and Chalcolithic Settlement in Anatolia: Köşk Höyük”, *Colloquium Anatolicum II*: pp. 69-86.
- Öztan, Aliye (2002), “ Köşk Höyük: Anadolu Arkeolojisine yeni katkıları”, *Türkiye Bilimler Akademisi, Arkeoloji Dergisi(TUBA-AR)* 11: ss.55-69.
- Roodenberg, J, L. Thissen, H. Buitenhuis, (1989/90), “Preliminary Report on the Archeological Investigations at Ilıpınar in Northwest Anatolia”, *Anatolica* 16, pp: 61-144.
- Sagona, Antonio, Zimansky, Paul (2009), *Ancient Turkey*, Routledge: New York.
- Schoop, Ulf- Dietrich (2011), “ The Chalcolithic on Plateau”, Sharon R. Steadman ve

Gregory McMahon(Ed.); *The Oxford Handbook of Ancient Anatolia*, Oxford University Press: pp.150-152.

Sevin, Veli (2003), *Eski Anadolu ve Trakya: Başlangıcından Pers Egemenliğine Kadar*, İletişim Yayınları: İstanbul.

Tunçdilek, Necdet (1953), *Eskişehir Ovası*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü, İstanbul.

Türkcan, Ali Umut, (2015), Kanlıtaş Höyük (Eskişehir/İnönü) Kazı Çalışmaları Genel Değerlendirme, *Kütahya Müzesi 2014 Yıllığı*, TC Kütahya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Kütahya Müzesi Müdürlüğü, Sayı II, Kütahya: ss. 197-226.

Eskişehir Coğrafyası, 2014, (http://www.eskisehirbld.gov.tr/eskisehir_cog.php#cografi).

EK-1 (KATALOG)

KATALOG

LEV. I

Lev. No 1:Dışa açılan tabak parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Alacalıdır. Hafif açıkılı ve astarsızdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum katkılıdır.

(form1, mal 1b)

Lev. No. 2: Dışa açılan tabak parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve taşçık katkılıdır.

(form 1, mal 1b)

Lev. No. 3: Dışa açılan tabak parçası. Koyu gri yüzey rengindedir. İyi açıkılıdır. Koyu gri astarlıdır. Hamur rengi kahverenginde ve gri özlüdür. Kum ve az oranda mika katkılıdır.

(form 1, mal 1a)

Lev. No. 4:Dışa açılan tabak parçasıdır. Koyu grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıkılı ve astarsızdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve kireç katkılıdır.

(form 1, mal 1a)

LEV. II

Lev. No. 1: Dışa açılan düz profilli derin kaseler parçasıdır. Krem rengi yüzey üzerine koyu kırmızı bant boya bezemelidir. Dış yüzeyinde, dudak kısmının hemen altında yatay olarak kalın bir şerit, bunun hemen altında iç içe geçen şevronlar şeklinde kırmızı renkte kalın bant boya bezeme yer almaktadır. İç yüzeyinde ise; dudak kısmının hemen altında dış yüzeyinden daha ince bir bant, bunun da altında birbirine paralel dibe doğru dikey biçimde inen bant boya bezemeler mevcuttur.

(form 2, mal 2a)

Lev. No. 2: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Morumsu-kırmızı yüzey rengine sahiptir. Sert açıkılı ve astarlıdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum ve kireç katkılıdır.

(form 2, mal 2a)

Lev. No. 3:Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Krem rengi yüzeye sahiptir. İç yüzeyinde ağız kenarı boyunca morumsu-kırmızı bant boya bezeme mevcuttur. Ağız kenarının hemen altında iç içe şevronlar şeklinde morumsu-kırmızı astar ile boya

bezeme motifi mevcuttur. Dış yüzeyinde ise morumsu-kırmızı astar uygulanmıştır. İyi ağıklıdır. Hamur rengi krem rengindedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 2, mal 2a)

Lev. No. 4:Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. İç yüzeyinde krem bej üzerine daha beyaz renginde astar uygulanmış ve bunun üzerine dudak kısmının hemen altından başlayan kırmızı renkte dama motifi örülmektedir. Boyaların çok aşınması sebebiyle parça üzerinde yalnızca kalan boya izlerinden bu sonuca varılmıştır. Dış yüzeyi, açık bej üzerine koyu kırmızı birbirine geçen bantlardan oluşan boya bezemeler mevcuttur.
(form 2, mal 3)

Lev. No. 5: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Devetüyü yüzey rengindedir. İyi ağıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve kireç katkıdır.
(form 2, mal 4)

Lev. No. 6:Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Kahverengi yüzey rengindedir. İç yüzeyinde ağız kenarının hemen altında morumsu kırmızı renkte astar ile baklava motifine benzer bezeme uygulanmıştır. Ağıklıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir ve gri özlüdür. Kum ve kireç katkıdır.
(form 2, mal 2a)

Lev. No.7: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Dış yüzeyi açık kahverengi üzerine kırmızı astar uygulanmıştır. İç yüzeyi açık kahve üzerine kırmızı astar ile iç içe birbirini kesen bantlarla bezeme uygulanmıştır. İyi ağıklıdır. Hamur rengi açık kahverengindedir. Kum ve kireç katkıdır.
(form 2, mal 2a)

Lev. No. 8: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Alacalıdır. İyi ağıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 2, mal 1b)

Lev. No. 9: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Mat kahverenginde yüzey rengine sahiptir. Ağıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve taşçık katkıdır.
(form 2, mal 1b)

LEV. III

Lev. No. 1:Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Kahverengi yüzey rengine sahiptir. Yüzeyi ağıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 2, mal 1b)

Lev. No 2: Düz dışa açılan profilli derin kase parçasıdır. Koyu kahverengi yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum katkılıdır.

(form 2, mal 1b)

Lev. No 3: Dışa açılan düz profilli derin kase parçası. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. İçi ve dışı iyi açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve ince bitkisel katkılıdır.

(form 2, mal 1b)

Lev. No. 4: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Açkılı ve astarsızdır. Yüzeyi alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır.

(form 2, mal 1b)

Lev. No. 5: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Morumsu-kırmızı astarlı yüzeye sahiptir. Açkılı ve astarlıdır. Hamur rengi krem renginde olup gri özlüdür. Kum, kireç ve ince taşçık katkılıdır.

(form 2, mal 2a)

Lev. No. 6: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Koyu gri yüzey rengindedir. Açkılı ve astarsızdır. Alacalıdır. Hamur rengi koyu kahverengindedir ve siyah özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.

(form 2, mal 1a)

Lev. No.7: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Alacalıdır. Hafif açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte olup koyu gri özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.

(form 2, mal 1a)

Lev. No. 8:Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Morumsu-kırmızı yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve astarlıdır. Hamur rengi koyu gri rengindedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır.

(form 2, mal 2a)

Lev. No. 9: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Kahverengi yüzey rengine sahiptir. Açkısız ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. İri taşçık ve kum katkılıdır.

(form 2, mal 1b)

Lev. No. 10: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Koyu gri yüzey rengindedir. Hafif açıkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum katkılıdır.
(form 2, mal 1a)

LEV. IV

Lev. No. 1: Dışa açılan düz profilli derin kase parçası. Devetüyü yüzey rengine sahiptir. İçi ve dışı iyi açıkılıdır. Astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum, iri kireç ve ince taşçık katkılıdır.
(form 2, mal 4)

Lev. No. 2: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Gri yüzey rengindedir. Açıkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte olup gri özlüdür. Kum, taşçık ve ince bitkisel katkılıdır.
(form 2, mal 1a)

Lev. No. 3: Dışa açılan düz profilli derin kase parçası. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıkılıdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynı renktedir. Kum, iri taşçık ve yoğun mika katkılıdır.
(form 2, mal 1b)

Lev. No. 4: Dışa açılan düz profilli derin kase parçası. İçi dışı boya bezemelidir. İç ve dış yüzeyi krem-bej rengindedir. Dış yüzeyinde ağız kenarının hemen altında birbirini dikey ve paralel olarak kesen kırmızı renkte geniş bant boya bezemeler yer almaktadır. Dış yüzeydeki bu motif daha çok iç içe geçen şevronlar şeklindedir. İç yüzeyinde ağız kenarının hemen altında birbirini kesen ve iç içe geçen kırmızı kalın bant boya bezeme görülmüştür. Dış yüzeyindeki şevronların birbirini kesen kısmı aşağıya doğru iken iç yüzeyinde tam tersidir.
(form 2, mal 2a)

Lev. No. 5: Dışa açılan düz profilli kase parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıkılı ve astarsızdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 2, mal 1b)

Lev. No. 6: Dışa açılan düz profilli kase parçasıdır. Grimsi-devetüyü yüzey rengindedir. İç yüzeyinde ağız kenarından başlayarak birbirine paralel kırmızı astar ile bant boya bezeme yapılmıştır. Dış yüzeyinde Ağız kenarının hemen altında kulp olduğu görülmektedir. Ancak kulbun belirli bir kısmı eksiktir. İyi açıkılıdır. Hamur rengi grimsi-bej rengindedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 2, mal 2a)

Lev. No. 7: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. Hafif açık ve astarsızdır. Yüzeyi alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı olup koyu gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve yoğun mika katkıdır.
(form 2, mal 1a)

Lev. No. 8: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Grimsi-kahve yüzey rengindedir. Açıklıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte olup gri özlüdür. Kum, taşçık ve yoğun mika katkıdır.
(form 2, mal 1a)

Lev. No. 9: Dışa açılan düz profilli derin kase parçası. Pembemsi-devetüyü yüzey rengindedir. İç yüzeyinde kırmızı bant boya bezeme yer almaktadır. İyi açıklıdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynı olup gri özlüdür. Kum, kireç, taşçık ve kavkı katkıdır.
(form 2, mal 2a)

LEV. V

Lev. No. 1: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Kahverenginde yüzey rengine sahiptir. Alacalıdır. Sert açıklıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir ve koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 2, mal 1b)

Lev. No. 2: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Dış yüzeyi aşınmış durumdadır. İç yüzeyi iyi açıklıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve koyu gri özlüdür. Kum ve iri taşçık katkıdır.
(form 2, mal 1b)

Lev. No. 3: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. İyi açıklı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve siyah özlüdür. Kum ve iri taşçık katkıdır.
(form 2, mal 1a)

Lev. No. 4: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Kahverenginde yüzeye sahiptir. Açıklı ve astarsızdır. Hamuru yüzey rengi ile aynı renkte olup siyah özlüdür. Kum katkıdır.
(form 2, mal 1b)

LEV. VI

Lev. No. 1: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Kahverengi yüzey üzerine morumsu-kırmızı kalın bant boya bezemelidir. İç yüzeyinde paralel bantlar ve dış yüzeyinde iç içe geçen dairesel motifler görülmektedir.
(form 2, mal 2a)

Lev. No. 2: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Kırmızımsı-kahve yüzey rengine sahiptir. Açıklı ve kendinden astarlıdır. Hamuru yüzey ile aynı renktedir. Kum, ince taşçık ve kireç katkıdır.
(form 2, mal 1b)

Lev. No. 3: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Açıklı ve astarsızdır. Hamuru yüzey ile aynı renktedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 2, mal 1b)

Lev. No. 4: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Hafif açıklı ve astarsızdır. Hamuru siyah özlüdür. Kum ve iri taşçık katkıdır.
(form 2, mal 1a)

Lev. No. 5: Dışa açılan düz profilli derin kase parçasıdır. Krem üzerine kırmızı astar boya bezeme uygulanmıştır. İç yüzeyinde ağ motifi, dış yüzeyinde ise paralel ince bantlarla motif uygulanmıştır. İyi açıklı ve astarsızdır. Hamur rengi krem rengindedir ve gri özlüdür. Taşçık ve kum katkıdır.
(form 2, mal 2b)

LEV. VII

Lev. No. 1:Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçası. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. İyi açıklıdır. Ağız kısmının 4 cm altında kabartma olarak yapılmış memecik bezeme ve bunun çevresinde oval uçlu bir aletle yapılmış baskı bezemeler mevcuttur. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir ve hamuru koyu gri özlüdür. İnce taşçık ve kum katkıdır.
(form 3, mal 1a)

Lev. No. 2:Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçası. Açık kahve üzerine kırmızı astarlı yüzeye sahiptir. İyi açıklıdır. Hamur rengi açık kahverengindedir. Kum, mika ve ince taşçık katkıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 3: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçasıdır. Açık kahve yüzey rengindedir. Hafif açıklı ve astarsızdır. Hamuru yüzey rengi ile aynıdır ve gri özlüdür. Kum ve taşçık katkıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 4: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçası. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. İçi ve dışı iyi açıktır. Astarsızdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynıdır. Kum, İnce taşçık, kireç ve az oranda mika katkıdır.
(form 3, mal 1b)

LEV. VIII

Lev. No. 1: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçasıdır. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Astarsız ve hafif açıktır. Hamur rengi yüzey ile aynı olup koyu gri özlüdür. Kum, iri taşçık ve az oranda bitkisel katkıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 2: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengindedir. İyi açıktır ve alacalıdır. Hamur rengi koyu kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 3, mal 1a)

Lev. No. 3: Derin yarı küresel içe doğru kıvrılan ağızlı kase parçasıdır. Kırmızımsı-kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıktır ve alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve koyu gri özlüdür. Kum ve mika katkıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 4: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçasıdır. Grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. Hafif açıktır ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve siyah özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır
(form 3, mal 1a)

Lev. No. 5: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçası. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Açıktır ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum ve az oranda mika katkıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 6: Derin yarı küresel, içe kıvrılan ağızlı kase parçası. Koyu devetüyü yüzey rengine sahiptir. İçi ve dışı iyi açıktır ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynı renktedir. Hamurunda koyu gri öz görülür. Kum, kireç ve az oranda mika katkıları görülür.
(form 3, mal 4)

LEV. IX

Lev. No. 1: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Sert açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 2: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçasıdır. Kahve yüzey rengindedir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur koyu gri özlüdür. Kum, taşçık ve mika katkılıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 3: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçası. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve astarsızdır. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 4: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi kahverengi olup koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 3, mal 1a)

Lev. No. 5: Derin yarı küresel içe dönük ağızlı kase parçası. Kahverengi yüzey rengine sahiptir. Alacalıdır. Açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı olup koyu gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve az oranda şamot katkılıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 6: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçası. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve gri özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.
(form 3, mal 1b)

Lev. No. 7: Derin yarı küresel, içe dönük ağızlı kase parçası. Kahverengi yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamuru gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 3, mal 1b)

LEV. X

Lev. No. 1: Hafif içe dönük ağız kenarlı sığ kase parçasıdır. Koyu kahverengi yüzey rengindedir. Alacalıdır. Açkılı ve astarsızdır.
(form 4, mal 1b)

Lev. No. 2: Hafif İe dönük ağız kenarlı sığ kase parçasıdır. Devetüyü yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve taşık katkıdır.
(form 4, mal 4)

Lev. No. 3: Hafif İe dönük ağız kenarlı sığ kase parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve yoğun mika katkıdır.
(form 4, mal 1a)

Lev. No. 4: Hafif İe dönük ağız kenarlı sığ kase parçasıdır. Koyu kahverengi yüzey rengindedir. Alacalıdır. Açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve ince taşık katkıdır.
(form 4, mal 1b)

LEV. XI

Lev. No. 1: Hafif İe dönük ağız kenarlı sığ kase parçasıdır. Bu parça form grubu içindekilerden biraz farklıdır. Parçanın ağız kenarından dışa doğru hafif kıvrılmaktadır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve astarsızdır. Yüzeyinde alacalanmalar görülmektedir. Hamur rengi yüzey rengi ile aynıdır. Kum ve ince taşık katkıdır.
(form 4, mal 1a)

Lev. No. 2: Hafif İe dönük ağız kenarlı sığ kase parçasıdır. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Açkılıdır. Hamuru yüzeyi ile aynı rengi ile aynıdır. Kum ve kireç katkıdır.
(form 4, mal 1b)

Lev. No. 3: Hafif İe dönük ağız kenarlı sığ kase parçasıdır. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Açkısız ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve iri taşık katkıdır.
(form 4, mal 1b)

LEV. XII

Lev. No. 1: Minyatür kase parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Hafif açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. İri taşık ve kum katkıdır.
(form 5, mal 1a)

Lev. No. 2: Minyatür kase parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı olup gri özlüdür. Kum ve mika katkıdır.
(form 5, mal 1b)

Lev. No. 3: Minyatür kase parçasıdır. Bej yüzey rengine sahiptir. İçi ve dışına kırmızı astar uygulanmıştır. İyi açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve kireç katkıdır.
(form 5, mal 2b)

Lev. No. 4:Minyatür kase parçasıdır. Devetüyü yüzey rengindedir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte olup siyah özlüdür. Kum, ince taşçık ve mika katkıdır.
(form 5, mal 4)

LEV. XIII

Lev. No. 1:Minyatür kase parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve astarlıdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum ve az oranda mika katkıdır.
(form 5, mal 1a)

Lev. No. 2: Minyatür kase parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengindedir. Açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte olup koyu gri özlüdür. Kum ve az oranda mika katkıdır.
(form 5, mal 1a)

Lev. No. 3: Minyatür kase parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Hafif açkılı ve astarsızdır. Hamuru siyah özlüdür. Kum ve az oranda mika katkıdır.
(form 5, mal 1a)

Lev. No. 4:Minyatür kase parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve siyah özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 5, mal 1a)

Lev. No. 5: Minyatür kase parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve taşçık katkıdır.
(form 5, mal 1b)

LEV. XIV

Lev. No. 1: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu grimsi-kahve yüzey rengindedir. Sert açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum ve mika katkıdır.
(form 6, mal 1a)

Lev. No. 2: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Morumsu kırmızı yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve astarlıdır. Hamur rengi gri renktedir ve koyu gri özlüdür. Kum ve kireç katkılıdır.
(form 6, mal 2a)

Lev. No. 3: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Kahverengi yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

Lev. No. 4: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Alacalıdır. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum, kireç ve yoğun mika katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

Lev. No. 5: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Hafif açkılı ve astarsızdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum, taşçık ve yoğun mika katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

LEV. XV

Lev. No. 1: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Morumsu-kırmızı yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve astarlıdır. Hamur rengi krem rengindedir ve gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 6, mal 2a)

Lev. No. 2: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Alacalıdır. Hafif açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir ve koyu gri özlüdür. Kum ve yoğun mika katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

Lev. No. 3: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum ve kireç katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

Lev. No. 4: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu bej yüzey rengindedir. Alacalıdır. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamuru yüzey ile aynı renkte olup siyah özlüdür. Kireç, kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 6, mal 4)

Lev. No. 5: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Kahverenginde yüzey rengine sahiptir. Hafif açıkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı olup koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

LEV. XVI

Lev. No. 1: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Kahverengi yüzeye sahiptir. Açkısız ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

Lev. No. 2: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengindedir. Hafif açıkılı ve astarsızdır. Hamuru siyah özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.
(form 6, mal 1a)

Lev. No. 3: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Açık kahve yüzey rengindedir. İyi açıkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve taşçık katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

Lev. No. 4: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıkılı ve astarlıdır. Hamur rengi krem rengindedir. Kum ve kireç katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

Lev. No. 5: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

Lev. No. 6: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. İyi açıkılı ve siyah astarlıdır. Hamur rengi açık kahverengindedir. Kum ve taşçık katkılıdır.
(form 6, mal 1a)

Lev. No. 7: Dar basık boyunlu çömlek parçasıdır. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynıdır. Kum katkılıdır.
(form 6, mal 1b)

LEV. XVII

Lev. No. 1: Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Gövde kısmından ağız kenarına doğru daralan bir forma sahiptir. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıkılı ve kendinden

astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 7, mal 1b)

Lev. No. 2:Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Gövde kısmından ağız kenarına doğru daralan bir forma sahiptir. Koyu grimsi-siyah yüzey rengindedir. Hafif açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynıdır. Kum, ince taşçık ve şamot katkıdır.
(form 7, mal 1a)

Lev. No. 3:Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Gövde kısmından ağız kenarına doğru daralan bir forma sahiptir. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi gri renkte ve koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 7, mal 1b)

Lev. No. 4:Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Alacalıdır. Açkısız ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve koyu gri özlüdür. Kum ve iri taşçık katkıdır.
(form 7, mal 1b)

Lev. No. 5:Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Ağız kenarının hemen altında kabartma bezeme yapılmış ve baskı uygulayarak dikey kısa çentikler oluşturulmuştur.
(form 7, mal 1b)

Lev. No. 6: Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengindedir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Alacalıdır. Hamur rengi koyu kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 7, mal 1a)

LEV. XVIII

Lev. No. 1: Küresel gövdeli çömlek parçasıdır.Koyu kahverengi yüzey rengindedir. İyi açkılı astarsızdır.. Alacalıdır. Hamur rengi koyu kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.
(form 7, mal 1a)

Lev. No. 2: Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Gövde kısmından ağız kenarına doğru daralan bir forma sahiptir. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Hafif açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı olup, koyu gri özlüdür. İri taşçık, kum ve ince bitkisel katkıdır.
(form 7, mal 1b)

Lev. No. 3:Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Ağız kenarının altında kabartma olarak yapılmış yan yana iki adet memecik bezeme mevcuttur. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı olup siyah özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.
(form 7, mal 1b)

Lev. No. 4: Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Mat koyu kahve yüzey rengine sahiptir. İçi ve dışı hafif açkılıdır. Astarsızdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum, ince taşçık ve az oranda şamot katkılıdır.
(form 7, mal 1b)

Lev. No. 5:Küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Kahverengi yüzey rengine sahiptir. astarsız ve açkısızdır. Hamuru yüzey ile aynı renkte olup gri özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.
(form 7, mal 1b)

LEV. XIX

Lev. No. 1:Dışa dönük ağız kenarlı, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Boyun kısmı bu form grubundaki diğer parçalardan daha geniştir. Kahve yüzey rengine sahiptir. Alacalıdır. Sert açkılı ve astarlıdır. Hamur rengi krem rengindedir. Kum, kireç ve iri taşçık katkılıdır.
(form 8, mal 1b)

Lev. No. 2: Dışa dönük ağız kenarlı, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Alacalıdır. Açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi kahverenginde ve koyu gri özlüdür. Kum katkılıdır.
(form 8, mal 1a)

Lev. No. 3:Dışa dönük ağız kenarlı, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kırmızı yüzey rengine sahiptir. Açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum, ince taşçık ve az oranda mika katkılıdır.
(form 8, mal 2a)

Lev. No. 4:Dışa dönük ağız kenarlı, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Devetüyü yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi koyu krem-bej rengindedir. İri taşçık, kum ve kireç katkılıdır.
(form 8, mal 4)

LEV. XX

Lev. No. 1: Dışa dönük ağız kenarlı, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Gruptaki diğer formlar arasında boyun kısmı dardır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengindedir. Hafif açıkılı ve kendinden astarlıdır. Hamuru koyu kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır. (form 8, mal 1a)

Lev. No. 2: Dışa dönük ağız kenarlı, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Gruptaki diğer formlar arasında boyun kısmı dardır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Açıkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum katkılıdır. (form 8, mal 1a)

Lev. No. 3: Dışa dönük ağız kenarlı, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Gruptaki diğer formlar arasında boyun kısmı dardır. Kırmızımsı-kahve yüzey rengindedir. Açıkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır. (form 8, mal 1b)

Lev. No. 4: Dışa dönük ağız kenarlı, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Hafif açıkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir ve gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır. (form 8, mal 1b)

LEV. XXI

Lev. No. 1: İçe doğru daralan, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Açıkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır. (form 9, mal 1b)

Lev. No. 2: İçe doğru daralan, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Kırmızımsı-kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve az oranda mika katkılıdır. (form 9, mal 1b)

Lev. No. 3: İçe doğru daralan, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Krem yüzey rengine sahiptir. İç ve dış yüzeyinde kırmızı astar mevcuttur, fakat aşınmıştır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Hamuru gri özlüdür. Kum, kireç ve ince bitkisel katkılıdır. (form 9, mal 2b)

Lev. No. 4: İçe doğru daralan, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Açıkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır. (form 9, mal 1b)

LEV. XXII

Lev. No. 1: İçe doğru daralan, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 9, mal 1b)

Lev. No. 2: İçe doğru daralan, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Omuzun başladığı yerde sokma bezeme uygulanmıştır. Kırmızımsı-kahve yüzey rengindedir. İyi açkılı ve alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum, mika ve ince taşçık katkılıdır.
(form 9, mal 1b)

Lev. No. 3:İçe doğru daralan, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu bej yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum katkılıdır.
(form 9, mal 4)

Lev. No. 4: İçe doğru daralan, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Sert açkılı olmakla birlikte yüzeyi aşınmıştır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve mika katkılıdır.
(form 9, mal 1b)

LEV. XXIII

Lev. No. 1: Hafif dışa dönük ağız kenarlı boyunlu çömlek parçasıdır.Siyah yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve astarlıdır. Hamuru koyu kahverengindedir ve gri özlüdür. Kum katkılıdır.
(form 10, mal 1c)

Lev. No. 2: Hafif dışa dönük ağız kenarlı boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir ve siyah özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.
(form 10, mal 1a)

Lev. No. 3: Hafif dışa dönük ağız kenarlı boyunlu çömlek parçasıdır. Kırmızı astarlı yüzeye sahiptir. Dış yüzeyi aşınmıştır. Hamur rengi pembemsi-kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 10, mal 2b)

Lev. No. 4: Hafif dışa dönük ağız kenarlı boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi koyu kahverengindedir ve gri özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.
(form 10, mal 1a)

Lev. No. 5: Hafif dışa dönük ağız kenarlı boyunlu çömlekler Mat kahve yüzey rengindedir. Alacalıdır. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır.

(form 10, mal 1b)

Lev. No. 6: Hafif dışa dönük ağız kenarlı boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Açıklı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum katkılıdır.

(form 10, mal 1a)

Lev. No. 7: Hafif dışa dönük ağızlı, boyunlu çömlek parçasıdır. Devetüyü yüzey rengine sahiptir. İyi açıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve kireç katkılıdır.

(form 10, mal 4)

LEV. XXIV

Lev. No. 1: Dışa açılan geniş, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. İyi açıklı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi kahverenginde olup koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır.

(form 11, mal 1a)

Lev. No. 2: Dışa açılan geniş, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Dış yüzeyi alacalı ve iyi açıklıdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır.

(form 11, mal 1b)

Lev. No. 3: Dışa açılan geniş, basık boyunlu çömlek parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Alacalıdır. Sert açıklı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Hamuru siyah özlüdür. Kum, ince taşçık ve yoğun mika katkılıdır.

(form 11, mal 1b)

LEV. XXV

Lev. No. 1: Küresel ve çiftkonik gövdeli, dışa dönük ağız kenarlı açık kap parçasıdır. Kaseye yakın bir forma sahiptir. Kırmızımsı-koyu kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıklı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir ve koyu gri özlüdür. Kum ve yoğun mika katkılıdır.

(form 12, mal 1b)

Lev. No. 2: Küresel ve çiftkonik gövdeli, dışa dönük ağız kenarlı açık kap parçasıdır. Kaseye yakın bir forma sahiptir. Açıklı ve astarlıdır. Hamur rengi açık kahverengindedir. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkılıdır.

(form 12, mal 2a)

Lev. No. 3: Küresel ve çiftkonik gövdeli, dışa dönük ağız kenarlı açık kap parçasıdır. Kaseye yakın bir forma sahiptir. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açıklı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Hamuru gri özlüdür. Kum ve taşçık katkılıdır.

(form 12, mal 1b)

Lev. No. 4: Küresel ve çiftkonik gövdeli, dışa dönük ağız kenarlı açık kap parçasıdır. Çömleğe yakın bir forma sahiptir. Krem-bej yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve kireç katkılıdır.
(form 12, mal 4)

Lev. No. 5: Küresel ve çiftkonik gövdeli, dışa dönük ağız kenarlı açık kap parçasıdır. Çömleğe yakın bir forma sahiptir. Hamuru açık kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(form 12, mal 4)

LEV. XXVI

Lev. No. 1: Küresel gövdeli yatay kulplu çömleğe ait gövde parçasıdır. Parçanın küreselleşen kısmının üzerinde yatay şekildekulp-tutamak bulunmaktadır. Krem renginde yüzey rengine sahiptir. Mal 4 ile temsil edilir. Alacalıdır. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum, ince taşçık ve kireç katkılıdır.

Lev. No. 2:Küresel gövdeli çömleğe ait gövde parçasıdır. Koyu bej yüzey rengindedir. Mal 4 ile temsil edilir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamuru yüzey rengi ile aynıdır ve gri özlüdür. Kum, kireç, bitkisel katkı ve ince taşçık katkılıdır.

LEV. XXVII

Lev. No. 1: Silindirik boyunlu çömlek parçasıdır. Devetüyü üzerine Morumsu-kırmızı astar uygulanmıştır. Mal 2b ile temsil edilir. İyi açkılıdır ve alacalı yüzeye sahiptir. Hamur rengi devetüyü rengindedir. Hamurunda ince açık gri öz mevcuttur. Kum, kireç ve ince taşçık katkılıdır.

Lev. No. 2: Omurgalı çömleğe ait dip parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir.Sert açkılı olup, astarsız ve yüzeyi alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı olmakla beraber gri özlüdür. Kum, taşçık katkılı ve az oranda mika katkılıdır.

Lev. No. 3: Omurgalı çömleğe ait gövde parçasıdır. Kırmızı-kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Alacalıdır. İyi açkılı ve parlaktır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir ve koyu gri özlüdür. Kum ve yoğun mika katkılıdır. Mika katkısı parçanın yüzeyinde de belirgindir.

LEV. XXVIII

Lev. No. 1: Düz dip parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve bitkisel katkılıdır.

Lev. No. 2: Düz dip parçasıdır. Pembemsi-kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Az açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. İri taşçık, mika ve iri bitkisel katkıdır.

Lev. No. 3: Düz dip parçasıdır. Krem-bej yüzey rengine sahiptir. Mal 4 ile temsil edilmektedir. Az açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 4: Düz dip parçasıdır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Açık ve astarsızdır. Hamuru gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve az oranda mika katkıdır. 0

Lev. No. 5: Düz dip parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. İyi açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynı olup gri özlüdür. İri taşçık ve yoğun mika katkıdır.

Lev. No. 6: Düz dip parçasıdır. Grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilmektedir. İyi açık ve astarsızdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum ve yoğun mika katkıdır.

Lev. No. 7: Düz dip parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Sert açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte olup koyu gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve yoğun mika katkıdır.

Lev. No. 8: Düz dip parçasıdır. Kırmızımsı-kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. İyi açıktır. Hamur rengi koyu kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.

LEV. XXIX

Lev. No. 1: Düz dip parçasıdır. Koyu kahverenginde yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. İnce taşçık ve kum hamur içeriğinde görülmektedir.

Lev. No. 2: Düz dip parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Parçanın iç yüzeyi ve hamuru siyah özlüdür. Kum, taşçık ve yoğun mika katkıdır.

Lev. No. 3: Düz dip parçasıdır. Koyu grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilir. Az açık ve astarsızdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve ince bitkisel katkıdır.

Lev. No. 4: Düz dip parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Mal 1b ile temsil edilir. Alacalıdır. İyi açık ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum, kireç ve yoğun mika katkıdır.

Lev. No. 5: Düz dip parçasıdır. Kırmızımsı-koyu kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve yoğun mika katkılıdır.

Lev. No. 6: Düz dip parçası. Mat koyu kahveyüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. İçi ve dışı iyi açkılıdır. İç yüzeyine daha sert açkılı uygulanmıştır. Astarsızdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum ve mika katkılıdır.

LEV. XXX

Lev. No. 1: Düz dip parçasıdır. Grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynıdır. Kum ve ince taşçık katkılıdır.
(mal 1a)

Lev. No. 2: Düz dip parçasıdır. Grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı olup koyu gri özlüdür. Kum, iri taşçık ve bitkisel katkılıdır.
(mal 1a)

Lev. No. 3: Düz dip parçasıdır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilmektedir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve yoğun mika katkılıdır.

Lev. No. 4: Düz dip parçasıdır. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte olup gri özlüdür. Kum, taşçık katkılı ve yoğun mika katkılıdır.

Lev. No. 5:Düz dip parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. İyi açkılı ve kendinden astarlıdır. Alacalıdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynıdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum ve yoğun mika katkılıdır.

Lev. No. 6: Düz dip parçasıdır. Kırmızımsı-kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Sert açkılı ve kendinden astarlıdır. Alacalıdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynıdır. Kum ve az oranda mika katkılıdır.

LEV. XXXI

Lev. No. 1:Düz (yastıklı) dip parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilmektedir. Az açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve koyu gri özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.

Lev. No. 2:Düz (yastıklı) dip parçasıdır. Mal 1a ile temsil edilmektedir. Grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. Az açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynı olup koyu gri özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.

Lev. No. 3: Düz (yastıklı) dip parçasıdır. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Açkısız ve astarsızdır. Alacalıdır. Hamuru yüzey ile aynı renktedir ve siyah özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 4: Düz (yastıklı) dip parçasıdır. Grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. Az açkılı ve astarsızdır. Mal 1a ile temsil edilmektedir. Hamur rengi yüzey rengi ile aynı olup siyah özlüdür. Kum ve taşçık katkıdır.

Lev. No. 5: Düz (yastıklı)dip parçasıdır. Kahverengi yüzey rengine sahiptir. Açkılıdır. Alacalıdır. Mal 1b ile temsil edilir. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve koyu gri özlüdür. Kum ve taşçık katkıdır.

Lev. No. 6: Düz dip parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilmektedir. Açkılı, astarsız ve yüzeyi alacalıdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum, iri taşçık ve bitkisel katkıdır.

Lev. No. 7: Düz dip parçasıdır. Açık kahve yüzey üzerine kırmızı astar uygulanmıştır. Mal 2b ile temsil edilmiştir. Açkılıdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynı olup koyu gri özlüdür. Kum, kireç ve mika katkıdır.

Lev. No. 8:Düz (yastıklı)dip parçasıdır. Siyah yüzey rengine sahiptir. Mal 1c ile temsil edilmektedir. Açkısız ve astarsızdır. Hamuru siyah özlüdür. Kum, iri taşçık ve bitkisel katkıdır. 0

Lev. No. 9: Düz (yastıklı) dip parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Açkılı ve astarsızdır. Mal 1a ile temsil edilmektedir. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve koyu gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve bitkisel katkıdır.

Lev. No. 10: Düz dip parçasıdır. Koyu grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilmektedir. Alacalıdır. Açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum ve iri taşçık katkıdır.

Lev. No. 11: Düz dip parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi kahverengindedir. Kum, ince taşçık ve mika katkıdır.

LEV. XXXII

Lev. No. 1:Düz dip parçasıdır. Koyu grimsi-siyah yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilmektedir. İyi açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı rengindedir. Kum, ince taşçık ve az oranda mika katkıdır.

Lev. No. 2:Düz dip parçasıdır. Mat kahve yüzey rengindedir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. İyi açkılıdır. Hamuru koyu gri özlüdür. Kum, az oranda mika ve ince bitkisel katkıdır.

Lev. No. 3: Düz dip parçasıdır. Devetüyü renginde yüzeye sahiptir. Mal 4 ile temsil edilmektedir. Açıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum, ince taşçık ve ince bitkisel katkıdır.

LEV. XXXIII

Lev. No. 1: Dikey kulp-tutamak. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. İyi açıklı ve kendinden astarlıdır. Alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve koyu gri özlüdür. Kum, iri taşçık ve şamot katkıdır.

Lev. No. 2: Dikey kulp-tutamak. Koyu kahverengi yüzeye sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Sert açıklı ve astarsızdır. Alacalıdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynı olup koyu gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve ince bitkisel katkıdır.

Lev. No. 3: Dikey kulp-tutamak. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Açıklı ve kendinden astarlıdır. Alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve yoğun mika katkıdır.

Lev. No. 4: Dikey kulp-tutamak. Morumsu-kırmızı yüzey rengine sahiptir. Mal 2a ile temsil edilmektedir. İyi açıklı ve astarlıdır. Hamur rengi krem rengindedir. Kum, kireç ve ince bitkisel katkıdır.

LEV. XXXIV

Lev. No. 1:Dikey kulp-tutamak. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Az açıklı ve astarsızdır. Hamur rengi ile aynıdır ve koyu gri özlüdür. Kum ve iri taşçık katkıdır.

Lev. No. 2:Dikey kulp-tutamak. Kahverengi yüzey üzerine morumsu-kırmızı renkte astar uygulanmıştır. Mal 2a ile temsil edilmektedir. Açıklıdır. Hamur rengi kahverengindedir ve gri özlüdür. Kum, iri taşçık ve ince bitkisel katkıdır.

Lev. No. 3:Dikey kulp-tutamak. Grimsi-kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilmektedir. Sert açıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Koyu gri özlü hamura sahiptir. Kum ve iri taşçık katkıdır.

Lev. No. 4:Dikey kulp-tutamak. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Açıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey rengi ile aynıdır. Kum, iri taşçık ve bitkisel katkıdır.

Lev. No. 5:Dikey kulp-tutamak. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Açıklı ve astarsızdır. Yüzeyi alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 6: Dikey kulp-tutamak. Olasılıkla tutamak yeri oval uçlu bir alet ile delik açılarak oluşturulmuş. Yüzeyi morumsu-kırmızı astarlıdır. Mal 2a ile temsil edilir. İyi açıktır. Hamur rengi krem tonlarındadır ve açık gri özlüdür. Kum ve ince kireç katkıdır.

LEV. XXXV

Lev. No. 1: Dikey kulp-tutamak. Kulbun başladığı yerde kabartma olarak yapılmış düğme biçiminde bezeme mevcuttur. Ayrıca tutamak yeri yassı kesitlidir. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Az açıktır ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte ve koyu gri özlüdür. Kum, iri taşçık ve bitkisel katkıdır.

Lev. No. 2: Dikey kulp-tutamak. Koyu kahve yüzey rengindedir. Mal 1b ile temsil edilir. Alacalıdır. Açık ve astarsızdır. Tutamak yeri yassı kesitlidir. Hamur rengi yüzey ile aynı olup siyah özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 3: Dikey kulp-tutamak. Koyu grimsi-kahve yüzey rengindedir. Mal 1a ile temsil edilmektedir. Tutamak yeri yassı kesite sahiptir. İyi açıktır ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi kahverenginde olup koyu gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 4: Yatay kulp-tutamak. Bu parçanın tutamak yerini, olasılıkla oval uçlu bir alet ile delik açılarak oluşturulmuştur. Geniş küresel gövdeli çömleğe ait olmalı. Açık kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. İyi açıktır ve kendinden astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum, taşçık ve şamot katkıdır.

Lev. No. 5: Yatay kulp-tutamak. Küresel gövdeli çömleğe ait tutamak kısmı üçgenimsi bir kulptur. Koyu kahve yüzey rengindedir. Mal 1b ile temsil edilir. Astarsız ve açıksızdır. Alacalıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve gri özlüdür. Kum, yoğun mika, iri taşçık ve bitkisel katkıdır.

LEV. XXXVI

Lev. No. 1: Derin bir kaseye ait olan boya bezemeli gövde parçasıdır. Krem üzerine morumsu-kırmızı renkte parçanın içi ve dışı birbirine paralel kalın bant boya bezeme motif oluşturulmuştur. Mal 2a ile temsil edilir. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte ve gri özlüdür. Kum, kireç ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 2: Boya bezemeli gövde parçasıdır. Koyu krem yüzey üzerine kırmızı astarla bant boya bezemeler uygulanmıştır. İçi yüzeyinde paralel ince bantlar, dış yüzeyinde ise kalın bantlarla şevron motifi uygulanmıştır. Mal 2b ile temsil edilir. İyi açıktır. Hamuru koyu krem renginde ve koyu gri özlüdür. Kum, kireç ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 3: Boya bezemeli gövde parçasıdır. Parçanın iç yüzeyinde birbirini kesen ince bant bezemeler ile motifler yer almaktadır. Mal 2a ile temsil edilir. Devetüyü üzerine morumsu-kırmızı renkte boya bezeme bulunmaktadır. Kum ve taşçık katkıdır.

LEV. XXXVII

Lev. No. 1:Boya bezemeli gövde parçasıdır. Koyu gri yüzey üzerine kırmızı astarla bant boya bezemeler uygulanmıştır. İçi yüzeyinde iç içe şevron ince bantlar iç içe şevronlar, dış yüzeyinde ise birbirini kesen ince bant motifi uygulanmıştır. İyi açkılıdır. Mal 2b ile temsil edilir. Hamuru koyu krem renginde ve koyu gri özlüdür. Kum, kireç ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 2: Boya bezemeli gövde parçasıdır. İç yüzey üzerinde krem üzerine kırmızı renkte birbirini kesen ince bantlarla motifler yer almaktadır. Dış yüzeyinde birbirini kesen kalın bantlarla boya bezeme yer almaktadır. Mal 2b ile temsil edilir. İyi açkılı ve alacalıdır. Hamur rengi krem rengindedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 3: Boya bezemeli gövde parçasıdır. Parçanın iç yüzeyinde gri üzerine morumsu-kırmızı renkte birbirini kesen bant motifleri yer almaktadır. Mal 2a ile temsil edilir Hamur rengi yüzey ile aynı renkte olup gri özlüdür. Kum ve kireç katkıdır.

LEV. XXXVIII

Lev. No. 1:Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Sok ve çek tekniği ile yapılmıştır. Yüzeyi mat kahverenginde ve iyi açkılıdır. Mal 1b ile temsil edilir. Yan yana dörtlü sıra halinde ve birbirini kesen sokma bezemeler ile motif oluşturulmuştur. Bu motif oluşturulurken uç kısmı yuvarlak bir aletle kap nemli iken yüzeye hafif yatay bir açı ile baskı uygulanmıştır. İç yüzeyi hafif açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve mika katkıdır.

Lev. No. 2:Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Yüzeyi koyu kahverenginde ve iyi açkılıdır. Mal 1b ile temsil edilir. Astarsızdır. Dış yüzeyinde uç kısmı küt bir aletle yan yana ve düzenli aralıklarla sokma bezemeler yer almaktadır. Genel olarak parçanın dış yüzeyinde bu bezemelerle iç içe geçen şevronlar şeklinde motifler oluşturulmuştur. Hamur rengi yüzey ile aynıdır ve gri özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 3: Sokma bezemeli gövde parçası. Dış yüzeyinde düzenli aralıklarla sokma bezeme ile ‘ters V’ şeklinde motif uygulanmıştır. Koyu kahverengi yüzeye sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Hamuru gri özlüdür. İnce taşçık katkıdır.

Lev. No. 4:Sokma bezemeli gövde parçası. Dış yüzeyinde düzenli aralıklarla ve birbirini kesen üç sıra ‘V’ şeklinde motif uygulanmıştır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamuru yüzey ile aynıdır. İnce taşçık ve kum katkıdır.

Lev. No. 5:Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Omurgalı gövde parçasının yüzeyi mat kahverenginde alacalıdır. Mal 1b ile temsil edilir. Merkezde bir kabartma memecik ve bunu çevreleyen düzensiz sokma bezemeler ile motif bulunmaktadır. İç yüzeyi iyi açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum katkıdır.

Lev. No. 6: Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Kap nemli iken oval uçlu bir alet ile sokma şeklinde baskı

bezeme ile motif uygulanmıştır. İyi ağıklıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve kireç katkıdır.

Lev. No. 7: Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Sok ve çek(stap-and-drag) tekniğinde yapılmış Mat kahve yüzey rengindedir. Mal 1b ile temsil edilir. Yan yana paralel olarak belirli bir düzende sokma bezeme uygulanmıştır. Hamuru ince gri özlüdür. Kum, ince taşçık ve kireç katkıdır.

Lev. No. 8: Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Yatay 'V' biçiminde uygulanan sokma bezemeler ile motif oluşturulmuştur. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve az oranda mika katkıdır.

Lev. No. 8: Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Koyu kahve yüzey rengindedir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Kap nemli iken oval uçlu bir alet ile yan yana dikey olarak sokma bezeme ile motif uygulanmıştır. İyi ağıklıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve kireç katkıdır.

Lev. No. 9: Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Çömlek parçasına ait olmalı. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Kum ve mika katkıdır.

Lev. No. 10: Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Yüzeyi mat kahverenginde alacalıdır. Mal 1b ile temsil edilir. İnce taşçık ve kireç katkıdır.

Lev. No. 11: Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Kum katkıdır.

LEV. XXXIX

Lev. No. 1, 2,3 :Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Yüzey rengi kahve tonlarındadır. Mal 1b ile temsil edilir. Parçanın yüzeyi ağıklıdır fakat bezeme özenli uygulanmamıştır. Ok ucu veya benzeri bir aletle yan yana dörtlü sıra halinde ve düzenli aralıklarla baskı uygulayarak sokma bezemeler oluşturulmuştur. Bu parçanın benzerleri KNT'13 100 99 ve KNT'13 100 108 kodlu gövde parçalardır.

Lev. No. 4:Sokma bezemeli, gövde parçasıdır. Parçanın dış yüzeyinde yivle sınırlandırılmış alanın içerisine sokma bezemeler yapılmıştır. Mal 2b ile temsil edilir. Bezeme yapılan alanın dışında kalan kısma ise kırmızı boya astar uygulanmıştır ve bezemeli alan ise saklı astar uygulanmıştır. Hamuru krem rengindedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 5:Sokma bezemeli gövde parçasıdır. Açık kahverengi üzerine koyu kırmızı boya astar uygulanmıştır. Mal 2b ile temsil edilir. Yivlerle sınırlandırılarak üçgenler ve bu üçgenlerin içi düzenli aralıklarla ucu sivri bir aletle sokma bezeme yapılarak içleri beyaz macun dolgu ile doldurulmuştur. Sadece yivlerin dışında kalan alanlara boya astar uygulanmıştır. İç yüzeyi ise yalnızca sıvazlanarak yalın bırakılmıştır. Hamur rengi açık kahverengindedir. Kireç, taşçık ve kum katkıdır.

Lev. No. 6: Sokma bezemeli, gövde parçasıdır. Parçanın dış yüzeyinde yivle sınırlandırılmış alanın içerisine sokma bezemeler yapılmıştır. Mal 2b ile temsil edilir. Bezeme yapılan alanın dışında kalan kısmına ise kırmızı boya astar uygulanmıştır. Bezemeli alan ise saklı astar uygulanmıştır. Hamur rengi devetüyü rengindedir. Kum ve kireç katkılıdır.

Lev. No. 7:Sokma bezemeli, gövde parçasıdır. Parçanın dış yüzeyinde yivle sınırlandırılmış alanın içerisine sokma bezemeler yapılmıştır. Mal 2b ile temsil edilir. Bezeme yapılan alan saklı astar, bu alanın dışında kalan kısmına ise kırmızı boya astar uygulanmıştır. Hamuru krem rengindedir. Kireç, ince taşçık ve kum katkılıdır.

LEV. XL

Lev. No. 1: Baskı bezemeli gövde parçası. Dış yüzeyinde hafif oval bir aletle dikey olarak kap nemli iken baskı uygulayarak bezeme oluşturulmuştur. Bu baskılar düzensiz ve dağınık bir şekilde yapılmıştır. Kahverengi yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Kum katkılıdır.

Lev. No. 2: Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Yüzey rengi koyu gri tonlarındadır. Mal 1a ile temsil edilir. Parçanın dış yüzeyine düzenli aralıklarla küçük ince uçlu bir aletle doğru açı ile sokma bezemeler uygulanarak ağ motifi oluşturulmuştur. Sokma bezemelerin içi beyaz macun ile dolgu bulunmaktadır. Kanlıtaş Höyük seramiği içerisinde bu tür beyaz macun dolgulu örneklerle yalnızca iki parçada rastlanmıştır. Parçanın iç yüzeyinde ise herhangi bir bezemeye rastlanmamış sadece sıvazlanmıştır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Koyu gri özlüdür. Kum katkılıdır.

Lev. No. 3: Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Bezeme, kap kurumaya yakınen uygulandığı için kenarlarda taşmalar belirgindir. Küt uçlu bir aletin doğru açıyla kullanılmasıyla bezeme oluşturulmuştur.

Lev. No. 4: Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Alt alta ince çentikler bulunmaktadır. Mal 1b ile temsil edilir. Yatay açı ile art arda uzun baskı uygulayarak elde edildiği gözlemlenmiştir. Morumsu-kırmızı yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi kahverengindedir. Taşçık ve kum katkılıdır.

Lev. No. 5: Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Alt alta ince çentikler bulunmaktadır. Mal 1b ile temsil edilir. Yatay açı ile art arda uzun baskı uygulayarak elde edildiği gözlemlenmiştir. Morumsu-kırmızı yüzey rengine sahiptir. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi kahverengindedir. Taşçık ve kum katkılıdır.

Lev. No. 6:Baskı bezemeli, gövde parçasıdır. Dış yüzeyi açık kahverengindedir. Mal 1b ile temsil edilir. Dış yüzeyine yatay olarak hafif oval uçlu bir aletle, belirli aralıklarla kısa çentikler görülmüştür. Kısa çentik oluşturmak için iki kez yan yana sokma uygulayarak yapılmıştır. İç yüzeyi yalın bırakılmıştır.

Lev. No. 7:Baskı bezemeli küresel gövde parçasıdır. Dış yüzeyine koyu kırmızı astar uygulanmıştır. Mal 2b ile temsil edilir. Dikey olarak birbirini takip eden nokta –baskı bezeme uygulanmıştır. Hamur rengi açık kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.

LEV. XLI

Lev. No. 1: Yiv bezemeli, omurgalı gövde parçasıdır.Koyu griyüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilir. Dış yüzeyi gövdenin tam omurga yerinde çevreleyen bir yiv ve bunun üst kısmında,kabın tam omuz kısmı üzerinde yatay bant içinde iç içe geçmiş yatay ‘V’ motifi yer almaktadır. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renkte ve siyah özlüdür. Kum ve az oranda mika katkıdır.

Lev. No. 2: Yiv bezemeli, omurgalı gövde parçasıdır. Yüzey rengi grimsi-koyu kahve, yüzeyi alacalı, iç ve dış yüzey iyi açkılıdır. Mal 1b ile temsil edilir. Dış yüzeyi merkezde bir parmak baskı ve bunun üzerinde iç içe geçen yaylar şeklinde derin yiv bezemelerden oluşan motif görülmektedir. Derin yivler üzerinde beyaz macun dolgu kalıntıları mevcuttur. İyi açkılı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum, ince taşçık ve az oranda mika katkıdır.

Lev. No. 3: Yiv bezemeli gövde parçasıdır.Yüzey rengi mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Astarsız ve hafif açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 4: Hafif yiv bezemeli gövde parçasıdır. Yüzey rengi kahverengindedir. Mal 1b ile temsil edilir. Astarsız ve hafif açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum katkıdır.

Lev. No. 5: Hafif yiv bezemeli gövde parçasıdır. Gri yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilir. Astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı ve siyah özlüdür. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 6: Yiv bezemeli gövde parçasıdır.Dış yüzeyinde birbirine paralel dikey yivler bulunmaktadır. Mat kahverengi yüzey rengindedir.Mal 1b ile temsil edilir.Astarsız ve az açkılıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum katkıdır

Lev. No. 7: Yiv bezemeli omurgalı gövde parçasıdır. Dış yüzeyinde yan yana sıralı dikey yivler yer almaktadır. Kırmızı astarlı yüzeye sahiptir. Mal 2b ile temsil edilir. İyi açkılıdır. Kum ve kireç katkıdır.

LEV. XLII

Lev. No. 1: Yiv bezemeli, gövde parçasıdır. Yüzey rengi, mat kahverengindedir. Mal 1b ile temsil edilir. İyi açkılıdır. Dış yüzeyinde iç içe geçen dörtgen şeklinde yivlerle

motifler uygulandığı görülmektedir. İç yüzeyi açıktır ve herhangi bir bezeme görülmemektedir.

Lev. No. 2: Yiv bezemeli, gövde parçasıdır. Siyah yüzey rengine sahiptir. Mal 1c ile temsil edilmektedir. Dış yüzeyi üzerinde zik zak hatlarla düzenlenmiş birbirini takip ederek devam eden yivler yer almaktadır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum katkıdır.

Lev. No. 3: Baskı-yiv bezemeli gövde parçasıdır. Mat kahverengi yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilmektedir. Bir adet parmak baskı üzerine yan yana dikey olarak yapılmış iki adet yiv bezeme yer almaktadır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Kum katkıdır.

Lev. No. 4 : Baskı-yiv bezemeli gövde parçasıdır. Morumsu-kırmızı astarlı yüzeye sahiptir. Mal 2a ile temsil edilir. Dış yüzeyinde yan yana dikey sıralı yivlerin altında nokta-baskı bezeme uygulanmıştır. Hamur rengi açık kahverengindedir. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 5: Baskı-yiv bezemeli gövde parçasıdır. Siyah yüzey rengine sahiptir. Mal 1c ile temsil edilmektedir. Alt alta yiv bezemeler ve bunun üzerinde üst üste baskı bezemeler görülmektedir.

LEV. XLIII

Lev. No. 1: Kabartma bezemeli gövde parçasıdır. Mat kahverenginde yüzey rengindedir. Mal 1b ile temsil edilir. Dış yüzeyinde belli aralıklarla yan yana, uzun düğme şeklinde üç adet kabartma ve bu kabartmaların üzerinde yatay şekilde çentikler yer almaktadır. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 2: Kabartma bezemeli gövde parçasıdır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Gövde parçasının alt kısmında uzun düğme şeklinde bir adet kabartma ve bu kabartmanın üzerinde yatay şekilde çentikler yer almaktadır. Kum ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 3: Kabartma bezemeli gövde parçasıdır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilir. Dış yüzeyinde belli aralıklarla yan yana, ince uzun düğme biçiminde 4 adet kabartma ve bu kabartmaların üzerinde yatay şekilde çentikler yer almaktadır. Kum, az oranda mika ve ince taşçık katkıdır.

Lev. No. 4: Kabartma bezemeli gövde parçasıdır. Dış yüzeyinde kabartma bezeme üzerinde ince çentikler yer almaktadır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Hafif ağırlıklı ve astarsızdır. Kum ve ince taşçık katkıdır.

LEV. XLIV

Lev. No. 1: Kabartma memecik bezemeli gövde parçasıdır. Dış yüzeyinde kabartma olarak yapılmış yan yana iki adet memecik bezeme bulunmaktadır. Mat kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Hafif açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve taşçık katkıdır.

Lev. No. 2: Kabartma memecik bezemeli gövde parçasıdır. Dış yüzeyinde kabartma olarak yapılmış memecik bezeme bulunmaktadır. Koyu kahve yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Hafif açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve taşçık katkıdır.

Lev. No. 3: Kabartma memecik bezemeli, küresel gövdeli çömlek parçasıdır. Dış yüzeyi koyu gri rengindedir. İyi açık ve astarsızdır. Parçanın dış yüzeyinde küçük düğme şeklinde kabartma bezeme uygulanmıştır. Kum katkıdır.

LEV. XLV

Lev. No. 1: Kabartma bezemeli gövde parçasıdır. Kap nemli iken şerit ve düğme biçimindeki kil parçalarının yüzeye yapıştırılmasıyla oluşturulmuştur. Mat kahverenginde yüzey rengine sahiptir. Mal 1b ile temsil edilir. Açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum, ince taşçık ve şamot katkıdır.

Lev. No. 2: Kabartma bezemeli gövde parçasıdır. Bej yüzey rengine sahiptir. Mal 4 ile temsil edilir. İyi açık ve bej astarlıdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum, ince taşçık ve kuvars katkıdır.

Lev. No. 3: Kabartma bezemeli gövde parçasıdır. Açık kahve üzerine kırmızı astarlı yüzeye sahiptir. Geyik boynuzu biçimli (?) kabartma bezeme yer almaktadır. Mal 2b ile temsil edilir. Hamur rengi açık kahverengindedir. Kum, taşçık ve az oranda mika katkıdır.

LEV. XLVI

Lev. No. 1: Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Parçanın dış yüzeyinde paralel şekilde üç adet yiv bezemenin yanında biri büyük diğeri küçük şekilde iki adet baskı bezeme bulunmaktadır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilir. İyi açıktır. Kum ve az oranda mika katkıdır.

Lev. No. 2: Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Dış yüzeyinde damla biçimli iki adet baskı bezeme bulunmaktadır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilir. İyi açık ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı renktedir. Hamuru siyah özlüdür. Kum katkıdır.

Lev. No. 3: Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Dış yüzeyinde iki adet baskı bezeme bulunmaktadır. Koyu gri yüzey rengindedir. Açıklı ve astarsızdır. Mal 1a ile temsil edilir. Kum ve ince taşçık katkılıdır.

Lev. No. 4:Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Dış yüzeyinde ortada bir kabartma memecik ve onun çevresinde iki adet baskı bezeme bulunmaktadır. Koyu gri yüzey rengindedir. Mal 1a ile temsil edilir. İyi açıklıdır. Hamurunda siyah öz belirgindir. Kum ve taşçık katkılıdır.

Lev. No. 5:Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Gövde parçasının dış yüzeyinde yanyana üç sıra halinde üst üste ilerleyen on adet nokta biçiminde baskı bezeme bulunmaktadır. Açıklı ve astarsızdır. Kum ve ince taşçık katkılıdır.

Lev. No. 6:Baskı bezemeli gövde parçasıdır. Gövde parçasının dış yüzeyinde bir öbek oluşturacak şekilde sıralanmış yedi adet baskı bezeme bulunmaktadır. Hamurunda siyah öz bulunmaktadır. Kum katkılıdır.

LEV. XLVII

Lev. No. 1: Süzgeç kap parçasıdır. Açılan delikler düzensiz ve özenli değildir. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilir. Hafif açıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynı olup siyah özlüdür. Kum ve iri taşçık katkılıdır.

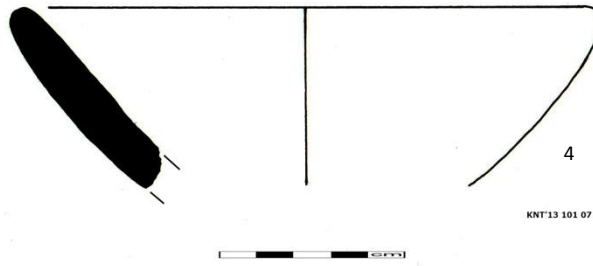
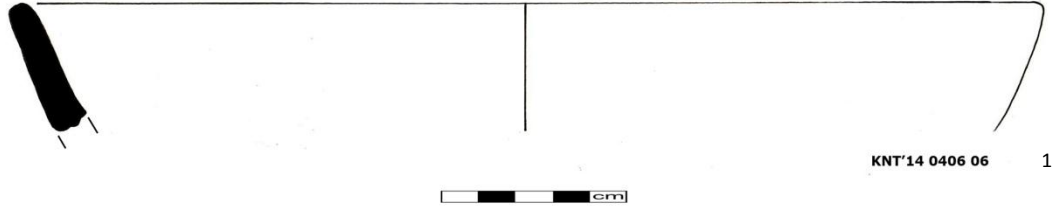
Lev. No. 2: Süzgeç kap parçasıdır. Kabin tam dibe yakın kısmı olmalı. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilir. Açık ve astarsızdır. Hamuru siyah özlüdür. Kum, iri taşçık ve bitkisel katkılıdır.

Lev. No. 3: Süzgeç kap parçasıdır. Koyu gri yüzey rengine sahiptir. Mal 1a ile temsil edilir. Hafif açıklı ve astarsızdır. Hamur rengi yüzey ile aynıdır. Kum ve iri taşçık katkılıdır.

EK-2 (LEVHALAR)

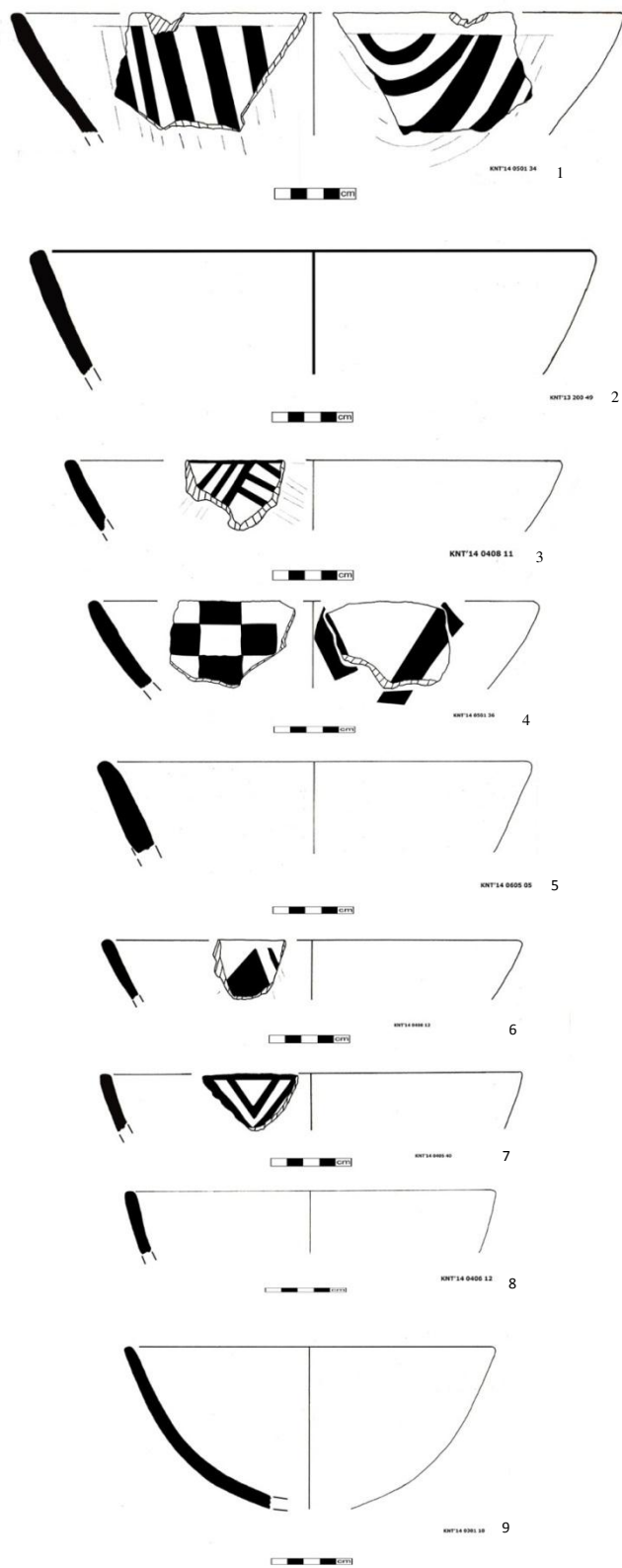
Levha I

Form 1

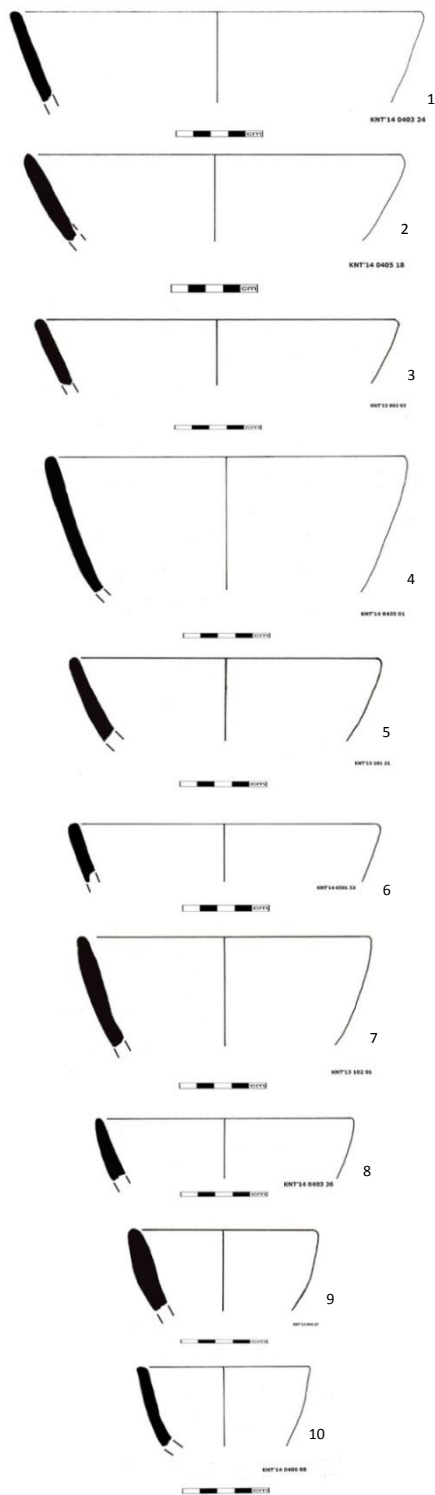
Levha II

Form 2

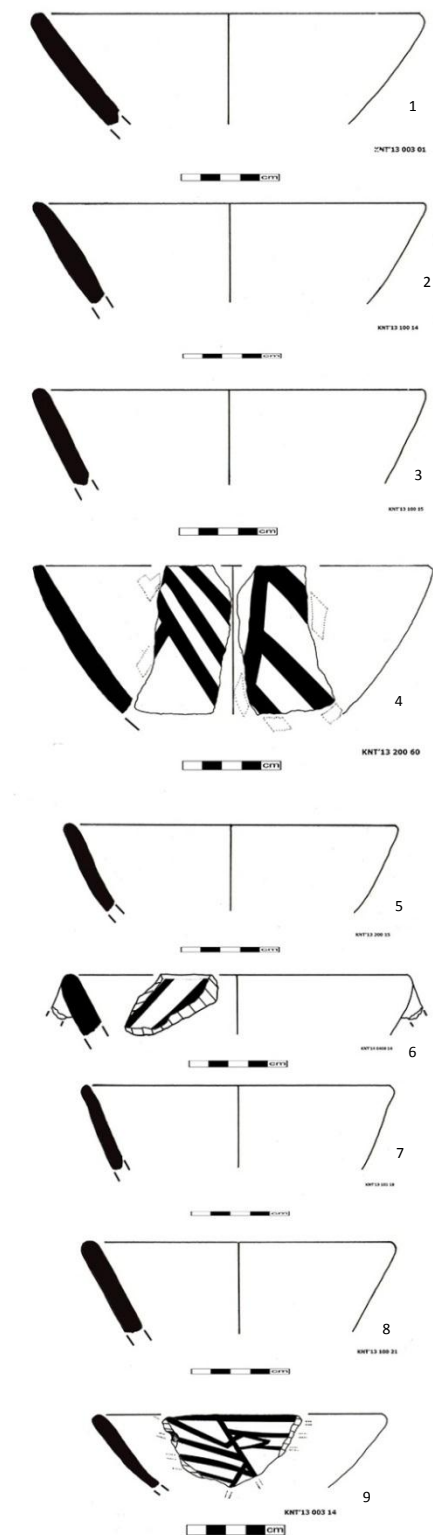
Levha III

Form 2

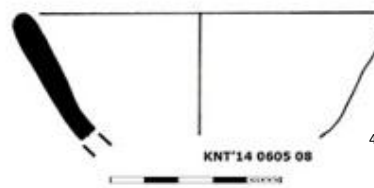
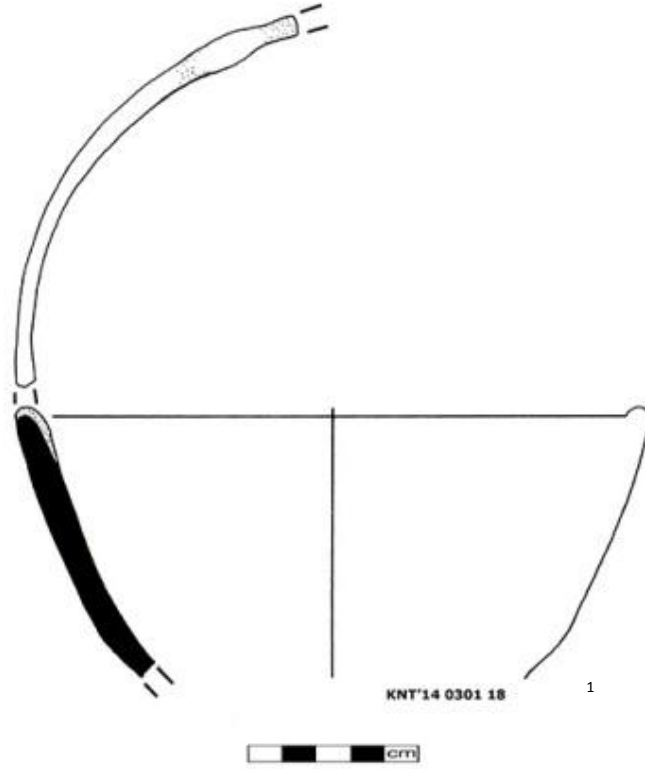
Levha IV

Form 2

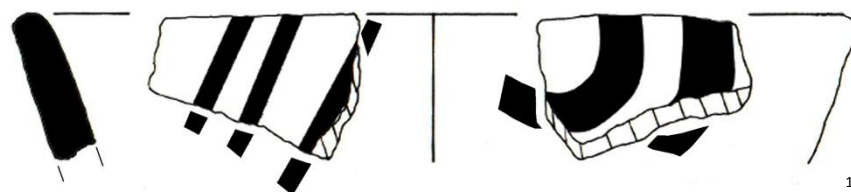
Levha V

Form 2

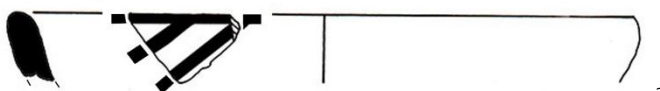

Levha VI

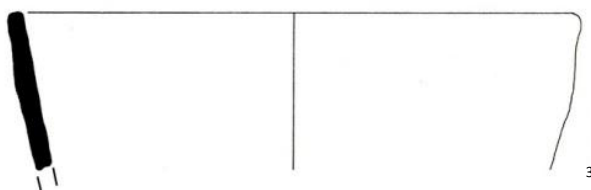
Form 2

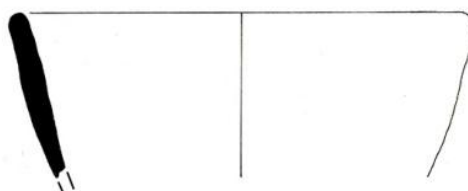
KNT'13 005 04

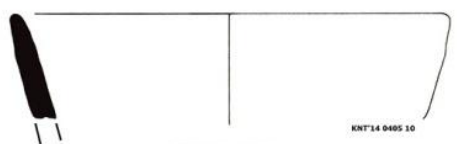
KNT'13 100 85

KNT'14 0804 02

KNT'14 0303 09

KNT'14 0405 10

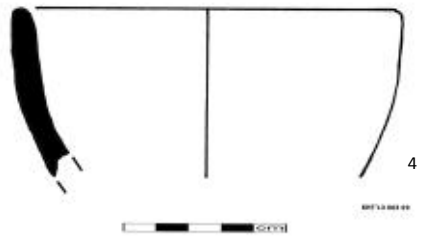
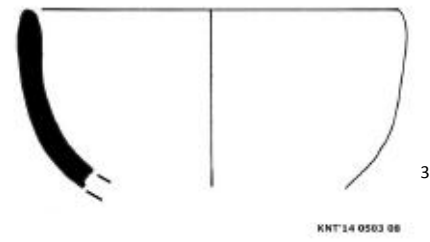
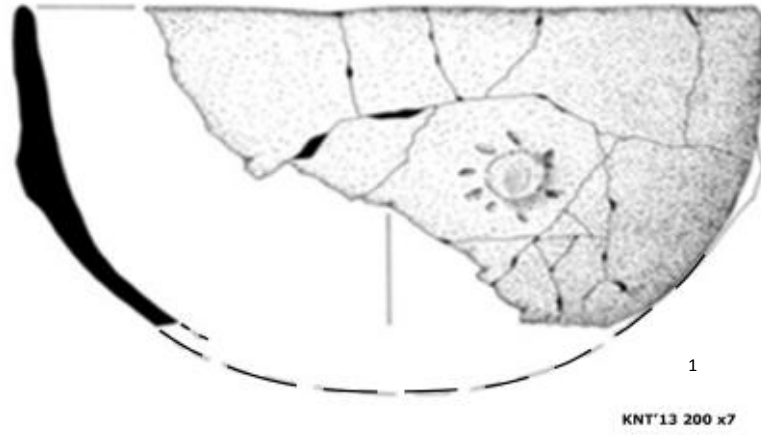

KNT'14 0403 42

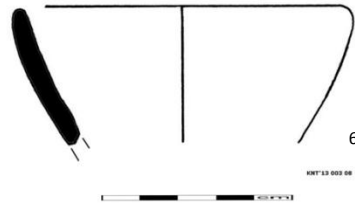
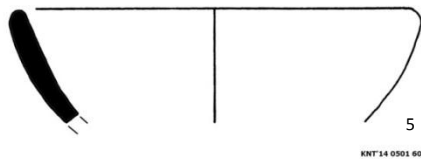
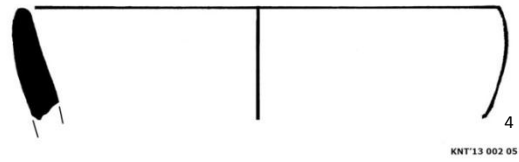
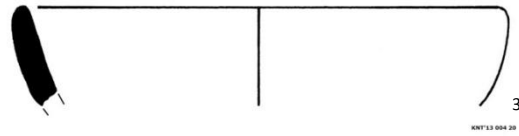
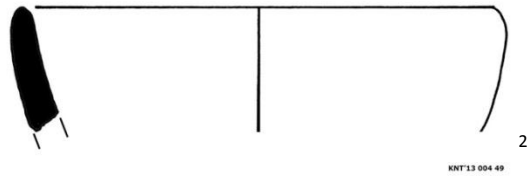
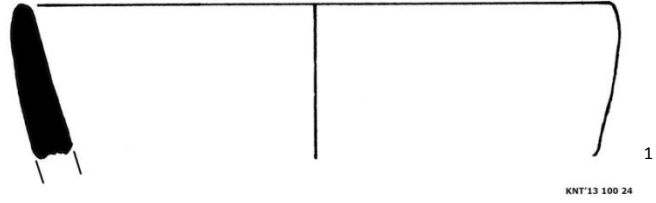
Levha VII

Form 3

Levha VIII

Form 3

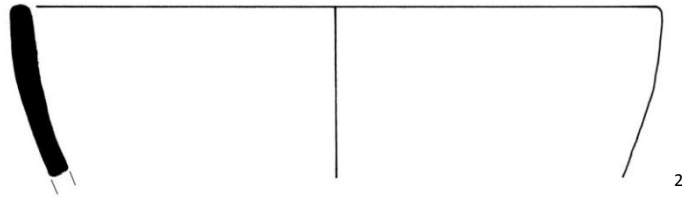

Levha IX

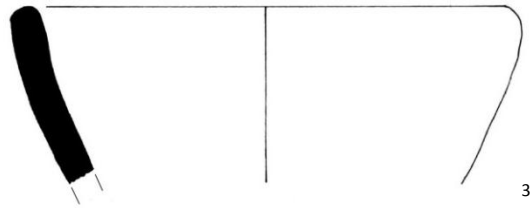
Form 3

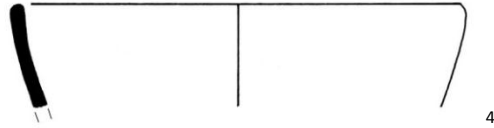
KNT'14 0403 14

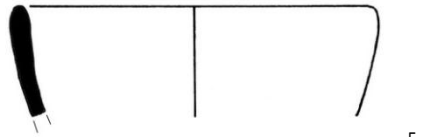
KNT'13 200 21

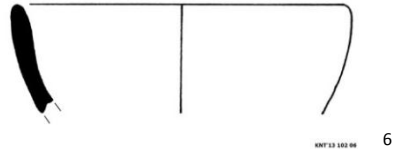
KNT'14 0303 08

KNT'13 200 64

KNT'13 004 30

KNT'13 102 08

KNT'14 0400 10

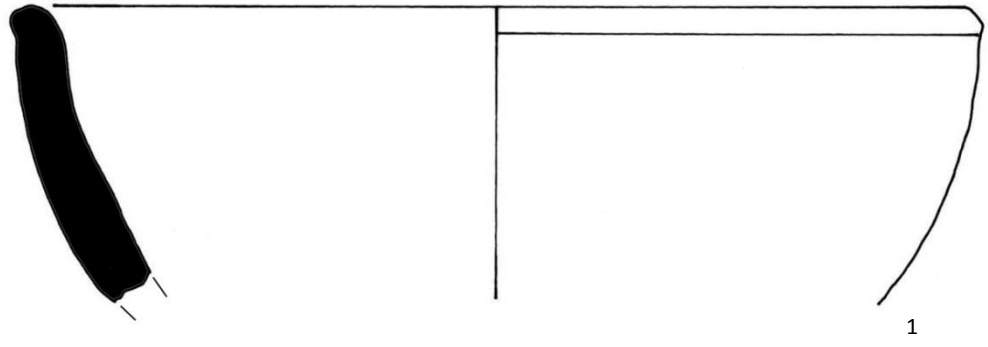
Levha X

Form 4

Levha XI

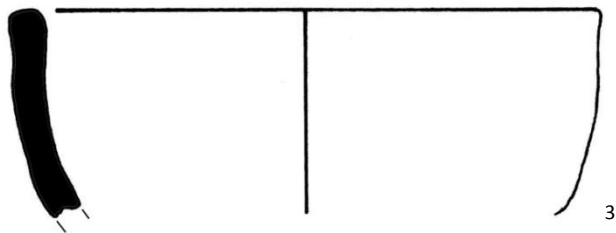
Form 4

KNT'14 0303 04

KNT'13 101 38

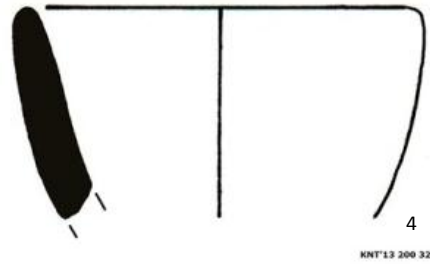
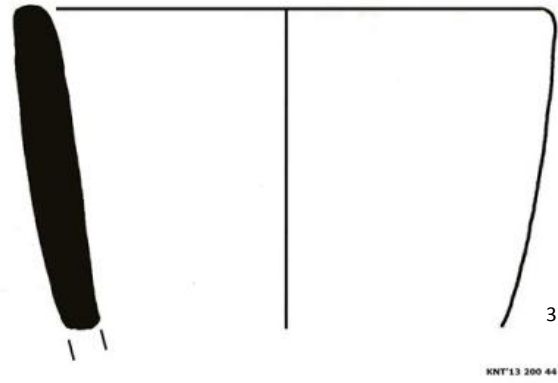
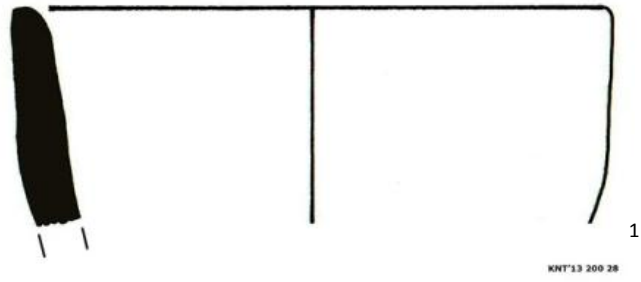

KNT'13 102 08

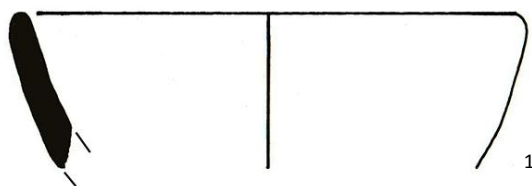
Levha XII

Form 5

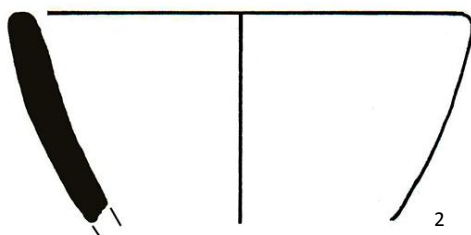

Levha XIII

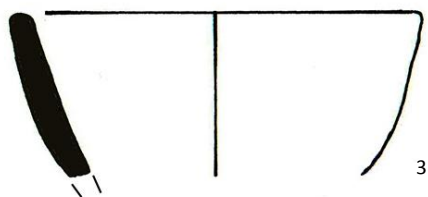
Form 5

KNT'13 200 65

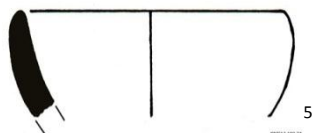
KNT'13 004 28

KNT'13 101 16

KNT'13 002 09

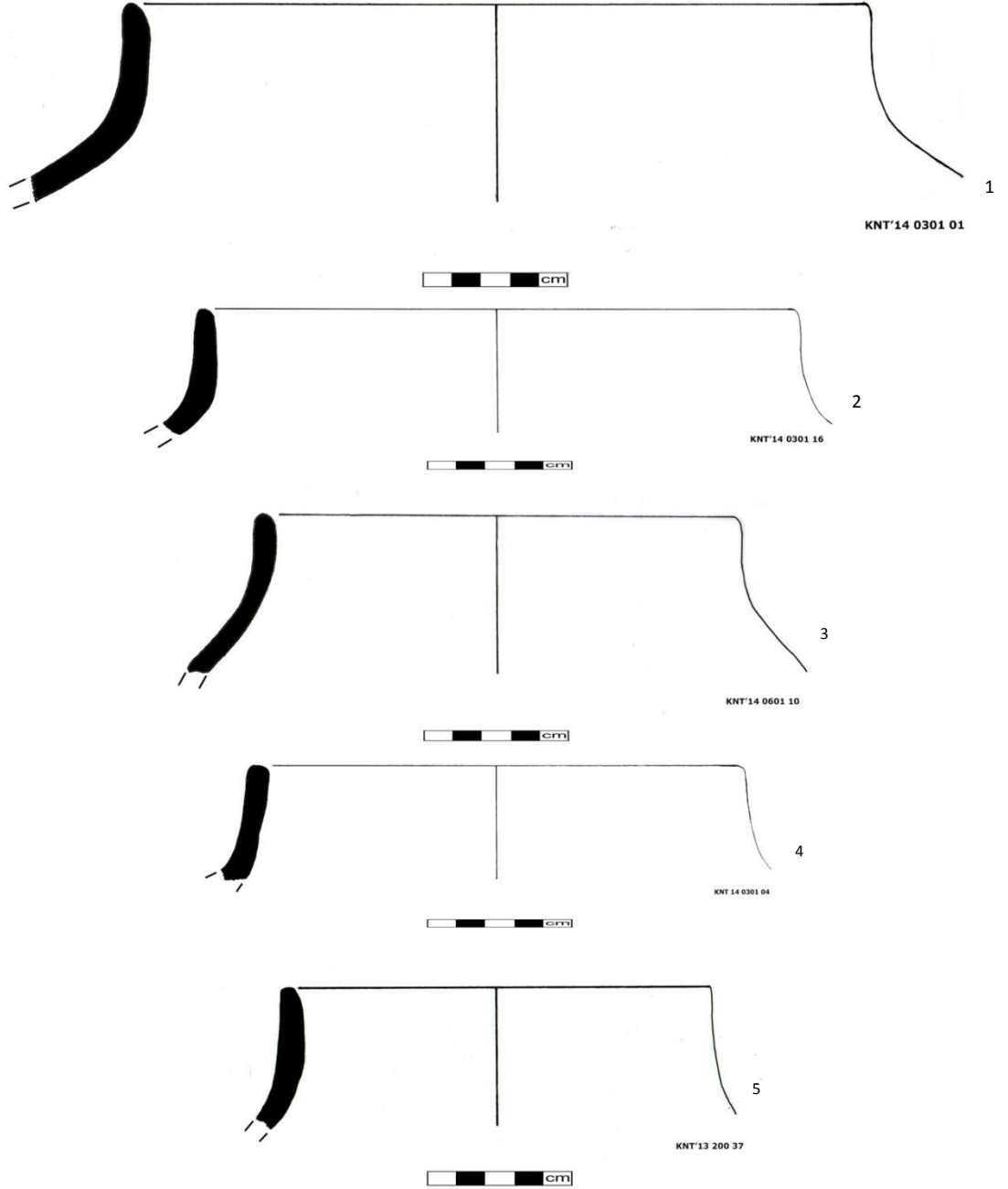

KNT'13 000 24

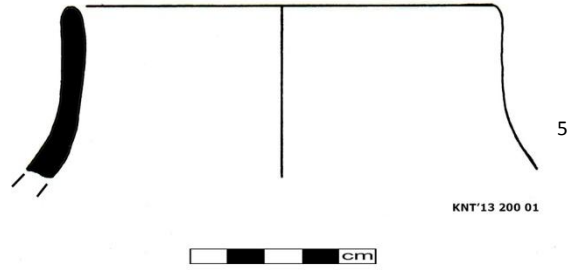
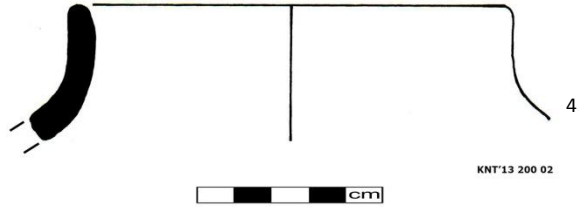
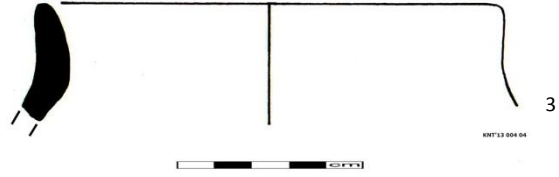
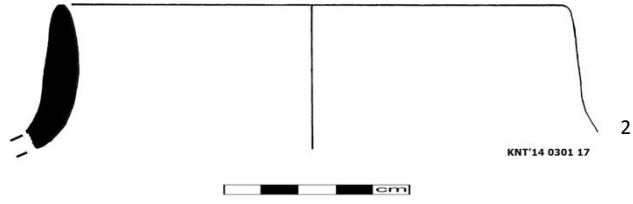
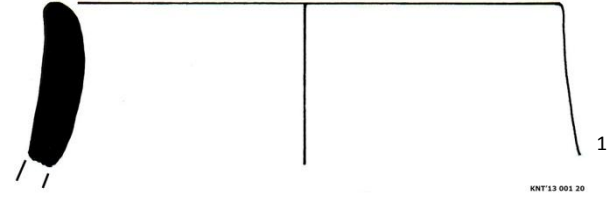
Levha XIV

Form 6

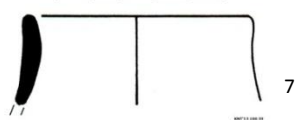
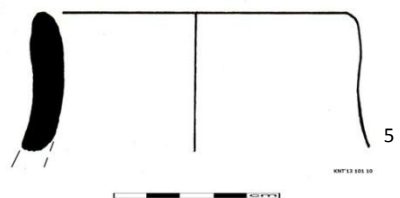
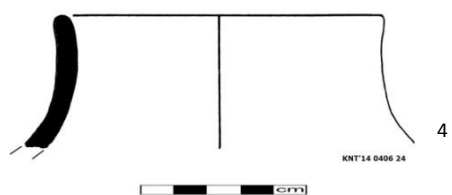
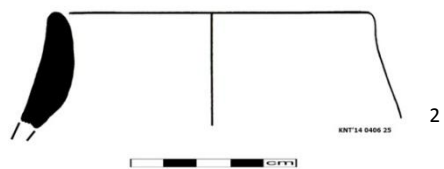
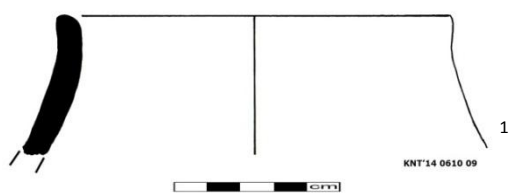
Levha XV

Form 6

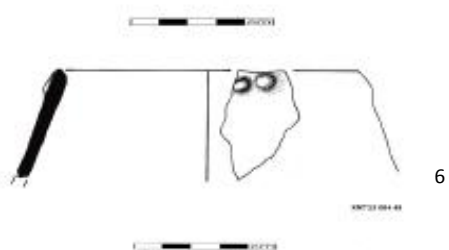
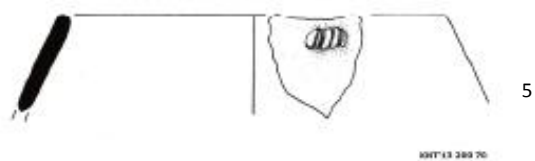
Levha XVI

Form 6

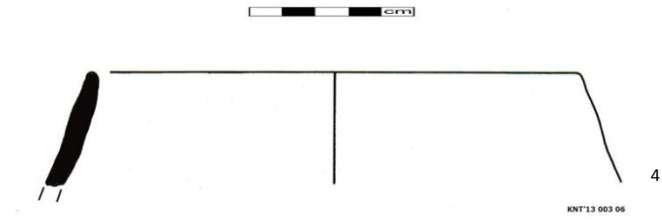
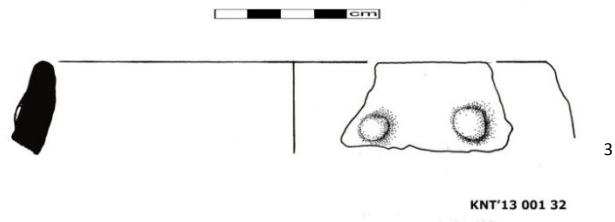
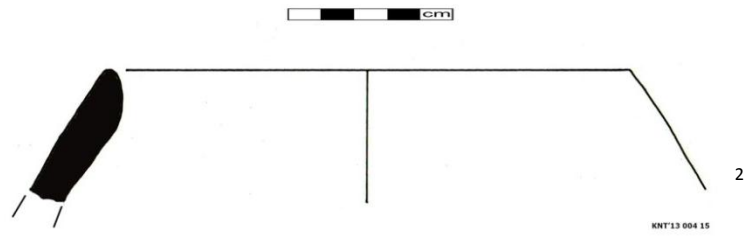
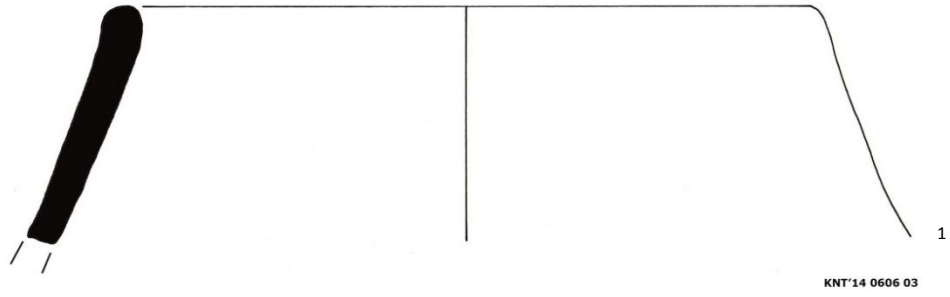
Levha XVII

Form 7

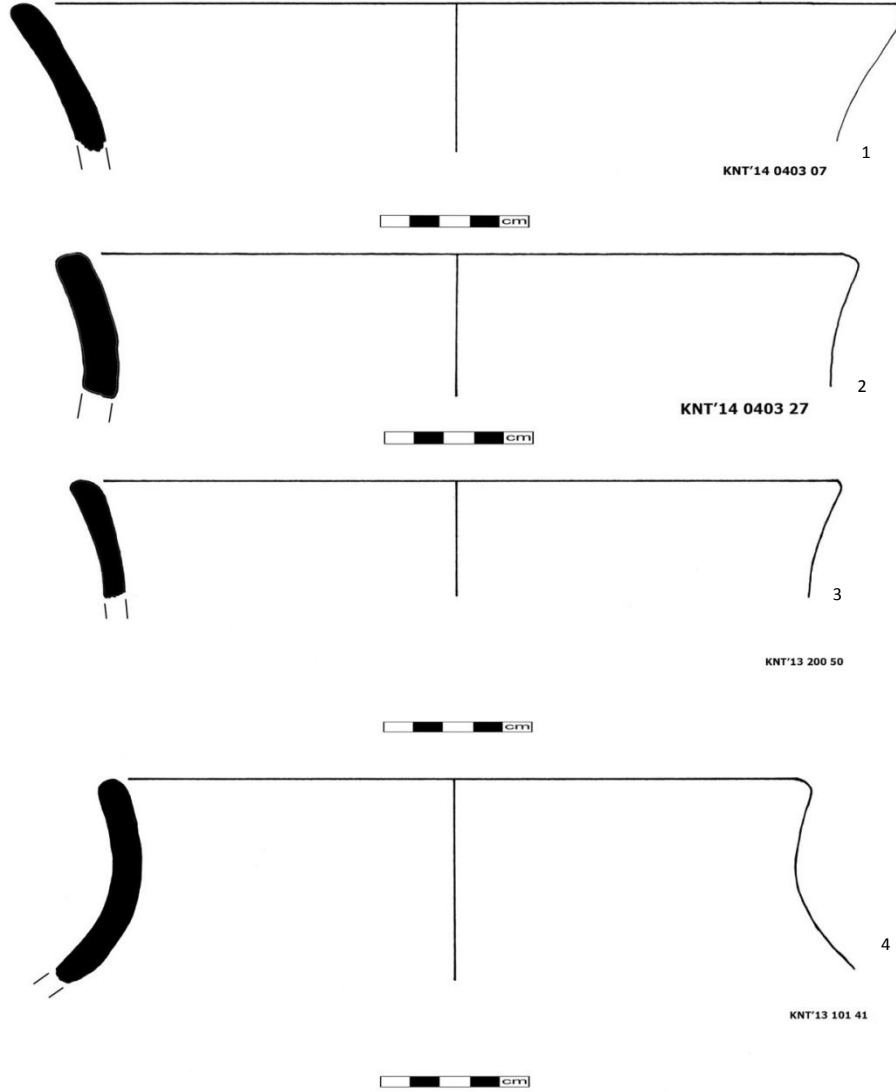
Levha XVIII

Form 7

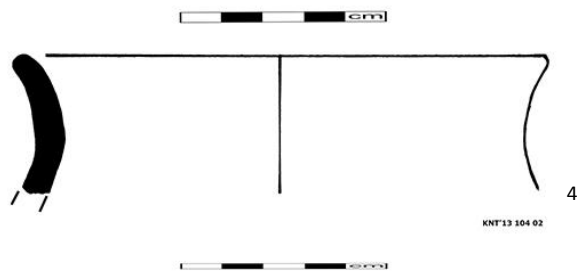
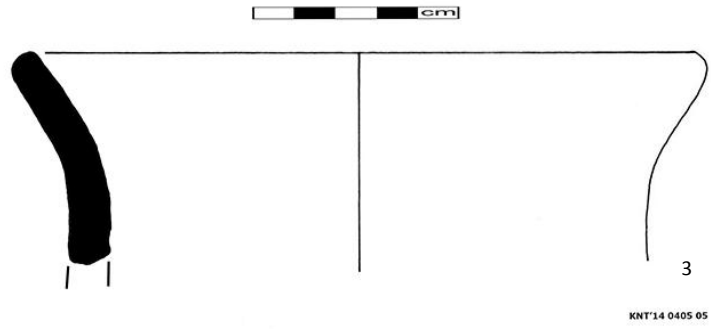
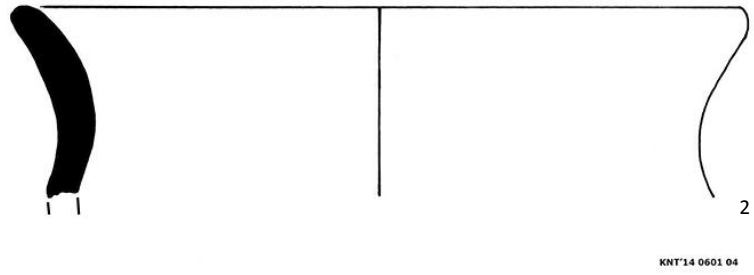
Levha XIX

Form 8

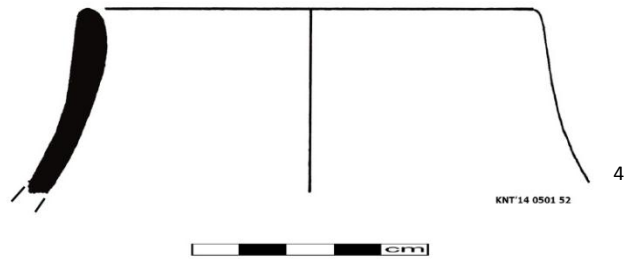
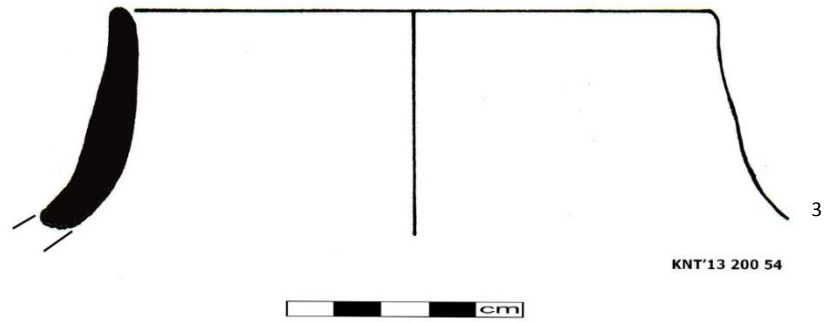
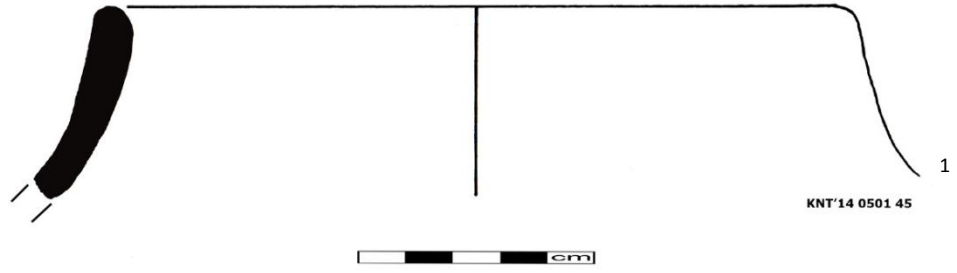
Levha XX

Form 8

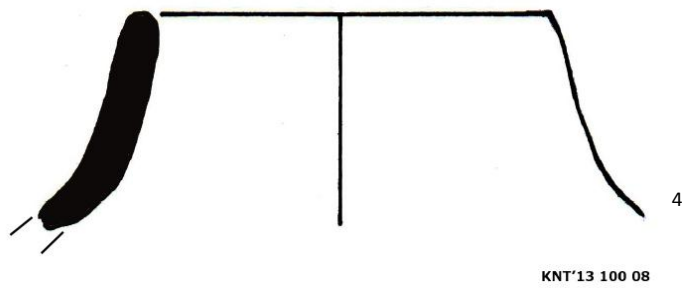
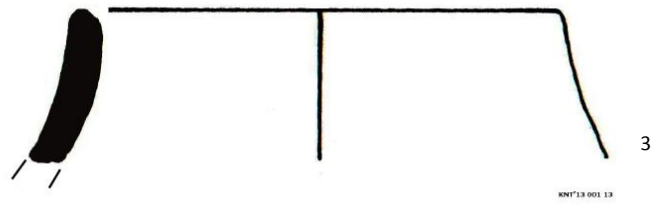
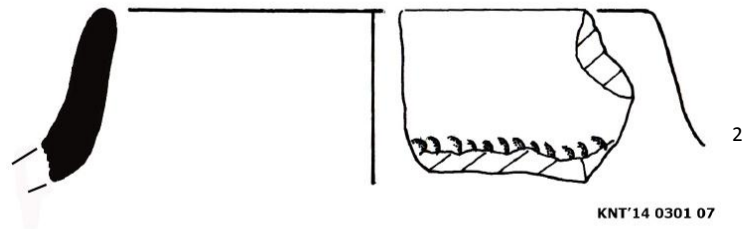
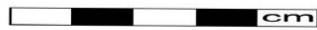
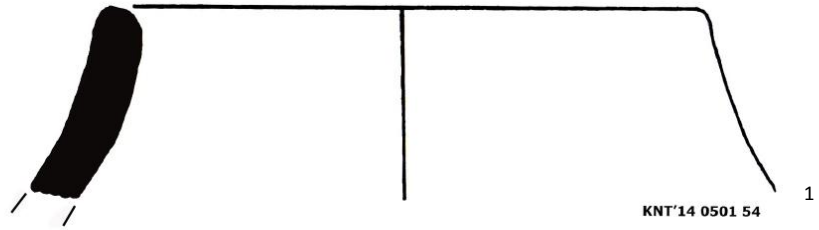
Levha XXI

Form 9

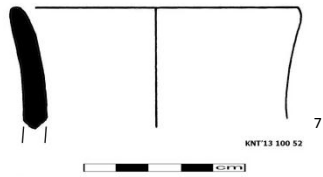
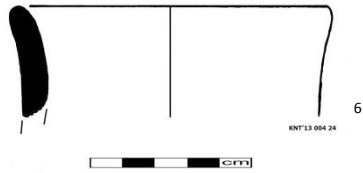
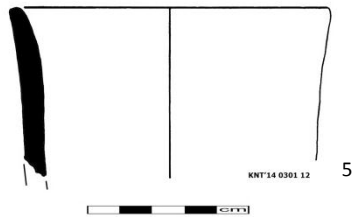
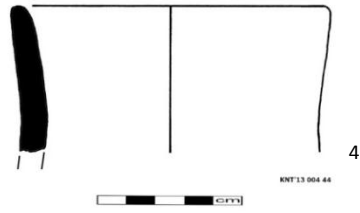
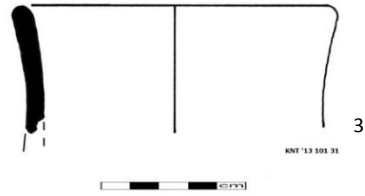
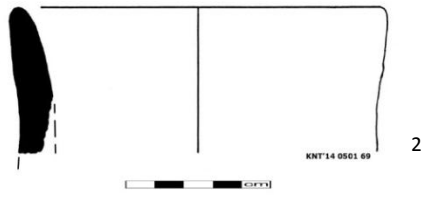
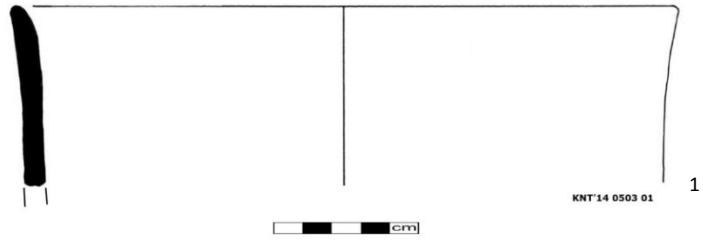
Levha XXII

Form 9

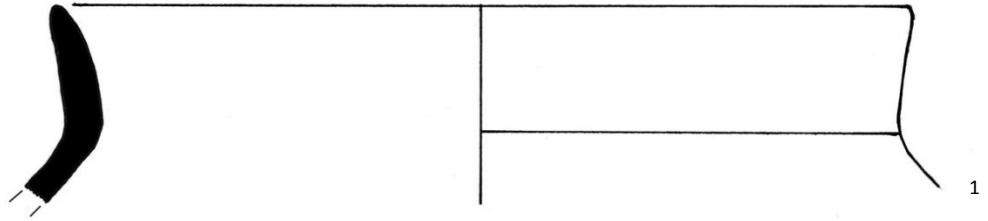
Levha XXIII

Form 10

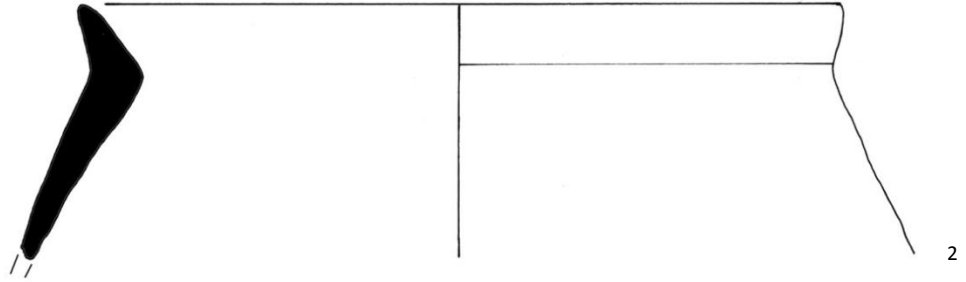

Levha XXIV

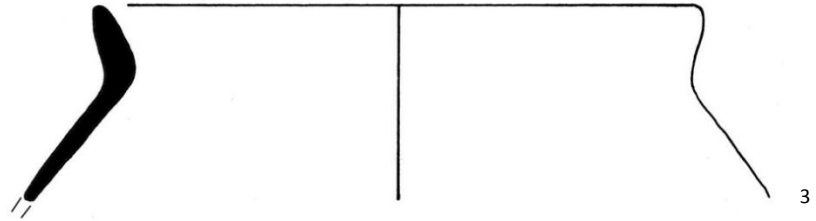
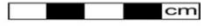
Form 11

KNT'13 004 37

KNT'14 0303 02

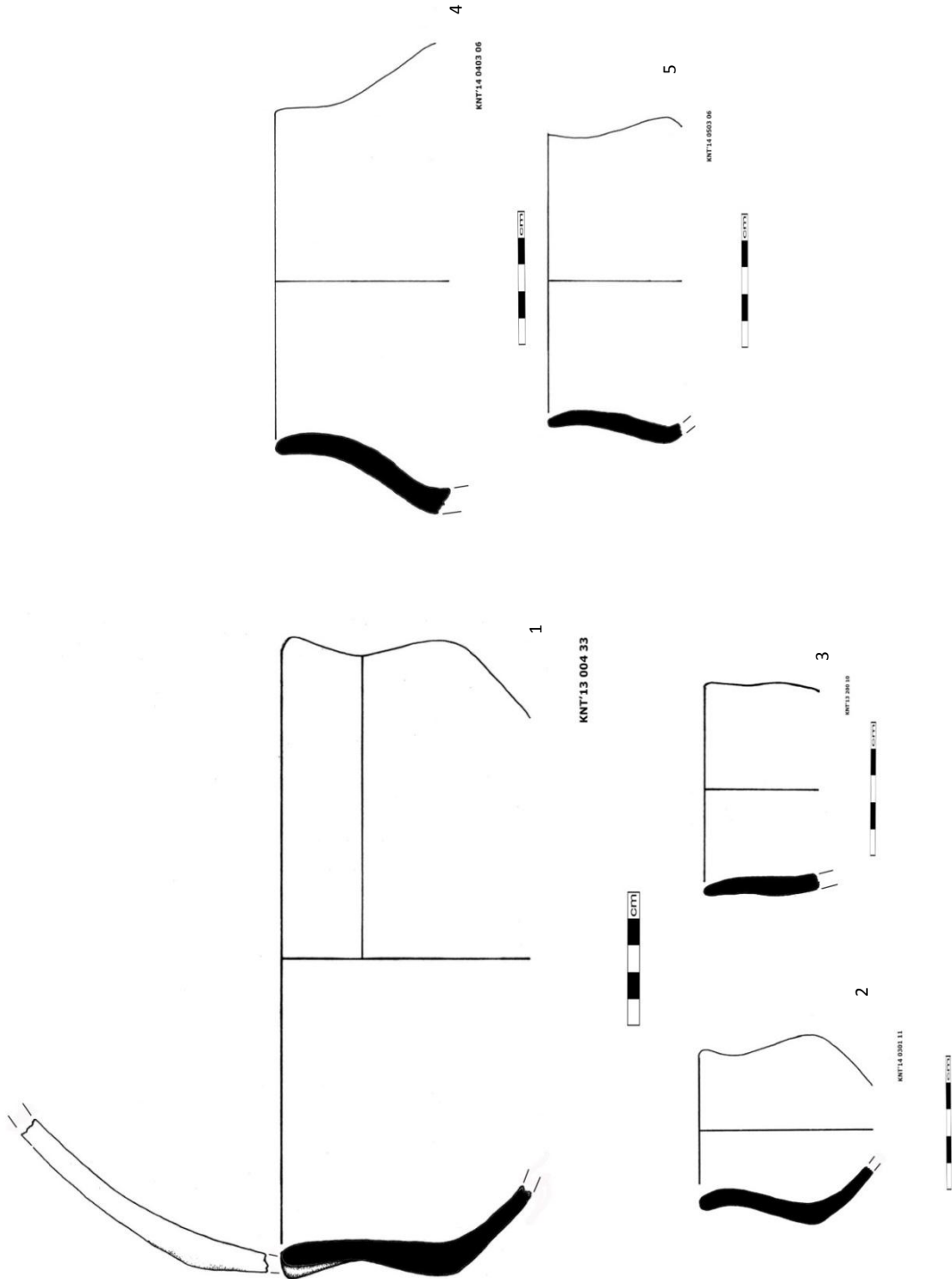

KNT'13 200 45

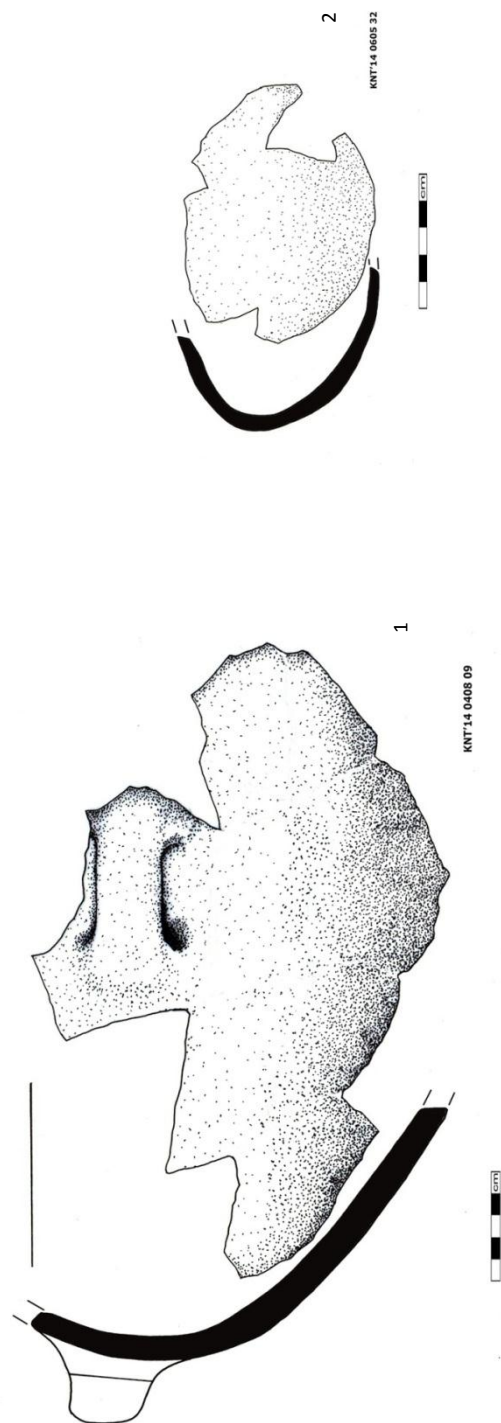

Levha XXV

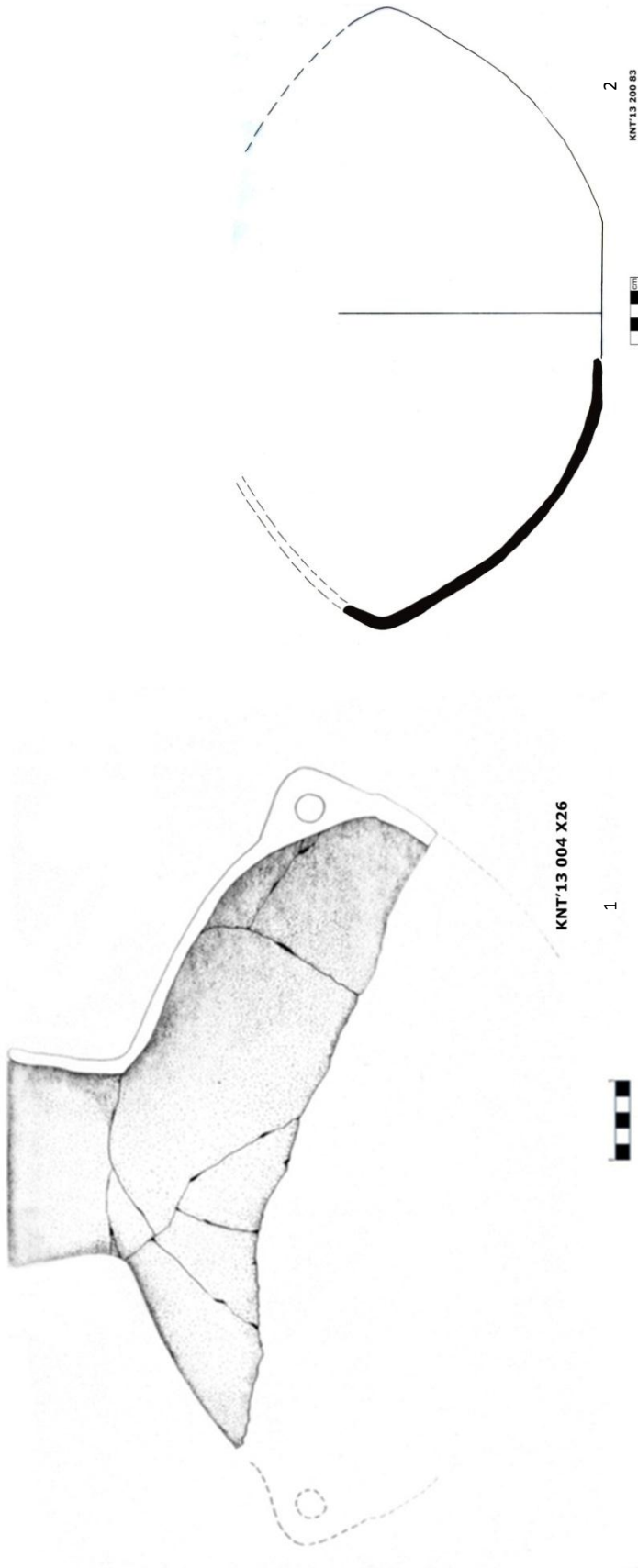
Form 12

Levha XXVI

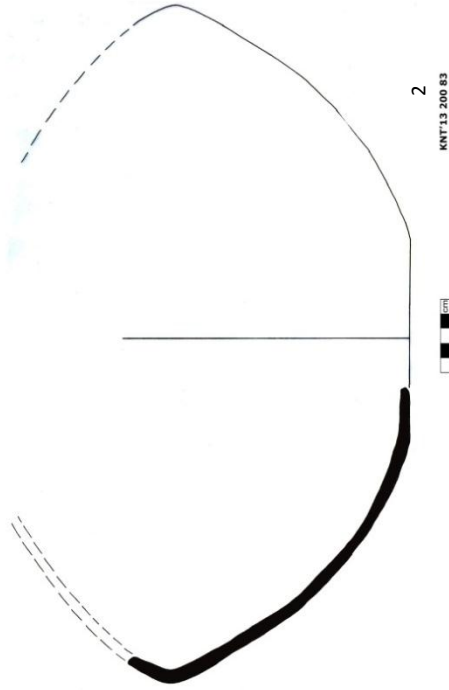

Levha XXVII

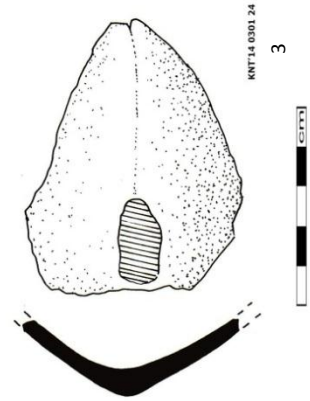
KNT'13 004 X26

1

2

KNT'13 200 83

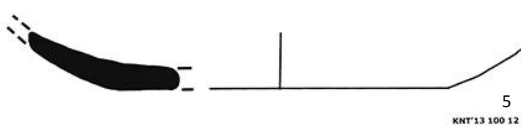
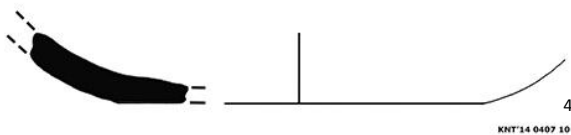
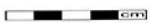
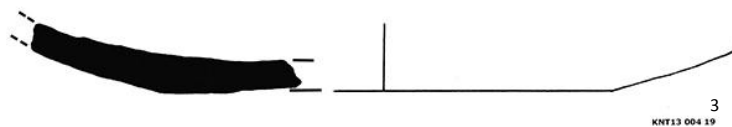
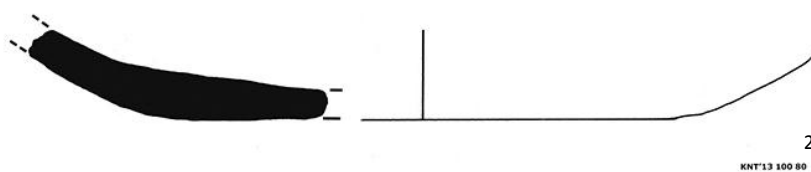
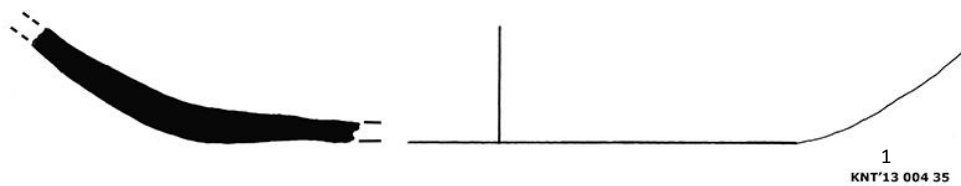

3

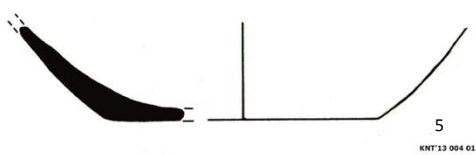
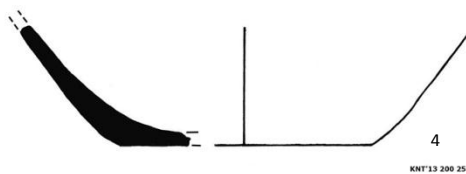
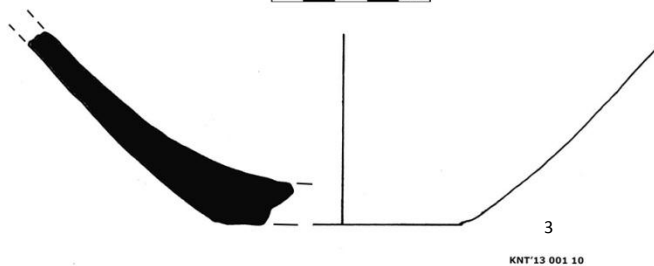
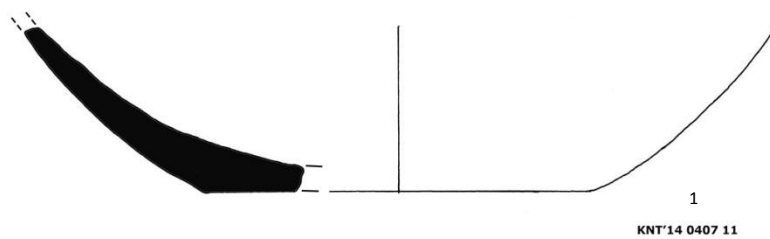
KNT'14 0301 24

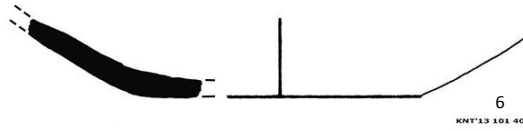
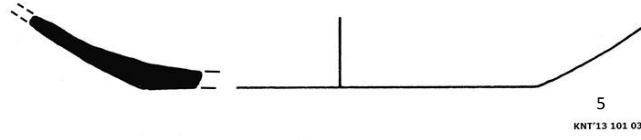
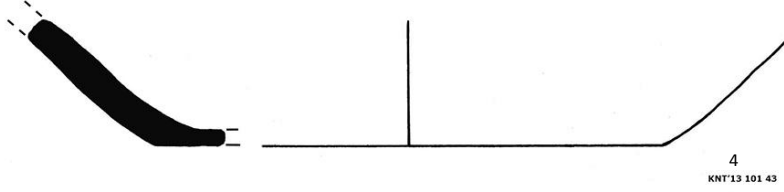
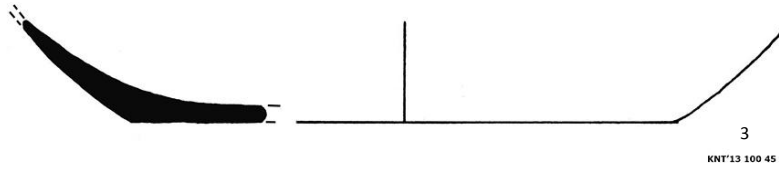
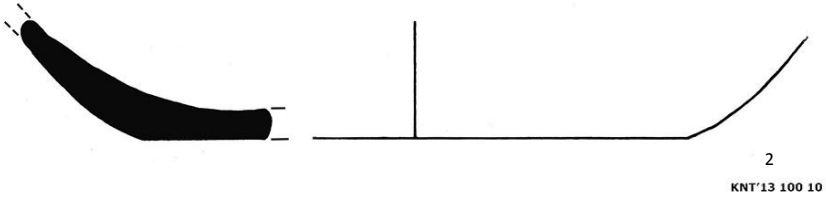
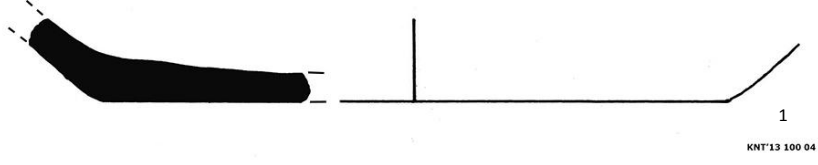
Levha XXVIII

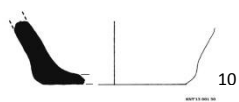
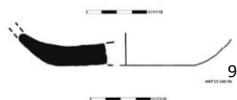
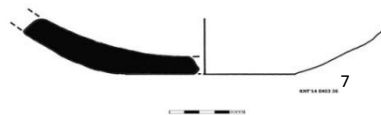
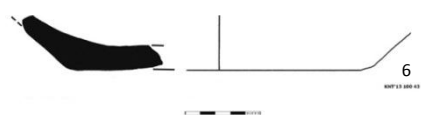
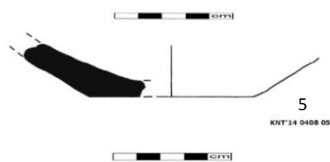
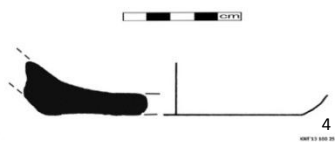
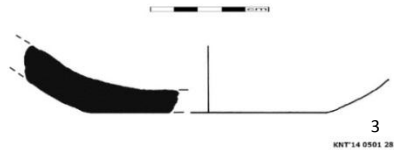
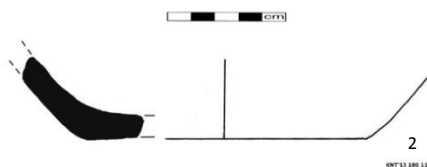
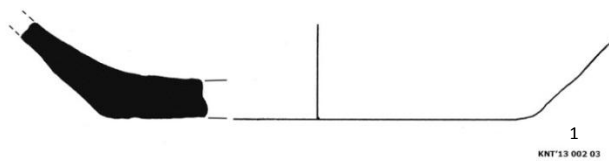
Levha XXIX

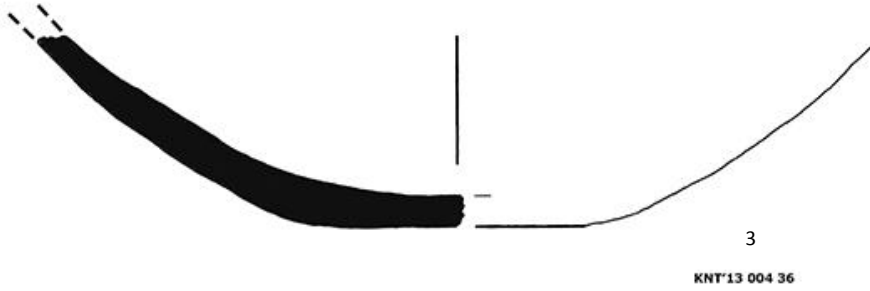
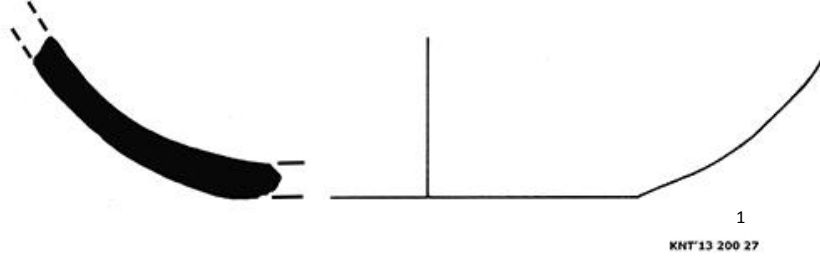
Levha XXX

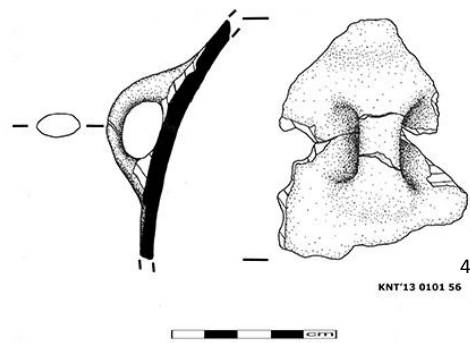
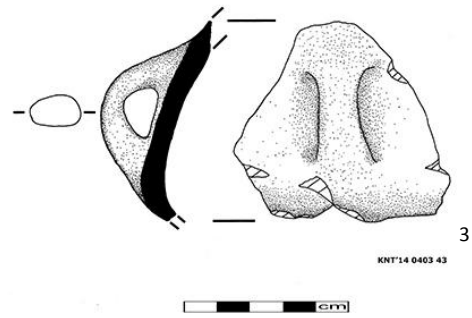
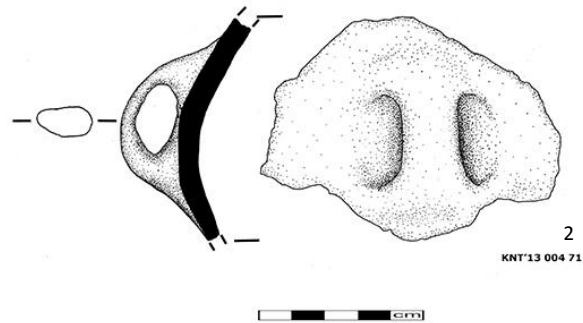
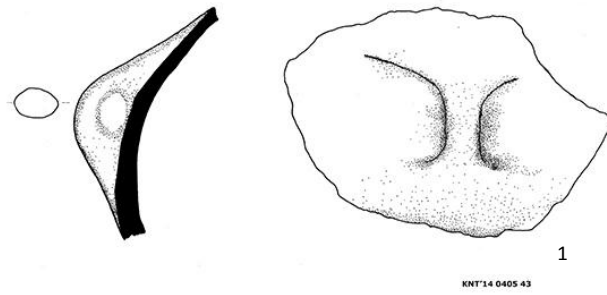
Levha XXXI

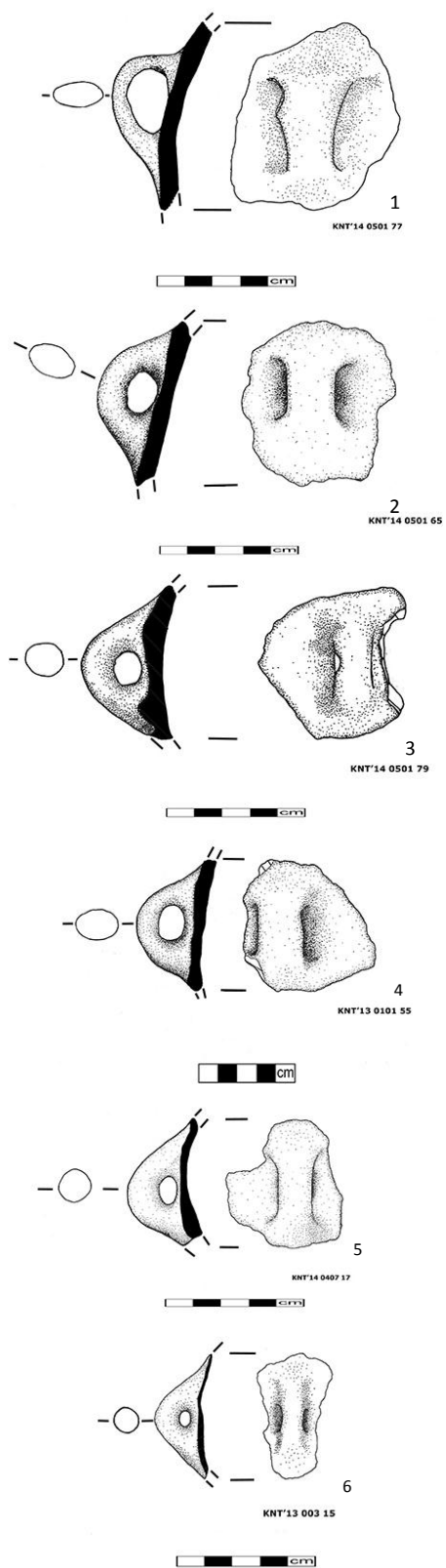
Levha XXXII

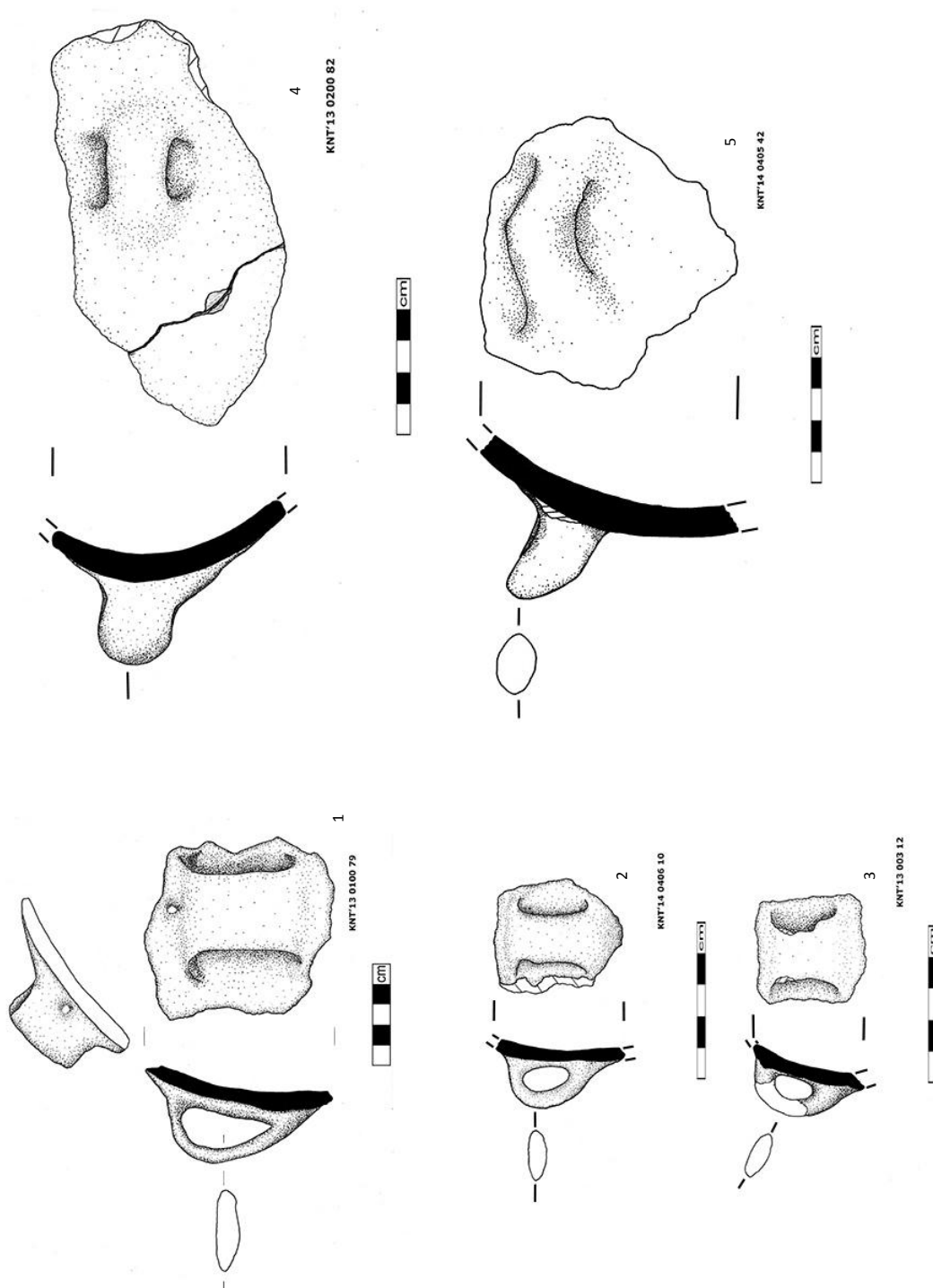
Levha XXXIII

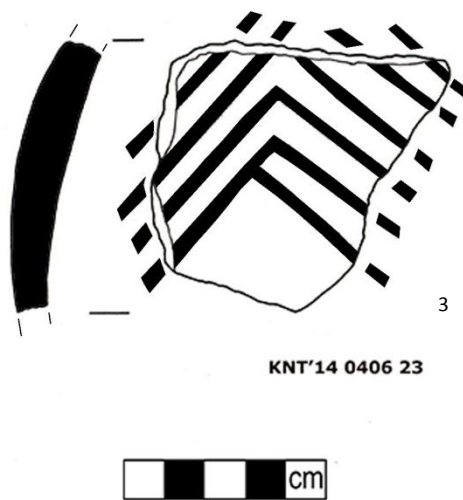
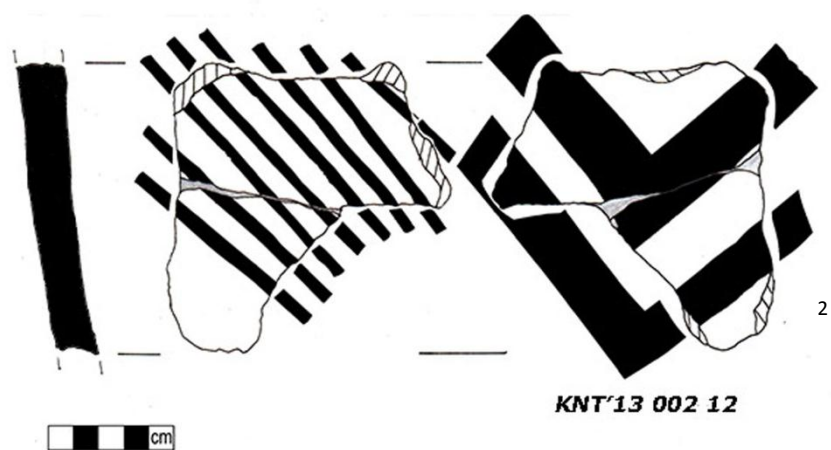
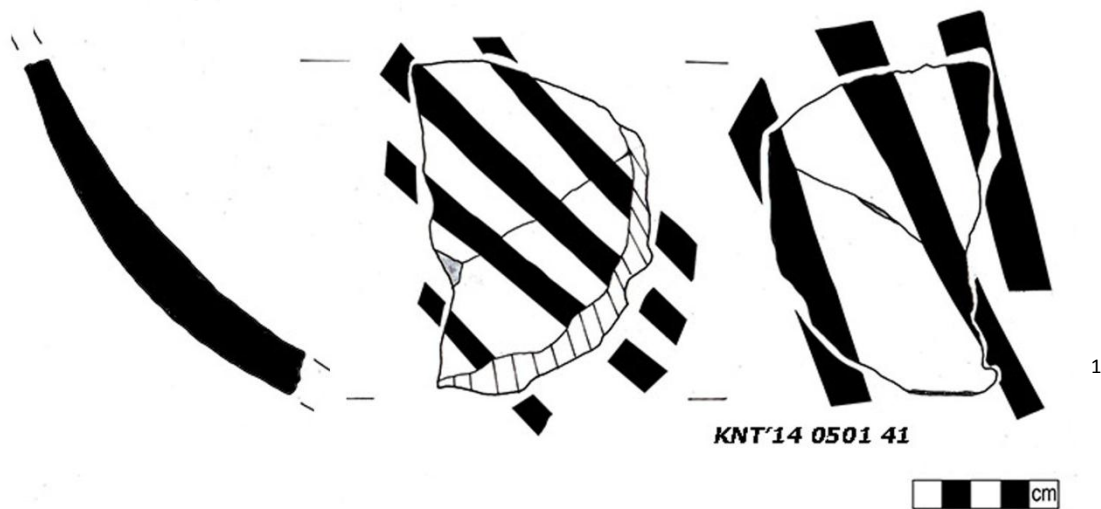
Levha XXXIV

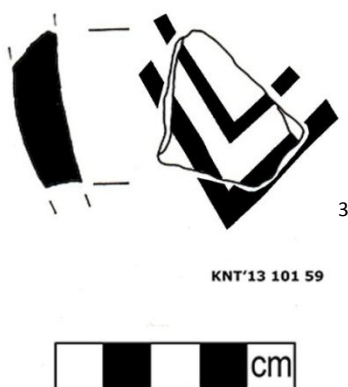
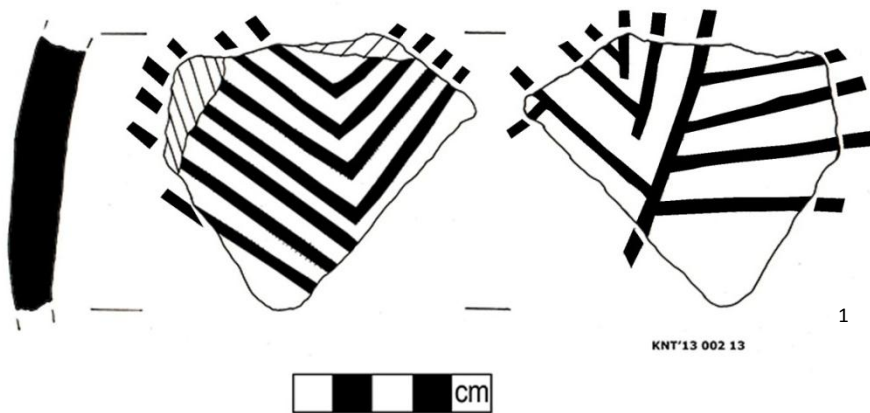
Levha XXXV

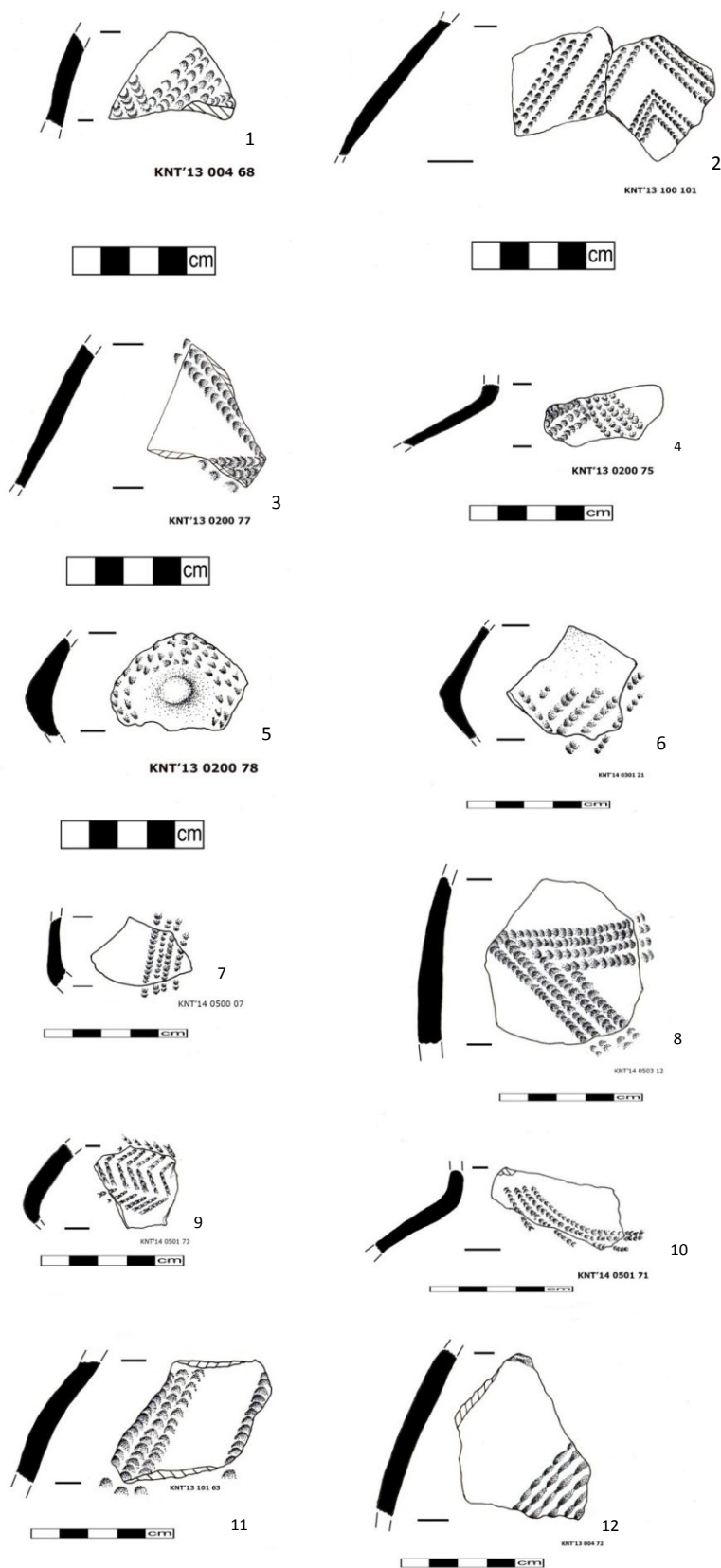
Levha XXXVI

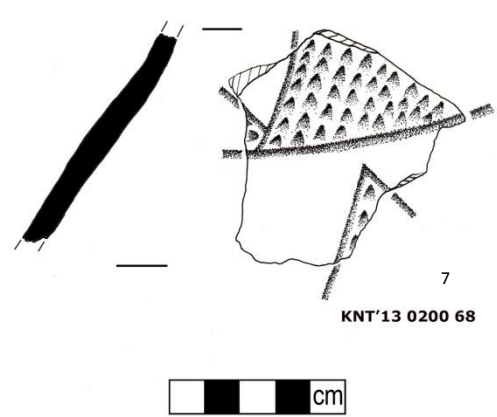
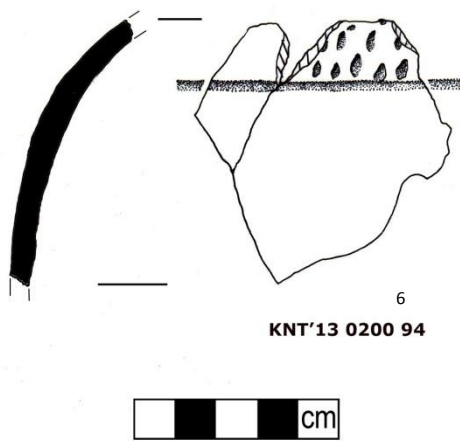
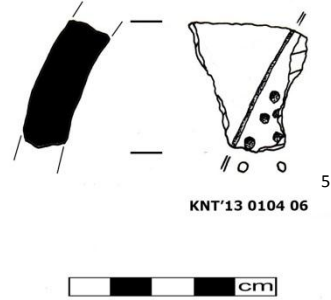
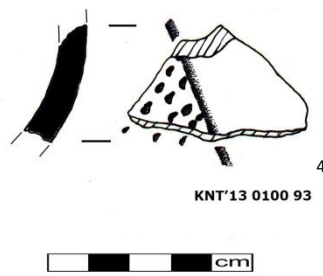
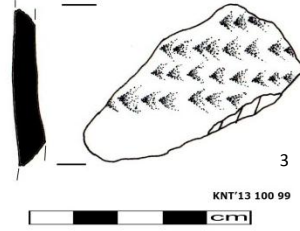
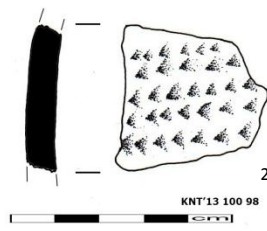
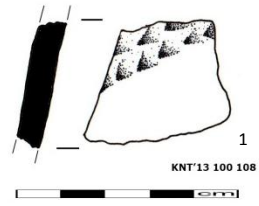
Levha XXXVII

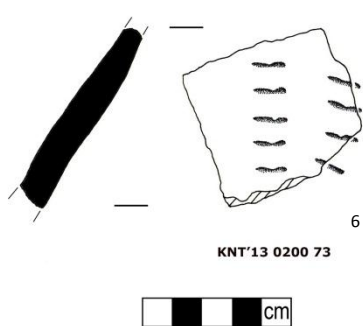
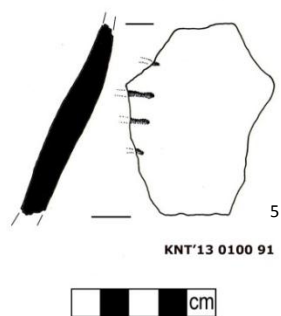
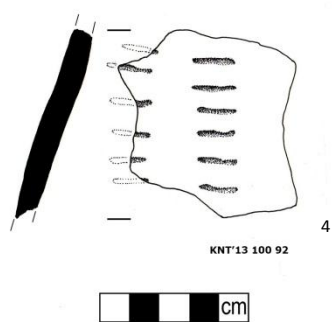
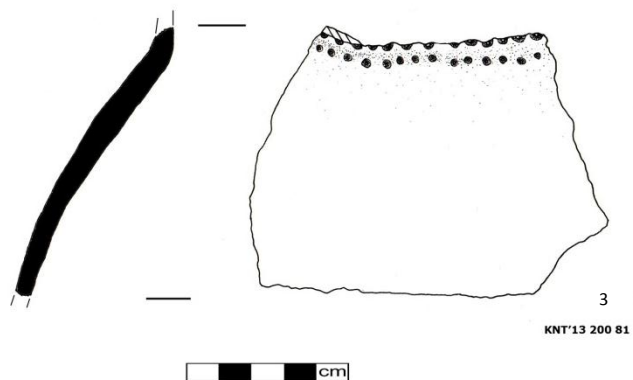
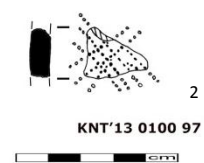
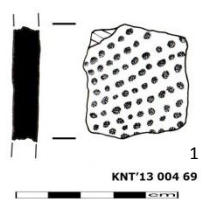
Levha XXXVIII

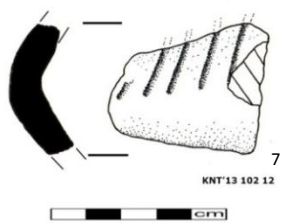
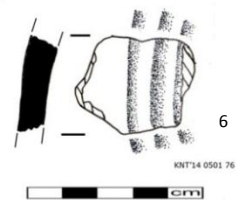
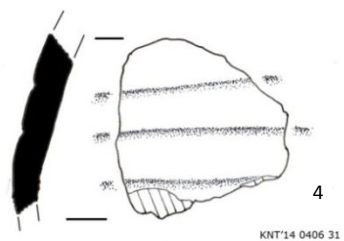
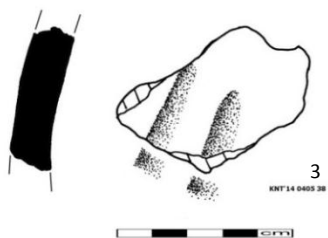
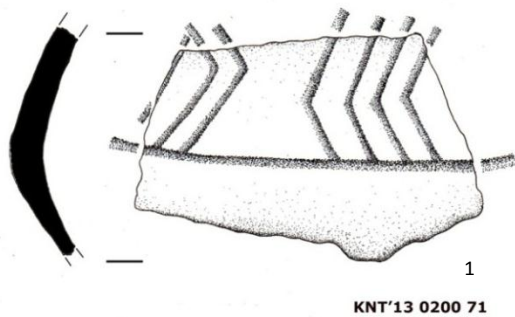
Levha XXXIX

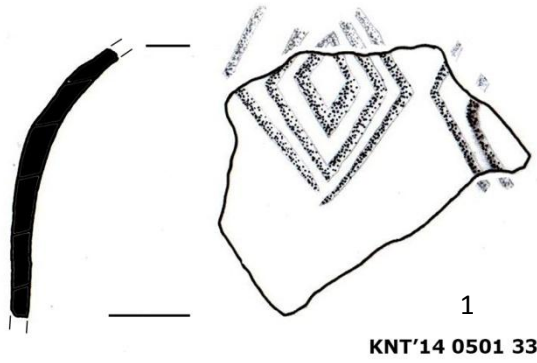
Levha XL

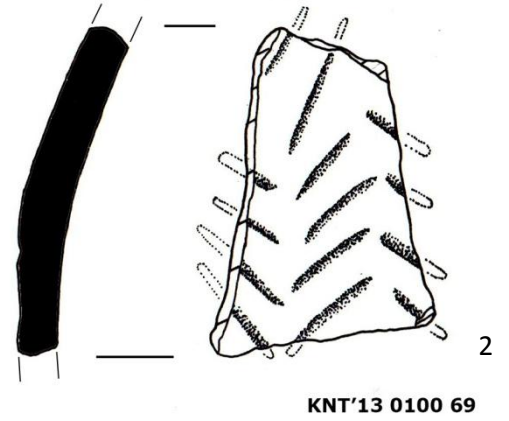
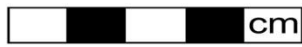
Levha XLI

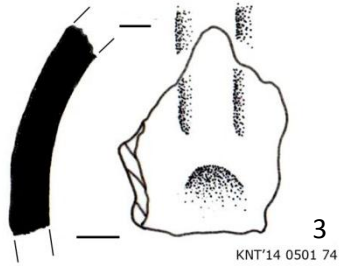
Levha XLII

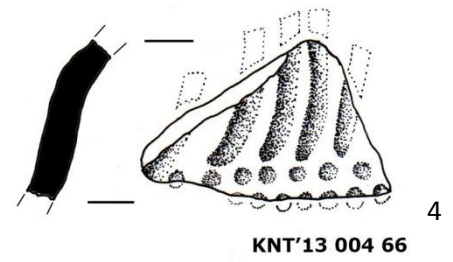
KNT'14 0501 33

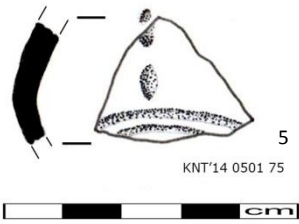
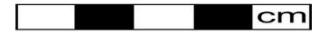
KNT'13 0100 69

KNT'14 0501 74

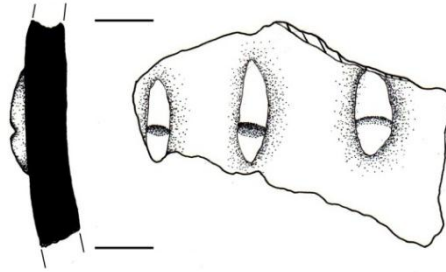
KNT'13 004 66

KNT'14 0501 75

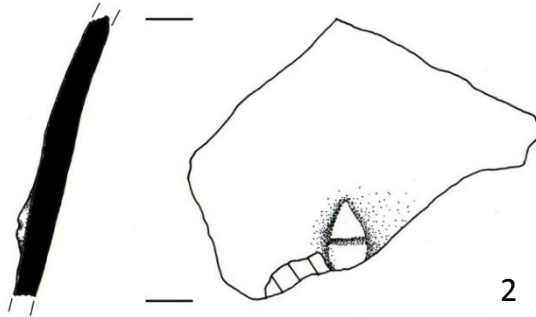

Levha XLIII

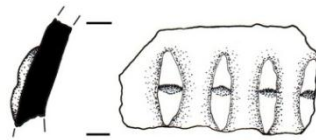
KNT'13 001 34

1

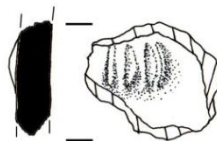
KNT'13 0100 88

2

KNT'13 0100 87

3

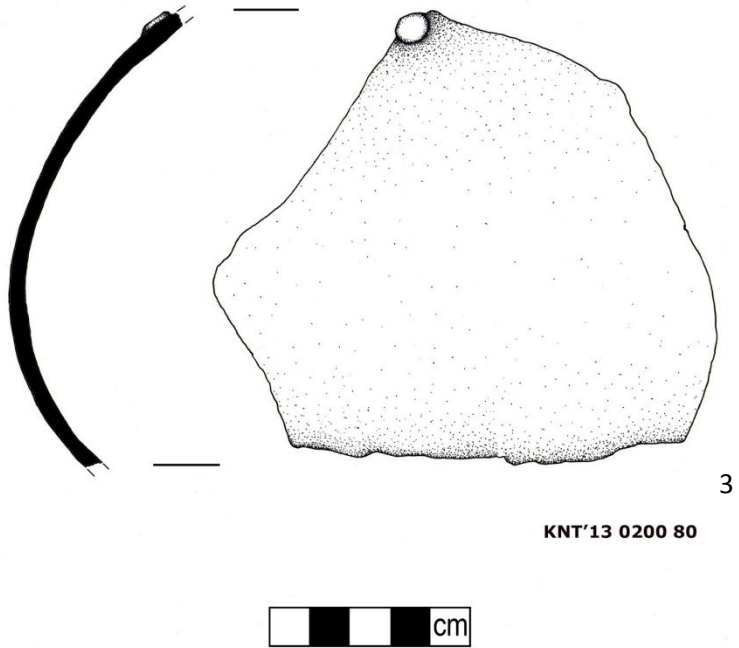
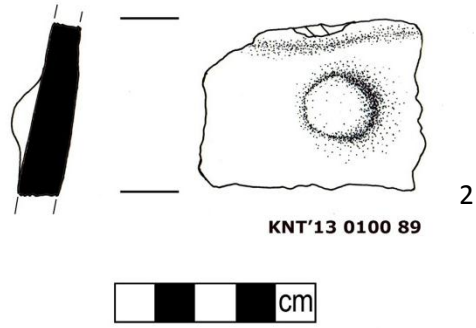
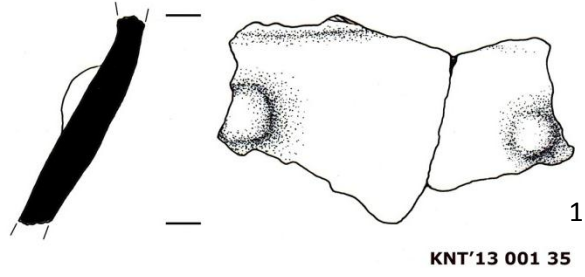

KNT'13 0101 66

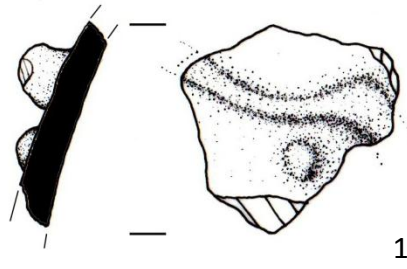
4

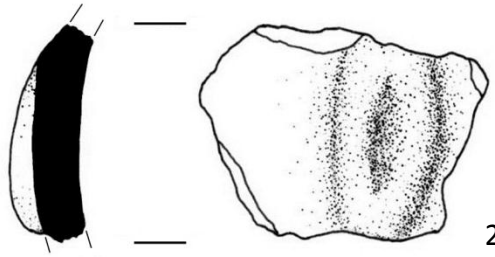
Levha XLIV

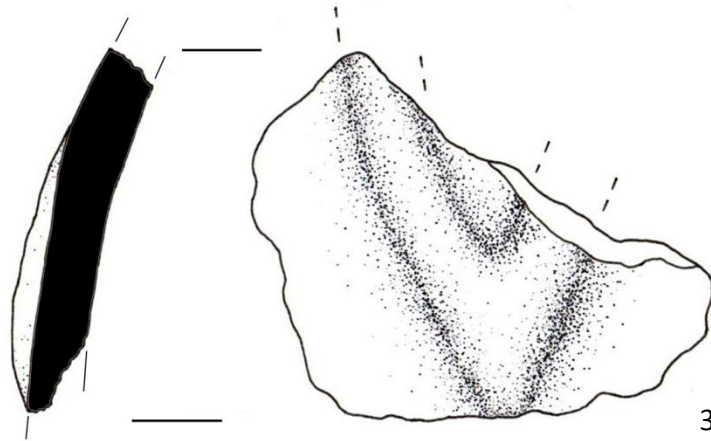
Levha XLV

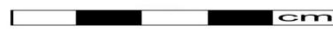
KNT'13 0100 90

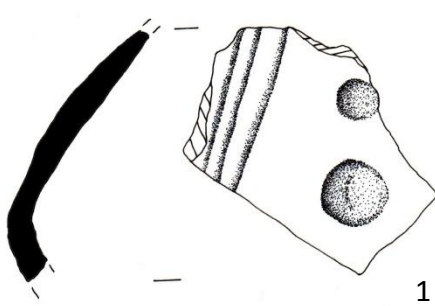
KNT'14 0301 22

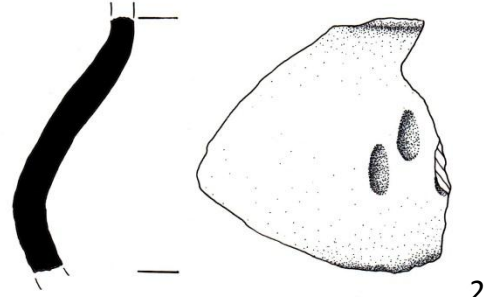
KNT'14 0501 78

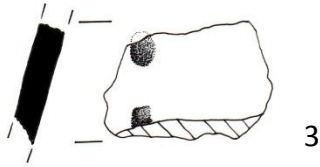
Levha XLVI

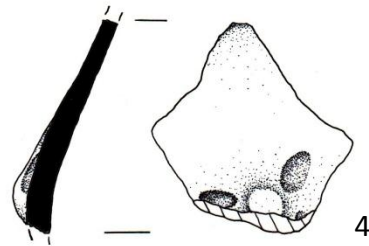
KNT'13 001 36

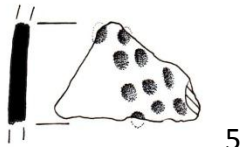
KNT'13 0200 72

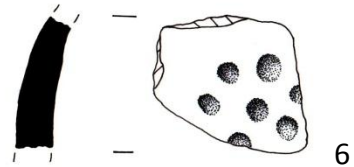
KNT'13 0101 69

KNT'13 0101 76

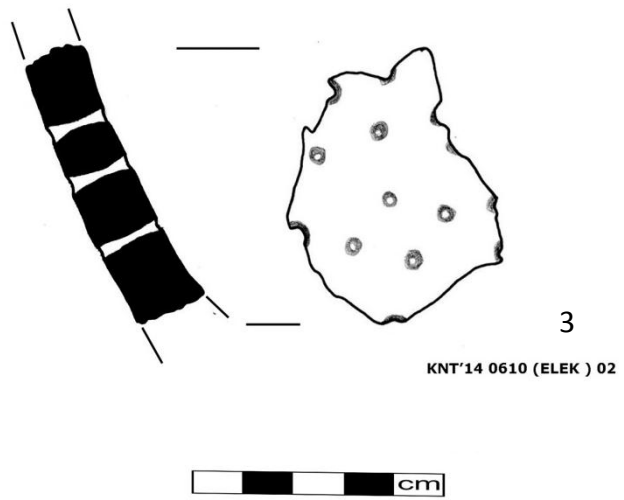
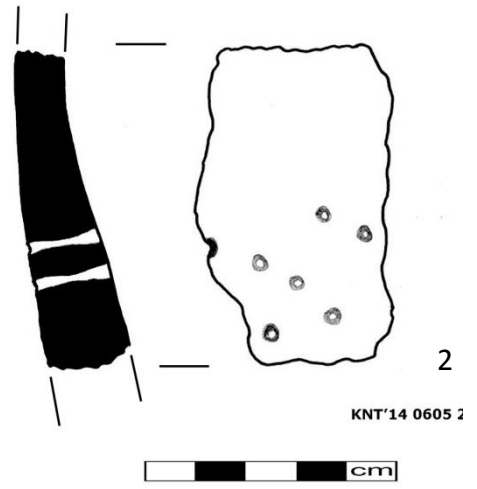
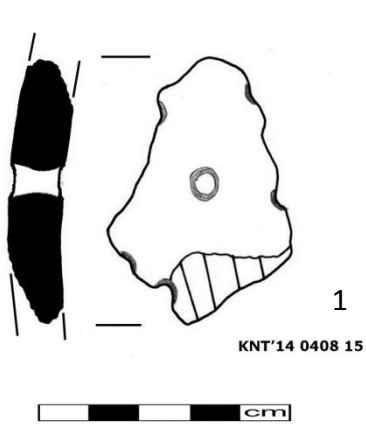
KNT'13 0101 77

KNT'13 0101 64

Levha XLVII

Levha XLVIII

Form 1

Form 2

Form 4

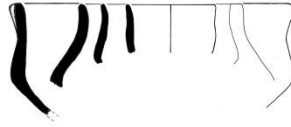
Form 3

Form 5

Form 7

Form 12

Form 9

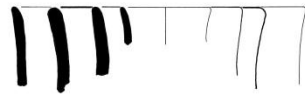
Form 11

Form 8

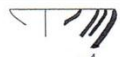
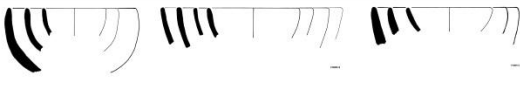
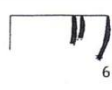
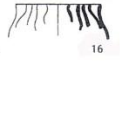
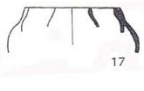
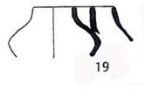
Form 8

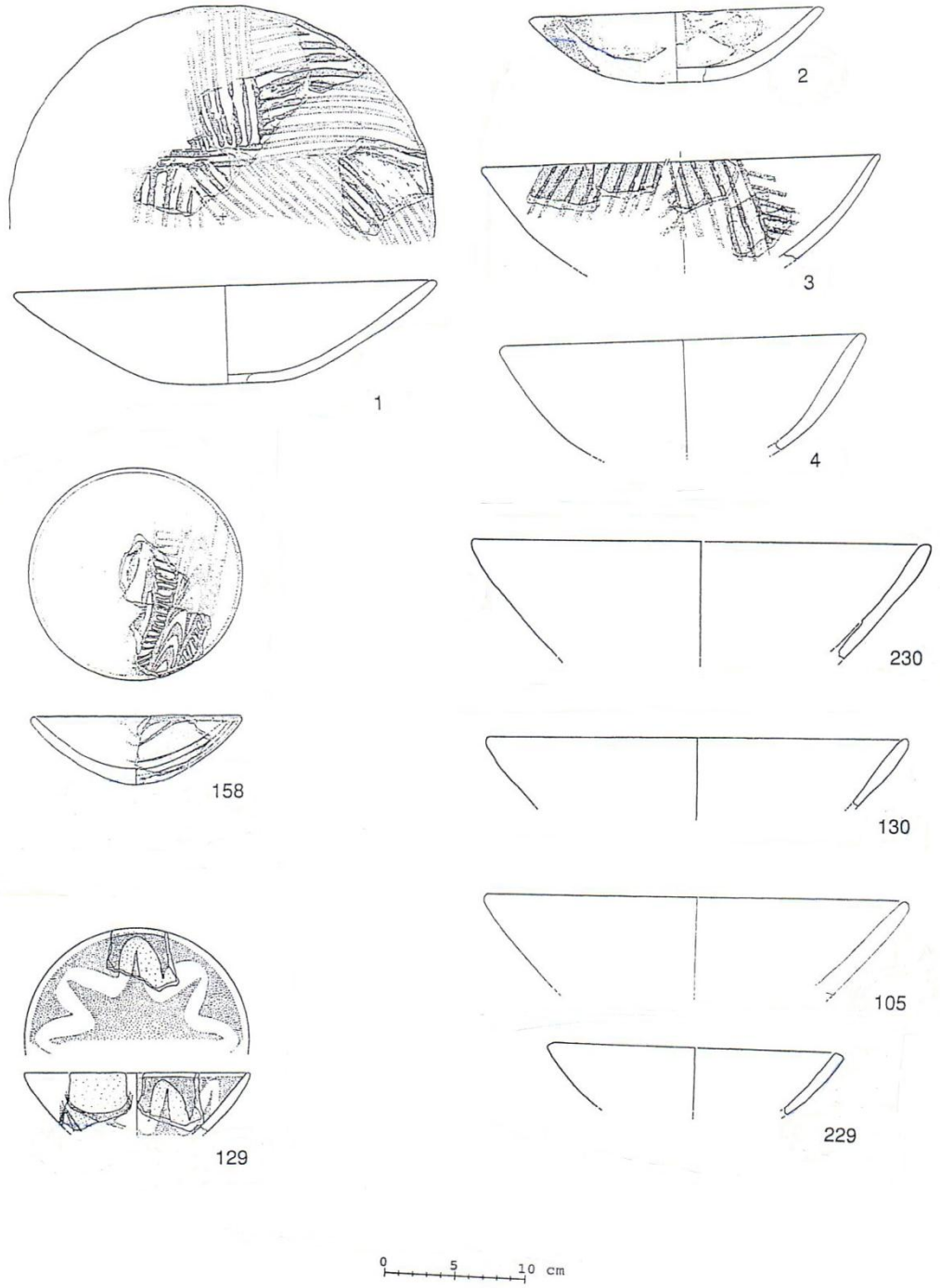
Form 10

KANLITAŞ HÖYÜK FORM CETVELİ

Levha XLVIII

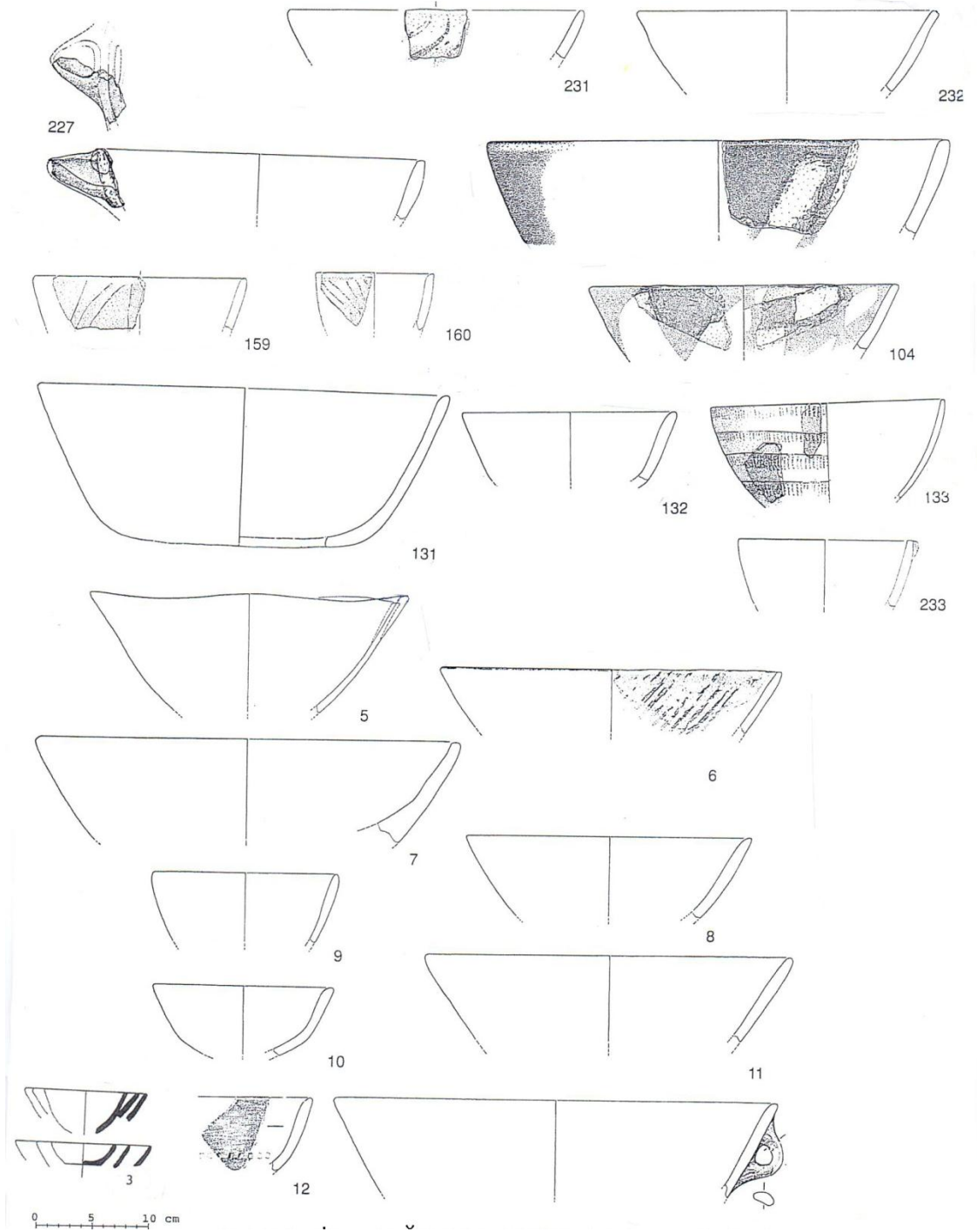
	
	
	
	
	
	
	
	
	
	
	
	
KANLITAŞ HÖYÜK FORM CETVELİ	ORMAN FİDANLIĞI (I-V.tabakalar) FORM CETVELİ

EK-3 RESİMLER

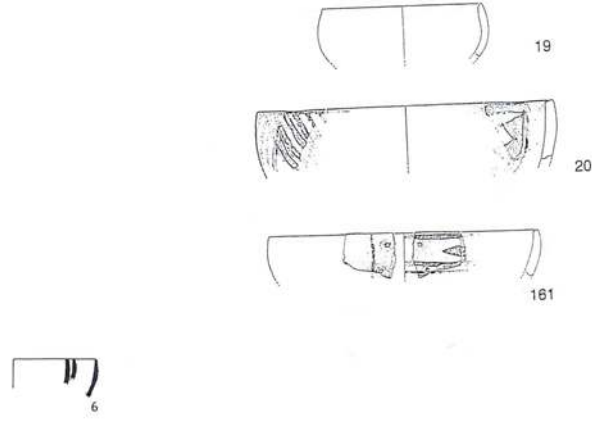
Resim 17: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) Dışa Açılan Tabaklar: form 1

Kaynak: Efe, 2001.

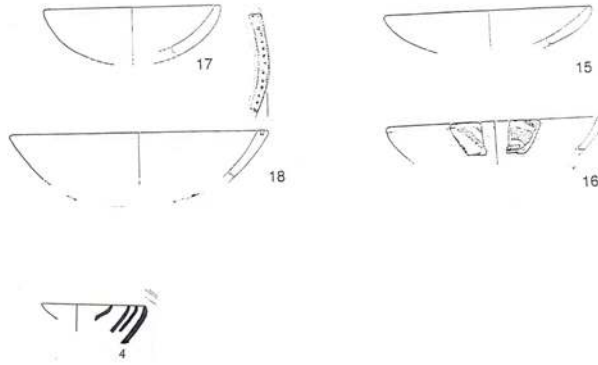
Resim 18: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) Dışa Açılan Düz Profilli Derin Kaseler :form 3

Kaynak: Efe, 2001.

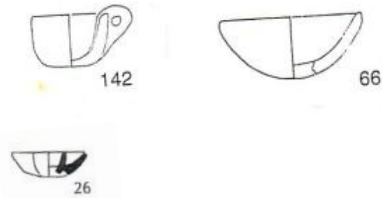
Resim 19: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) İçe Dönük Ağız Kenarlı, Derin Yarı Küresel Kaseler:Form 6

Kaynak: Efe, 2001.

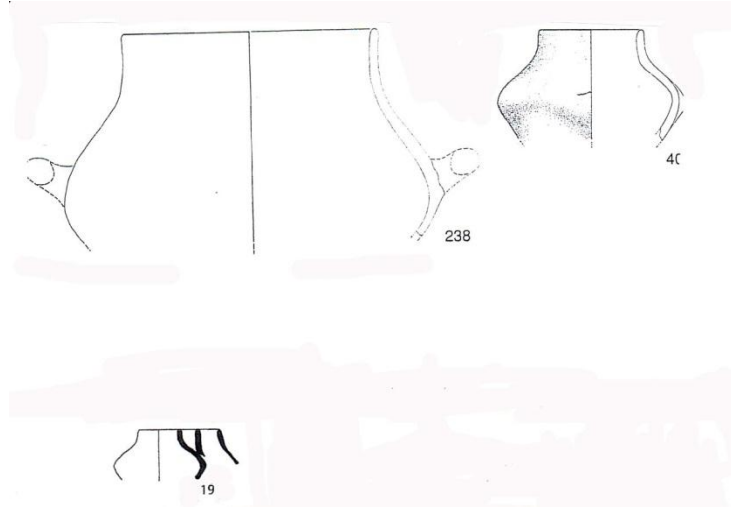
Resim 20: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) İçe Dönük Ağız Kenarlı, Basit Profilli Sığ Kaseler, Form 4

Kaynak: Efe, 2001.

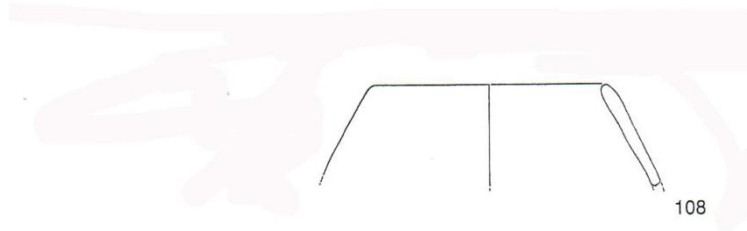
Resim 21: Orman Fidanlığı, Minyatür Kaplar: form 26

Kaynak: Efe, 2001.

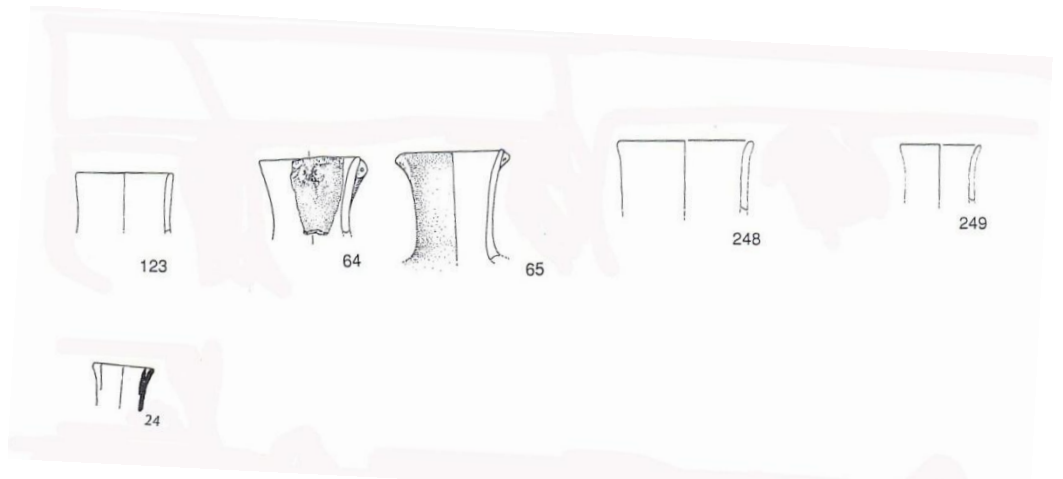
Resim 22: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) Basık Boyunlu Çömlekler: form 19 .

Kaynak: Efe, 2001.

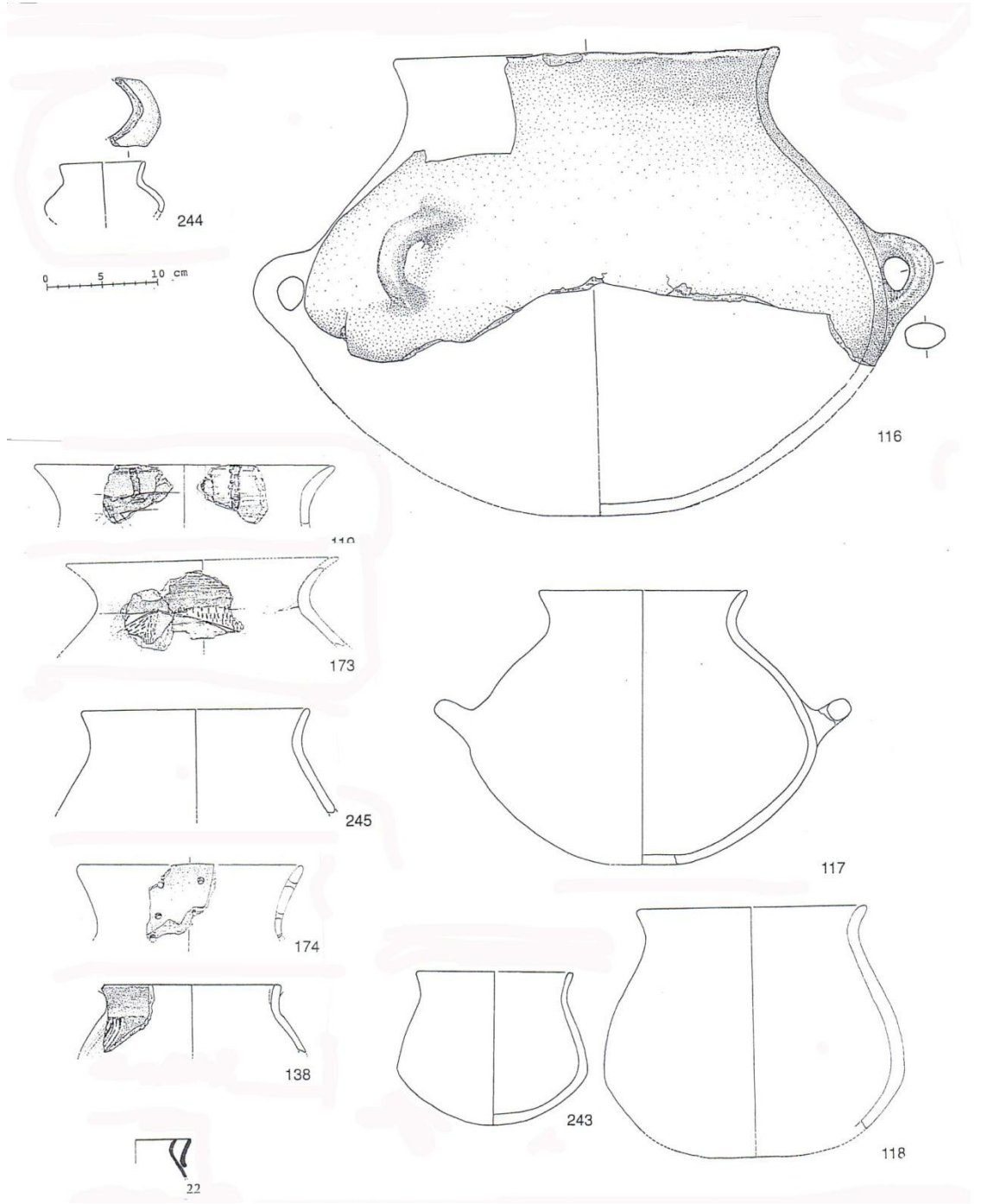
Resim 23: Orman Fidanlığı (I-IV. Tabakalar) Daralan (Küresel Gövdeli), Çömlekler: form 9

Kaynak: Efe, 2001

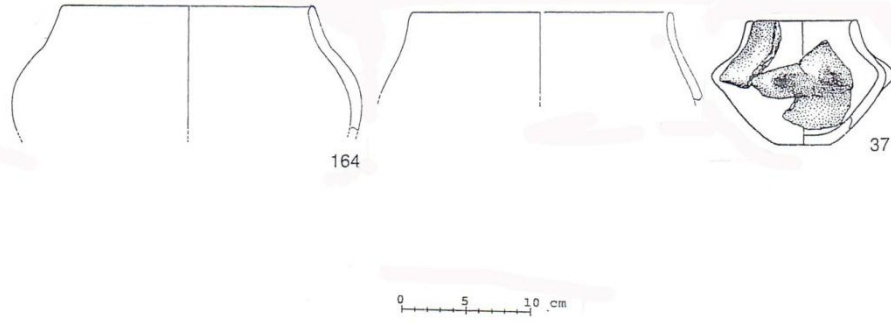
Resim 24: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) Hafif Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Boyunlu Çömlekler: form 24

Kaynak: Efe 2001

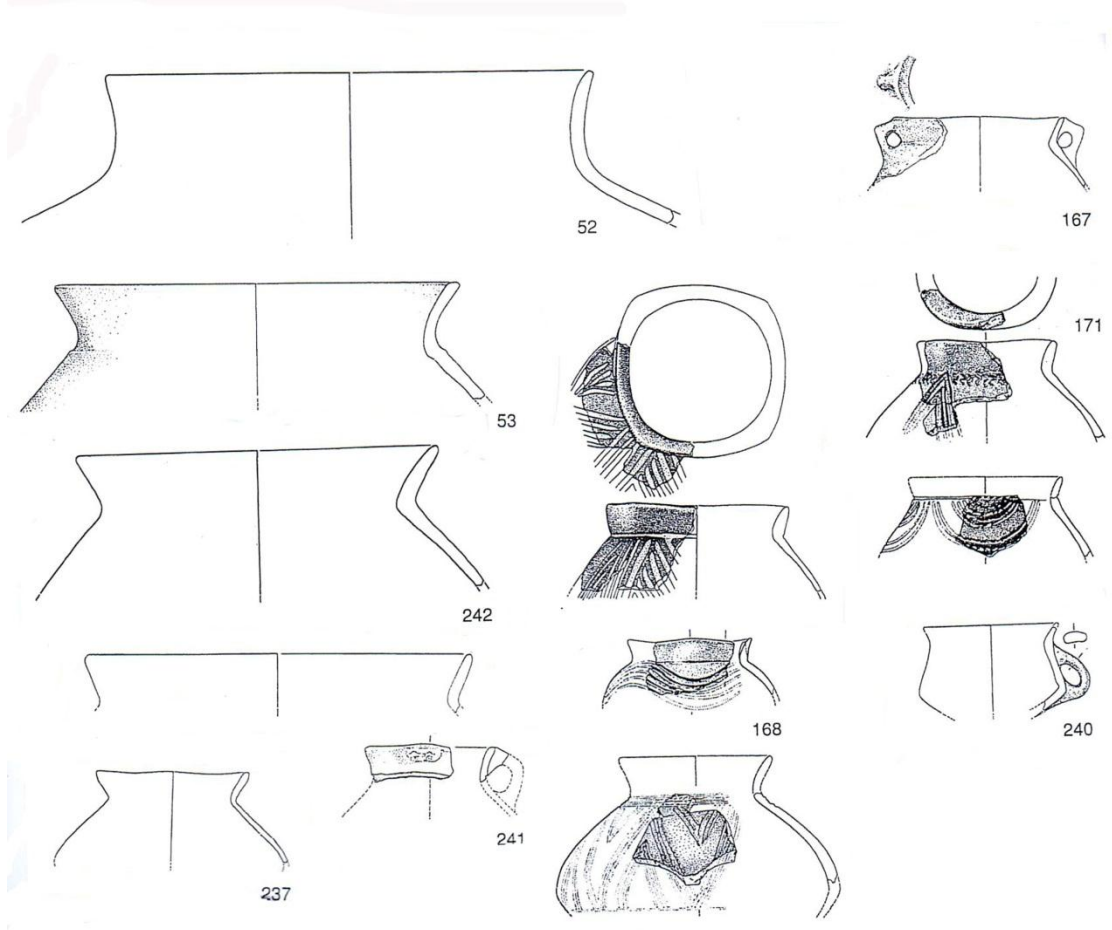
Resim 25: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Basık Boyunlu Çömlekler: Form 22

Kaynak: Efe, 2001.

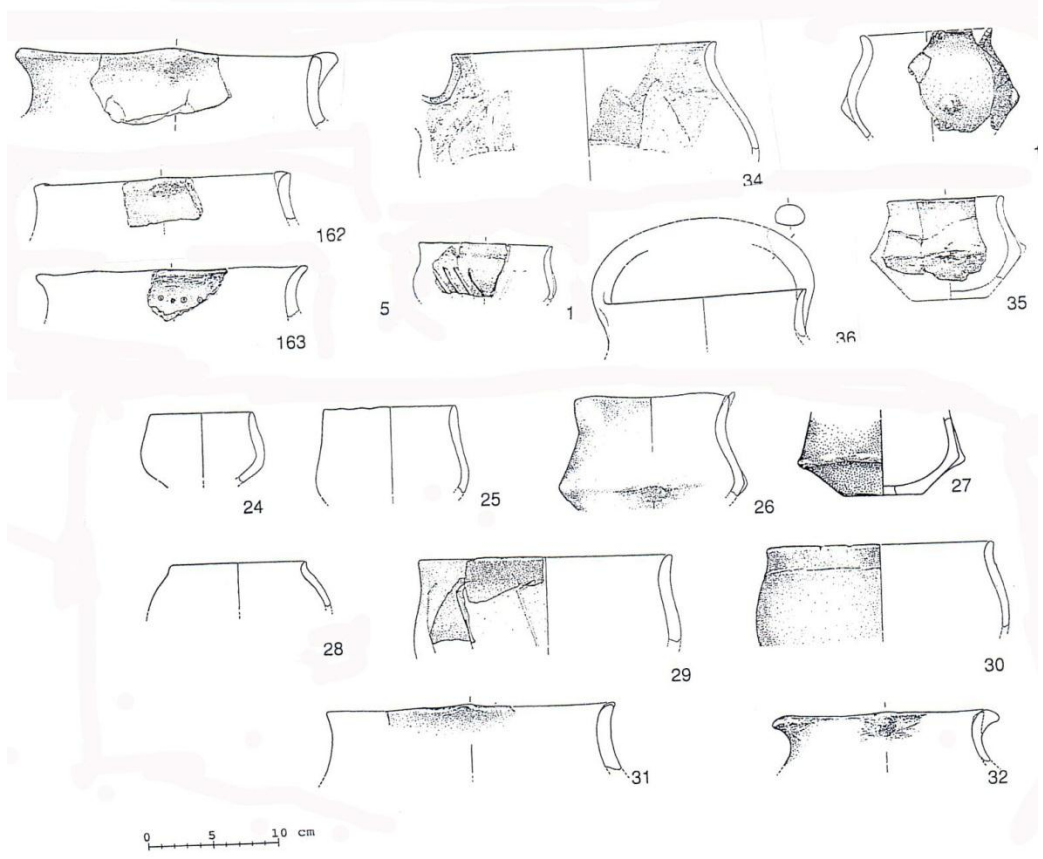

Resim 26: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) İçe Doğru Daralan, Basık Boyunlu Çömlekler: Form 17

Kaynak :Efe, 2001.

Resim 27: Orman Fidanlığı (I-IV.tabakalar) Dışa Açılan Geniş, Basık Boyunlu Çömlekler: Form 21
Kaynak Efe, 2001.

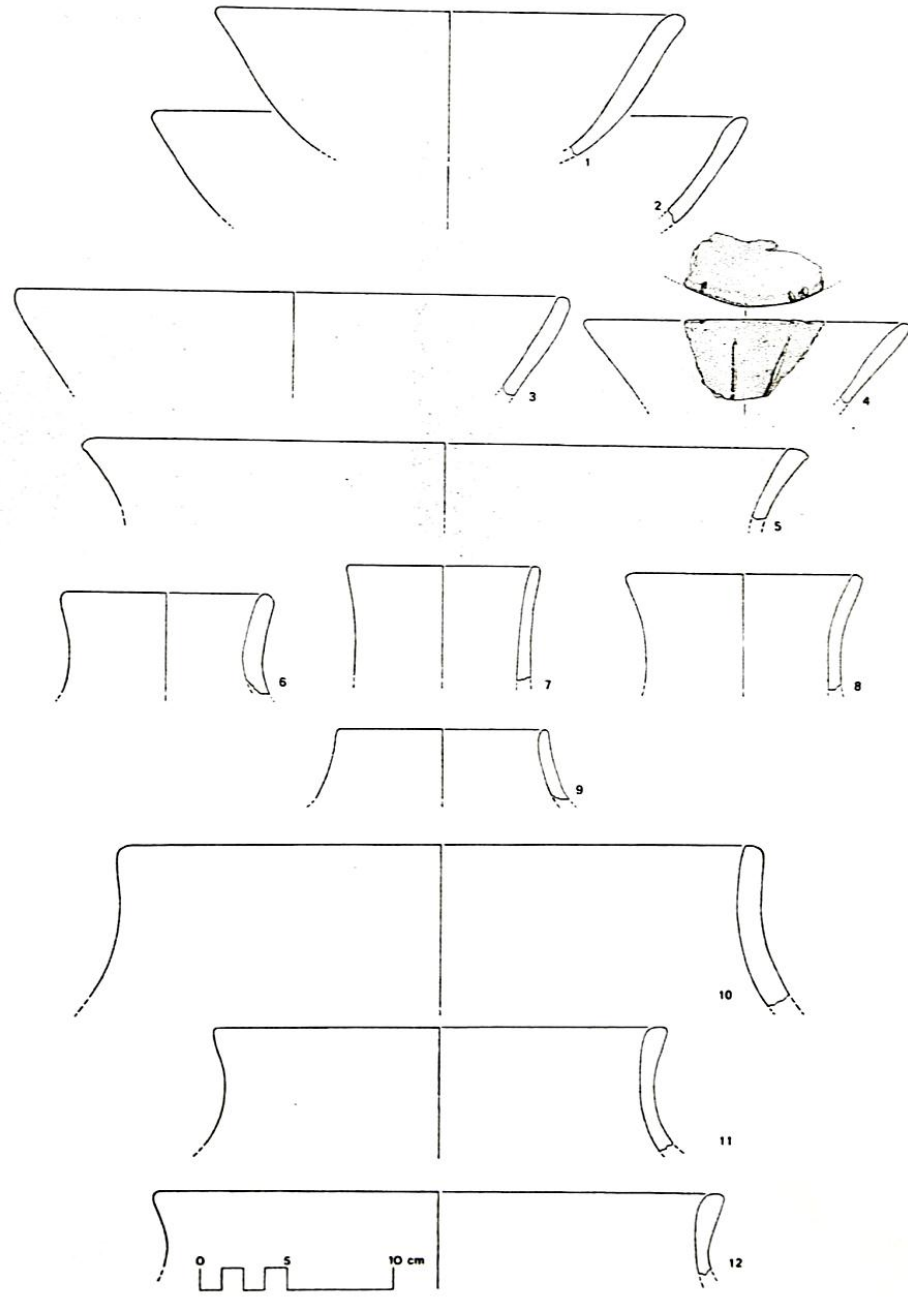
Resim 28: Orman Fidanlığı (I-IV. tabakalar) Dışa Dönük Ağız Kenarlı, Küresel veya Çiftkonik Gövdeli Açık Formlu Kaplar: Form 16.

Kaynak: Efe, 2001.

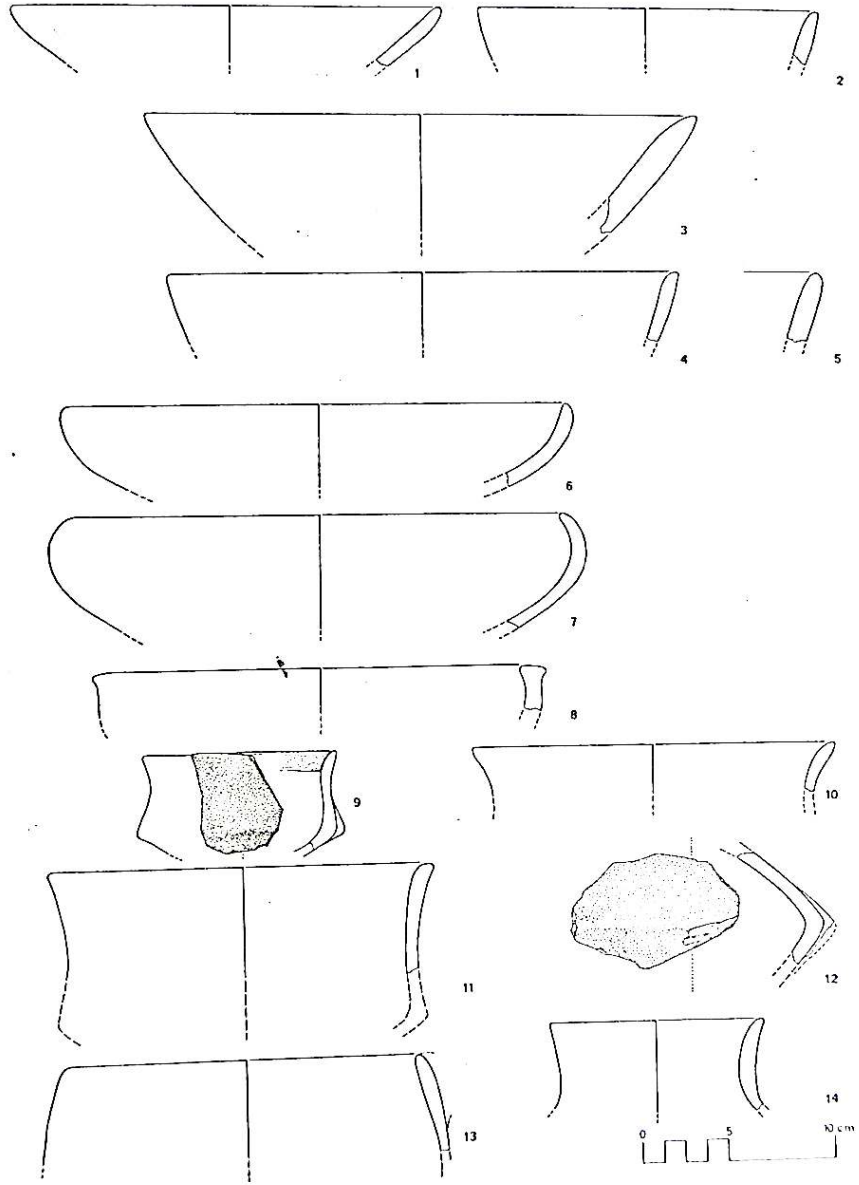
Resim 29: Orman Fidanlığı Bezemeli Seramik Grupları ve Süzgeç kap parçaları

Kaynak: Doç.Dr. Ali Umut Türkcan Foto arşivi.

Resim 30: Asmainler seramiği

Kaynak: Efe, 1990:51.

Resim 31: Aslanapa Seramiği
Kaynak: Efe, 1993: 26-27.

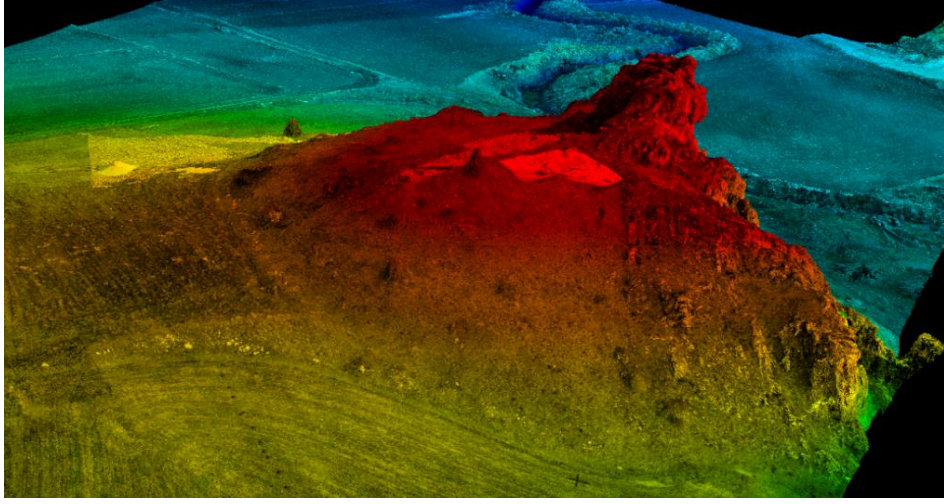

Resim 32: Kuzfındık Vadisi ve İnönü Ovası Yerleşmelerini Gösteren Harita
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Resim 33: Kanlıtaş Höyük 2013 yılı çalışma alanının ve höyüğün kuşbakışı görünümü üzerinde izohipsli topografik plan

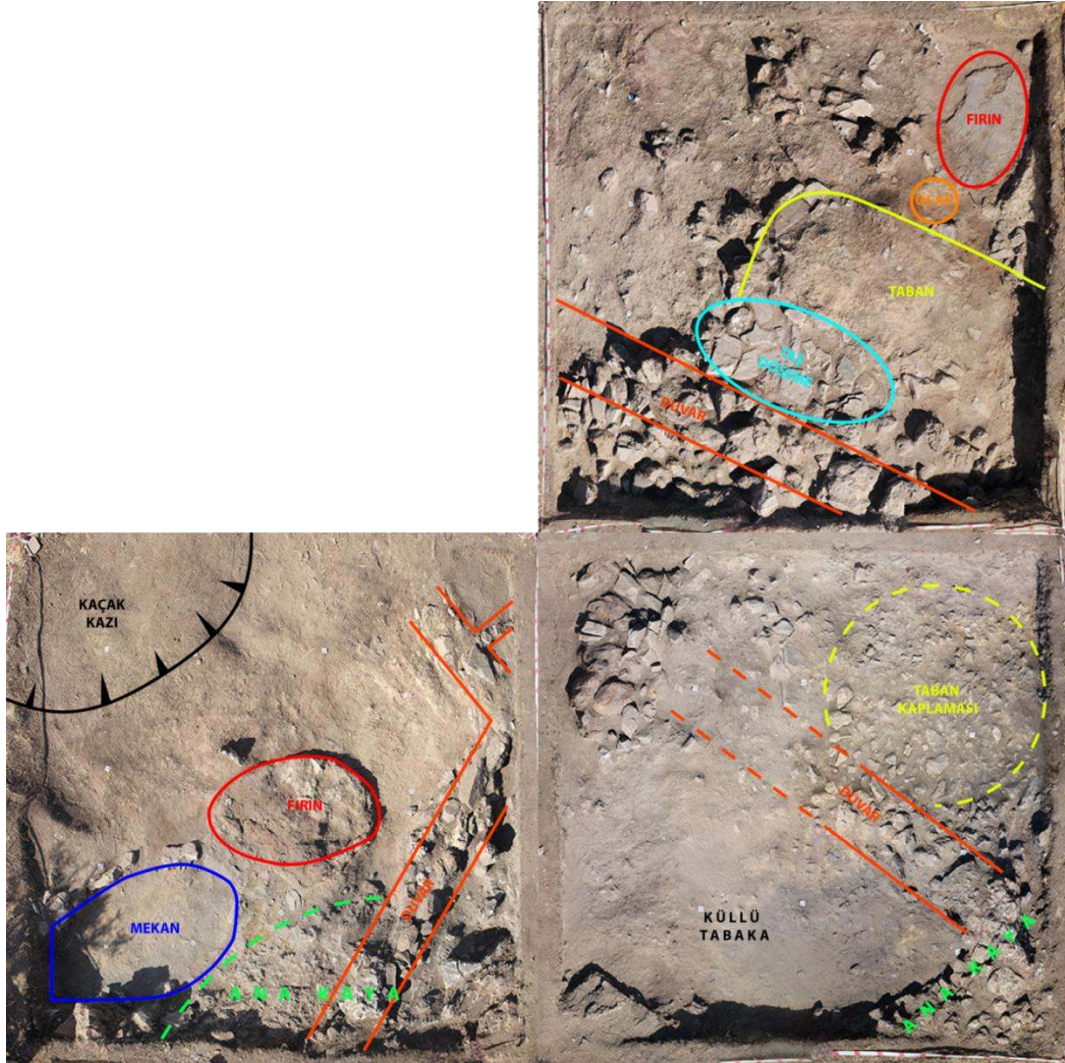
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Resim 34: Kanlıtaş Höyük Ortografik 3 Boyutlu Yükselti Görüntüsü
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Resim 35: Kanlıtaş Höyük ve çevresi panoramik fotoğraf
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

Resim 36: Kanlıtaş 2013 Yılında Açılan Plankareler Kuşbakışı Görünüm, Öge ve Mekanlar
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

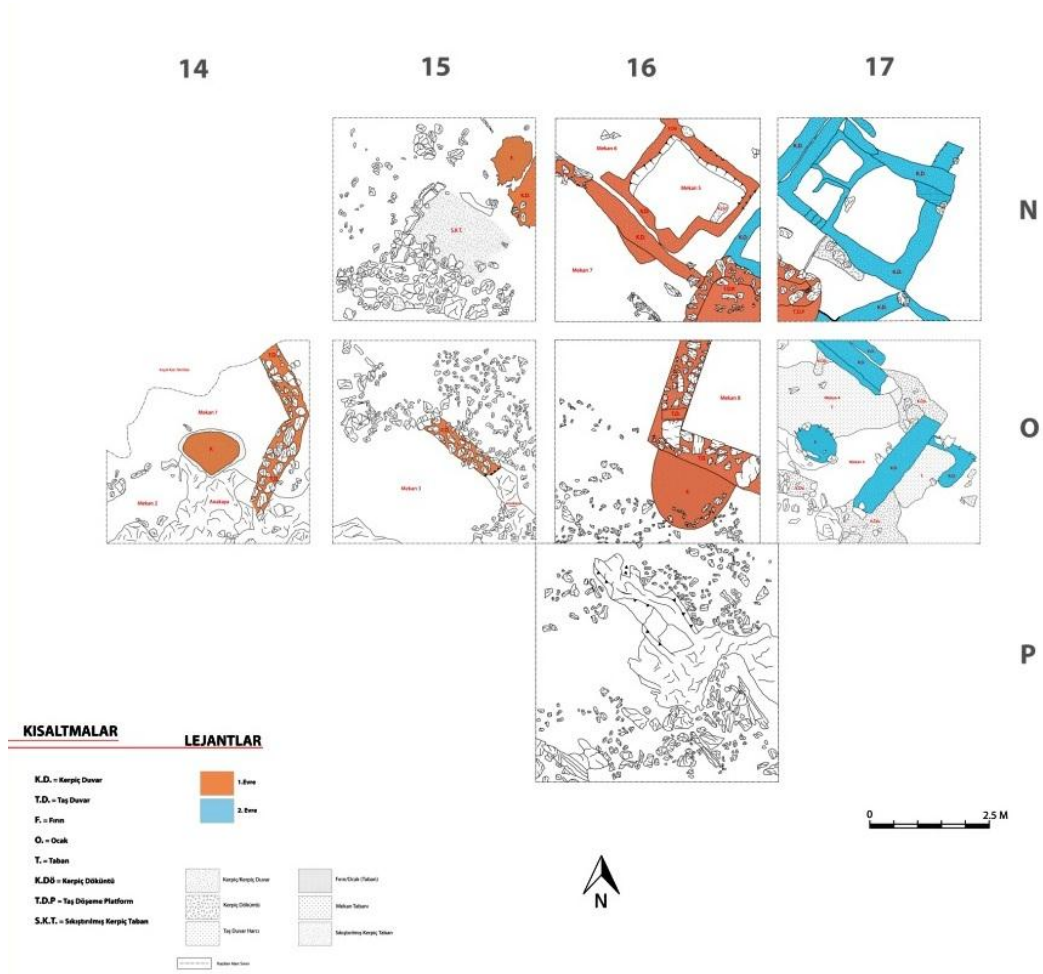
Resim 37: Kanlıtaş Höyük 2014 Yılı Çalışmalarında Açılan Plankareler Kazı sonu Kuşbakışı Görünüm.
Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

KANLITAŞ PROJESİ 2014 DURUM PLANI

Resim 38: Kanlıtaş Höyük 2013 ve 2014 Yılı Çalışmalarında Açılan Plankareler

Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi.

Resim 39: Kanlıtaş Höyük Genel Planı Mimari Çizim

Kaynak: Kanlıtaş Höyük Kazı Arşivi

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖĞRENCİ ÖZGEÇMİŞ FORMU

Adı-Soyadı	Fatma Gamze ŞAHİN		
Lisans Öğrenimi	Anadolu Üniversitesi	Doğum Yeri	İlgın
Yüksek Lisans Öğrenimi	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Doğum Tarihi	17.04.1988

17.08.1988 tarihinde Konya'nın Ilgın İlçesi'nde doğmuştur. İlkokulu Ilgın'ın Argıhanı İlköğretim okulunda, ortaokulu Ilgın 75. Yıl İlköğretim Okulu'nda tamamlamıştır. 2004 yılında Ilgın Lisesi'ni bitirerek 2008 yılında Anadolu Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nü kazanmıştır. Dört yıllık bir eğitimin ardından 2012 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi-Anadolu Üniversitesi'nin ortak programı olan Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı'nda yüksek lisansa başlamıştır. 2008 yılından itibaren çeşitli kazı ve araştırma projelerinde yer almıştır. Hala 2013 yılından bu yana kazısı yapılmakta olan Kanlıtaş Höyük Projesi'nde ekip üyesi olarak çalışmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

ADRES Uluönder Mahallesi, Fevzi Çakmak Caddesi, Menekşe Aptmanı, No:10/ Daire:17

TELEFON : 05377197757

GSM: 05377197757

E-Posta: gamzesahin88@gmail.com